

- Florin Dreghici -

Scieri Monografice

Editura "Concordia"
Arad - 2007

***SCRIERI
MONOGRAFICE***

B E R E C H I U 2007

***Editura „Concordia”
Arad – 2007***

Florin Dreglici

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
SCRIERI MONOGRAFICE, Florin Dreglici
ARAD – Editura „Concordia” 2007
ISBN: (10) 973-1745-19-X; (13) 978-973-1745-19-0
Pagini: 158

Editura „Concordia” Arad
Tel. 0257-533143
Mobil: 0722-358171; 0746-973690
e-mail: office@editura-concordia.ro
web: www.editura-concordia.ro
Editură înregistrată la Consiliul Național al Cercetării
Științifice din Învățământul Superior

Editor: Petre Ștețcu

Tipărit la Tipo STAMPA S.R.L.
Tel.: 0257 349 004; Mobil: 0743 258 782
e-mail: stampasrl@yahoo.com

Tehnoredactare: Florin Dreglici
Foto și copertă: Victor Rotaru
Cristian Paul Coroban
Bogdan Tănase

Toate drepturile acestei cărți aparțin
Editurii “Concordia”
Copyright: 2007 - Editura Concordia

***Berechiu, 2007 - scrieri
monografice***

*”Din filele de istorie ale vetrei noastre,
puteți descoperi în paginile acestei cărți o
parte din momentele trăite de strămoșii
noștri pe meleagurile localității
Berechiu.”*

Florin Dreghici

Berechiu, 2007- scrieri monografice

Coordonator al cărții: Dreghici Florin

Colaboratori :

Chirilă-Botaș Maria

Bicăzan Maria

Popa Viorica

Tănase Marioara

Jurcoi Mariana

Stan Leontina

Botaș Aurel

Botaș Lucian

Tănase Dumitru

Rusu Dorel

Topai Mircea

Druțău Dorel-Ioan

Ilonca Mihai

CUVÂNT ÎNAINTE

Strămoșii noștri au făcut istorie pentru noi, cei care suntem copii sau nepoți ai generațiilor care s-au sacrificat, într-o formă sau alta, pentru păstrarea noastră ca identitate umană. Consider că nouă ne revine sarcina morală de a scrie, măcar în paginile acestei cărți, istoria unor vremuri trecute. Nu putem vorbi despre **noi**, despre lucrurile și întâmplările prezentului dacă nu ne cunoaștem și nu ne asumăm trecutul.

Cu succese și realizări, cu insuccese și dezamăgiri, istoria a fost deja scrisă prin faptele înaintașilor noștri. Rănile lăsate de vreun război, sau răscoală țărănească, ori anii grei ce apasă pe umerii bătrânilor satului, care au mai rămas, sunt mărturii care trădează suferințe fizice și, de multe ori, neajunsuri materiale pe care *“bunii noștri”* le-au trăit și le-au îndurat pentru că în sinea lor au sperat dintotdeauna la mai bine.

Bărbații erau înrolați ca și cătane în războaie; de multe ori în fapt nu era războiul lor, nu era lupta care să le facă traiul mai bun, dar erau îndoctrinați atât de bine și făcuți să creadă atât de mult în cauza pentru care luptau, încât mulți și-au dat viața, plătind cu sânge o speranță deșartă. În acest timp, mamele își creșteau copiii cu sudoarea muncii, în dor și suferințe, îndurându-și neajunsurile și ignorând durerile sufletești.

Am rămas plăcut surprins că majoritatea oamenilor au îmbrățișat cu entuziasm și plăcere ideea de a fi scrisă această carte, oferindu-și tot sprijinul pentru ca aceste scrieri să iasă la lumina zilei. Este de admirat cum o astfel de inițiativă îi reunește pe oameni.

Monografia unei localități este de fapt un *curriculum vitae*, autobiografia fiecăruia dintre oamenii acelor locuri. Este, dacă vreți, povestea noastră, a celor care ne-am născut, am crescut sau am îmbătrânit văzând cum soarele răsare dinspre pădurea Călacei și apune apoi în aceeași tăcere de vis către miazănoapte. Este povestea multora care și-au trăit prima poveste de dragoste sau și-au destăinuit pentru prima dată sentimentul de iubire în plimbările de seară pe alea din bătrânul parc, împodobit cu acei frasini seculari care stau mărturie atâtor bucurii și tristeți.

Am căutat prin structura acestei cărți să tratăm în parte cât mai multe aspecte ce privesc oameni, obiceiuri și tradiții ale locului, iar intenția noastră a fost aceea de a puncta cât mai multe subiecte, pentru ca mai apoi, generațiile următoare să înțeleagă cine au fost ***bunii noștri strămoși***, ce au făcut ei, cum au trăit, pentru ce au trudit și care a fost țelul lor. Noi, cei care am pus aceste vorbe pe hârtie, lansăm o provocare generațiilor viitoare pentru a completa cu date și fapte istoria localității Berechiu, care nu a început cu noi și nu se va încheia cu ei, lăsând astfel deschisă această “monografie” ca o posibilitate de exprimare continuă pentru cei care vin.....

FLORIN DREGHICI

23 februarie 2007

CUPRINS

1. CONDIȚII NATURALE.....	13
1.1 <i>Așezarea geografică.....</i>	13
1.2 <i>Clima.....</i>	15
1.3 <i>Condiții pedologice (solurile).....</i>	16
1.4 <i>Vegetația .....</i>	19
1.5 <i>Fauna (animalele).....</i>	21
2. TRECUTUL ISTORIC	25
2.1 <i>Istoria satului Berechiu .....</i>	25
2.2 <i>Veteranii .....</i>	34
2.3 <i>Rebeliunea din anul 1949.....</i>	43
2.4 <i>Revoluția de la 1989.....</i>	47
2.5 <i>Demografia .....</i>	52
2.5.1 <i>Migrația .....</i>	52
2.5.2 <i>Evoluția demografică .....</i>	55
2.5.3 <i>Onomastica românească din satul Berechiu .....</i>	60
2.5.4 <i>Locuitori de alte naționalități ....</i>	74
3. ASISTENȚA MEDICALĂ	77
3.1 <i>Boli .....</i>	79
3.2 <i>Epidemii .....</i>	80
4. VIAȚA ECONOMICĂ	81
4.1 <i>Progresul tehnologic .....</i>	81
4.2 <i>Comerțul .....</i>	86
5. OBICEIURILE LOCULUI	93
5.1 <i>Obiceiul la naștere .....</i>	93
5.2 <i>Obiceiuri la nunți .....</i>	95
5.3 <i>Obiceiul recruților .....</i>	101
5.4 <i>Șezătorile .....</i>	103

5.5	<i>Obiceiul la înmormântări .....</i>	105
5.6	<i>Alte obiceiuri .....</i>	109
5.7	<i>Jocul și cântecul popular .....</i>	111
5.8	<i>Portul popular .....</i>	115
5.9	<i>Unelte gospodărești .....</i>	119
5.10	<i>Casa țărănească .....</i>	120
6.	<i>VIAȚA CULTURALĂ ȘI SPIRITUALĂ</i>	123
6.1	<i>Biserica Ortodoxă.....</i>	123
6.2	<i>Biserica Baptistă.....</i>	128
6.3	<i>Biserica Penticostală.....</i>	131
6.4	<i>Biserica Creștină Adventistă de Ziua a Șaptea.....</i>	132
6.5	<i>Lexicul local.....</i>	134
6.6	<i>Învățământul .....</i>	138
6.7	<i>Activitatea sportivă .....</i>	144

1.CONDIȚII NATURALE

1.1 AȘEZAREA GEOGRAFICĂ

Localitatea Berechiu este situată în partea de nord-vest a județului Arad, în Câmpia Tisei, districtul Câmpiei Crișurilor, în porțiunea denumită Câmpia Subcolinară a Susagului. Altitudinea este de 115-120 m, iar rețeaua hidrografică este reprezentată de Canalul Crișului, al cărui curs undulat străbate terenul de la NE-SV; prin localitate trece paralela de 46 grade și 38 min., care marchează limita nordică a județului Arad.

În Evul mediu, alături de alte localități din zonă, și satul Berechiu a fost încadrat în vechiul comitat al Zărandului.

În anul 1806, satul **Barakony** (Berechiu), apare însemnat pe harta întocmită de Johannes Lipszky, ca fiind înconjurat de păduri, atât în direcția Talpoș, cât și spre Somoșcheș. În hotarul cu Apateul, apare o mare suprafață mlăștinoasă, alimentată de Valea Călacea, care se deversa de multe ori.

Până în anul 1950, Berechiul aparținea județului Arad, iar în urma reformei administrative din acel an, localitatea face parte din Raionul Ineu, Regiunea Arad. În urma desființării Regiunii Arad, Raionul Ineu va trece în componența Regiunii Oradea, iar în anul 1968, prin înființarea județelor, Berechiul trece în componența județului Arad.

Din punct de vedere al formelor de relief, suprafața localității Berechiu se situează în marea unitate geomorfologică “Câmpia Tisei”, Districtul Crișurilor, în porțiunea denumită

Câmpia Subcolinară a Susagului, care este plană cu o ușoară înclinare de la nord-est către sud-vest, cu rare microdepresiuni.

Această câmpie a luat naștere prin divagarea apelor curgătoare din această zonă, în speță a celor două Crișuri: Crișul Alb și Crișul Negru, cu afluenții lor.

Ca forme de microrelief întâlnim în cadrul acestui teritoriu: grinduri, întinse zone depresionare, în văi părăsite, având soluri înmlăștinate în timpul viiturilor. Altitudinea medie a acestei câmpii este de 115-120 m. Din punct de vedere biologic, terenul localității Berechiu face parte din Depresiunea Panonică. Această mare unitate geologică a provenit din falierea și prăbușirea în terțiar-miocen, a unei imense mase de orogen foarte vechi.

În această depresiune, mările terțiare au depus sedimente alcătuite din: argile, marne și nisipuri în strate alternante, de grosimi diferite, în funcție de regresiunile și transgresiunile marine.

Peste argilele levantine s-au depus materiale reprezentate de argile amestecate cu nisipuri și loessuri. Această zonă depresionară, după retragerea apelor levantine, a fost acoperită cu o cuvertură aluvionară formată din conuri de dejecție care s-au unit dând naștere unei câmpii relativ plană.

În cadrul câmpiei de divagare, mai târziu și-au săpat albiile numeroase râuri și pârâuri puțin adânci, care își vărsau apa în depresiune, cuprinzând suprafețe întinse pe care le aluvionau și înmlăștinau.

Din punct de vedere hidrografic, teritoriul localității Berechiu se încadrează în zona de interfluviu a Crișului Negru și a Crișului Alb, cât și a canalului Criș (afluent al Crișului Negru) care se intersectează cu Valea Călăcii, al cărui curs de apă a fost deviat ca urmare a lucrărilor de regularizare din zonă.

Rețeaua hidrografică este reprezentată de Canalul Cermei-Tăut (pârâul Criș), pârâul Barcău și Valea Călăcii. Pânza

Scrieri monografice

---

de apă freatică se găsește la adâncimi ce variază între 2,4-5 m, în funcție de relief și are un caracter oscilant. În anotimpul ploios, pânza freatică se ridică mai la suprafață, în special în microlunca pârâului Criș.

Terenul localității Berechiu, repartizat pe categorii de folosință, în suprafață totală de 3780,42 se prezintă astfel:

- arabil	2785,41 ha
- pășuni	829,89 ha
- fânețe	0,90 ha
- păduri	23,38 ha
- ape	66,47 ha
- terenuri neproductive	26,98 ha
- drumuri	46,14 ha
- construcții	1,70 ha
- total teren neagricol	167,67 ha

Berechiul se învecinează la nord cu județul Bihor, la est cu teritoriul localității Susag, la sud cu satul Șomoșcheș și pădurea silvică Belensig, iar la vest cu terenul localității Apatuș.

1.2 CLIMA

Temperatura medie anuală înregistrată la Oradea pe perioada 1896-1970 a fost cuprinsă între 10-10,5 grade C. Temperatura medie lunară cea mai scăzută a fost înregistrată în luna ianuarie (- 1,5 grade C.), iar cea mai ridicată în luna iulie (21,2 grade C.). Amplitudinea medie anuală este de 22,7 grade C.

Temperatura maximă absolută, înregistrată la Ineu, a fost de 40,1 grade C., în data de 15.08.1952, iar temperatura minimă absolută a fost înregistrată la 16.02.1954, și anume de -26,8 grade C. Astfel, amplitudinea maximă a teritoriului localității Berechiu a fost de 66,9 grade C., ea caracterizând un regim climatic de tip continental.

Precipitațiile medii anuale au fost de 628,7 mm. Pe anotimpuri, precipitațiile se repartizează astfel:

- iarna 122,3 mm;
- primăvara 159,1 mm;
- vara 195,2 mm;
- toamna 154,1 mm;

Precipitațiile medii anuale sunt suficiente pentru dezvoltarea culturilor agricole. Umiditatea relativă a aerului are valori cuprinse între 87 % în decembrie și 65 % în luna iulie.

Vânturile cu frecvența cea mai mare o au cele ce bat din direcția nord-est și sud-vest iar cele cu intensitatea cea mai mare o au cele din sud-vest și cele din sud. Vânturile de vest aduc ploi.

Localitatea Berechiu se încadrează într-un climat continental cu influențe oceanice slabe, determinat de circulația generală a maselor de aer atlantice.

Înghet și frig extrem: 1874,

Secetă : 1717; 1731; 1793; 1814; 1847

Inundații : 1816; 1832; 1851; 1897; 1970

1.3 CONDIȚII PEDOLOGICE (SOLURI)

Pe un relief plan, ușor undulat din câmpia joasă, sub influența unei vegetații de pădure, datorită unui climat în general umed și rece și cu apă freatică la adâncimi de 3-5 m, s-au format soluri de tip podzolic, brune de pădure în diferite grade de

podzolire, humico-gleice și solul aluvial în evoluție spre solul brun aluvial freatic umed.

Asupra evoluției solurilor din teritoriul localității Berechiu, o influență destul de mare au exercitat-o lucrările de îmbunătățiri funciare (desecările din zona de pe malul drept al Canalului Cermei-Tăut), care, prin rețeaua de canale de desecare, au evacuat în bună parte excesul de apă de suprafață și au favorizat dezvoltarea solurilor humico-gleice, drenate.

În teritoriul Berechiului au fost identificate 14 unități de sol (U.S.).

- U.S. nr. 1. Sol podzolic argilo-iluvial, freatic umed, puternic pseudogleizat, cu o suprafață de 1074 ha, reprezentând 28,5 % din suprafața cartată. Terenul ocupat de această unitate de sol este arabil și este folosit pentru culturi de cereale și plante tehnice.
- U.S. nr. 2. Sol podzolic argilo-aluvial, freatic umed, pseudogleizat, cu o suprafață de 1238 ha, reprezentând 32,8 % din suprafața cartată. Vegetația cultivată este reprezentată de specii de cereale, plante tehnice și furajere cu producții mici spre mijlocii.
- U.S. nr.3. Sol brun de pădure, freatic umed, pseudogleizat, podzolit care ocupă 186 ha, reprezentând 4,9 din suprafața cartată. Vegetația spontană și cultivată este reprezentată de asociații de plante de pășune, cereale, plante tehnice și furajere cu producții mici-mijlocii.
- U.S. nr. 4. Sol brun de pădure, freatic umed, pseudogleizat, podzolit. Se întinde pe o suprafață de 77 ha, reprezentând 2,1 % din suprafața cartată. Vegetația cultivată fiind reprezentată prin specii de cereale, plante tehnice și furajere, cu producții mici-mijlocii.
- U.S. nr. 5. Sol brun de pădure, freatic umed, puternic podzolit. Acest sol s-a format în condiții asemănătoare cu solurile din unitățile de sol nr.1-4, apa freatică aflându-se la

4 m adâncime. Suprafața ocupată este de 125 ha, reprezentând 3,3 % din suprafața cartată și este folosit ca arabil, pășune, fâneată, se pretează pentru grâu, porumb, floarea- soarelui, cartofi, sfeclă, etc.

- U.S. nr. 6. Sol brun de pădure, freatic umed, podzolit. Acest tip de sol ocupă o suprafață relativ mică de 44 ha și reprezintă 1,1 % din suprafața cartată. Solul este mediu aprovizionat în humus și substanțe fertilizante și se pretează ca arabil pentru grâu, porumb, floarea- soarelui, sfecla de zahăr, cartofi, pășune, fâneată, etc.

- U.S. nr. 7. Sol brun aluvial, freatic umed, pseudogleic, podzolic. Acest sol s-a format în microlunca pârâului Criș pe un teren, plan ușor depresionar, având ca rocă-mamă, materiale aluviale grele și ocupă o suprafață de 40 ha, reprezentând 1 % din suprafața cartată. Se folosește ca arabil pentru culturi de cereale și plante furajere. Producțiile sunt bune.

- U.S. nr. 8. Sol brun aluvial, freatic umed, pseudogleizat, podzolit. Acest tip de sol se întinde pe o suprafață de 258 ha ce reprezintă 6,8 % din suprafața cartată. Acest tip de sol este bun pentru agricultură, este bine aprovizionat în humus, azot, potasiu asimilabil, este slab aprovizionat în fosfor. Vegetația este reprezentată prin specii de cereale, plante tehnice și furajere cu producții mijlocii.

- U.S. nr. 9. Sol humico-gleic, drenat, mediu podzolit, salinizat în profunzime. Acest sol s-a format în zona de câmpie joasă pe un teren plan, ușor depresionar, ocupând o suprafață de 314 ha și reprezintă 8,3 % din suprafața cartată. Se pot cultiva cu bune rezultate plante tehnice, cereale și în mai mică măsură se poate folosi ca pășune și fâneată naturală.

- U.S. nr. 10. Sol humico-gleic, drenat, slab podzolit, salinizat în profunzime, care ocupă o suprafață de 26 ha și

reprezintă 0,7 % din suprafața cartată. Acest sol poate fi cultivat cu grâu, porumb, cartofi, sfeclă, pășuni, fâneță etc.

- U.S. nr. 11. Sol humico-gleic, drenat, slab salinizat în profunzime, ocupă o suprafață de 20 ha, reprezentând 0,5 % din suprafața cartată. Se poate cultiva: grâu, porumb, sfeclă, pomi, pășune și fâneță.

- U.S. nr. 12. Sol humico-gleic, drenat, semicarbonatic, slab salinizat în profunzime, având o suprafață de 26 ha, reprezentând 0,7 % din suprafața cartată. Se poate cultiva grâu, porumb, sfeclă, floarea-soarelui, cartofi, pomi, pășune, fâneță și este impropriu pentru vii.

- U.S. nr. 13. Sol humico-gleic, salinizat în profunzime (periodic cu apă stagnantă), este pretabil la culturile de grâu, porumb, floarea-soarelui, cartofi, pomi, pășune, fânețe, dar este impropriu pentru vie și sfeclă.

- U.S. nr. 14. Sol aluvial, puternic humifer, profund semigleizat în evoluție spre solul brun-aluvial freatic umed care ocupă o suprafață de 310 ha, reprezentând 8,2 % din suprafața cartată. Acest sol se pretează pentru teren arabil sau pășune naturală, culturile putând fi: grâu, porumb, floarea-soarelui, cartofi, sfeclă cu producții medii.

1.4 VEGETAȚIA

Teritoriul localității Berechiu se află situat în zona de silvostepă, etajul stejarului. Vegetația forestieră are o singură formațiune: goruneto-fraxinete.

Principalul element edificator al pădurii îl constituie stejarul penduncular

(*Quercus robur*), atât în pădurea Călăcii, situată în nord-estul localității, cât și în pădurea Belensig, situată în sud-vest. Alături de stejar, mai întâlnim și alte specii ca: frasinul

(*Fraxinus excelsior*), jugastrul (*Acer campestre*), arțarul tătăreasc (*Acer tataricum*), ulmul (*Ulmus foliacea*), mărul pădureț (*Malus silvestris*), părul pădureț

(*Pirus piraster*) și mălinul alb (*Padus racemosa*), iar dintre arbuști se întâlnesc: păducelul (*Crataegus monogyna*), lemnul cânesc (*Lingustrum vulgaris*).

Tufișurile de răchită (*Salicetum Cinereae*), porumbar (*Prunus Spinosa*) și păducelul (*Crataegus monogina*) sunt prezente de-alungul cursurilor de apă (Valea Călăcii, Barcău, Canalul Cermei-Tăut), a unor șanțuri de desecare și drumuri de acces în terenurile agricole.

Din vegetația ierboasă întâlnită mai frecvent pe teritoriul localității amintim specii ca: pălămida sau scaietele (*Cirsium arvense*), traista- ciobanului (*Capsella bursa-pastoris*), volbura (*Convolvulus arvensis*), cușcuta sau gălbaza (*Cuscuta species*), tătâneasa sau iarba lui Tachin (*Taraxacum officinale*), rogoz sau sovar (*Carex praecox*).

Pe pășuni se menține un covor ierbos de plante monocotiledonate și dicotiledonate cum sunt: păiușul, firuța (*Festuca pratensis*), golomățul (*Dactylis glomerata*), coada-vulpiei (*Alopecurus pratensis*), trifoiul alb (*Trifolium repens*). În jurul fântânilor sau în porțiunile bogate în azotați, vegetația este dominată de trifoiul alb (*Trifolium repens*), foarte prețios pentru pășunatul cabalinelor și ovinelor. În porțiunile de pășuni mai degradate apar pâlcuri de buruieni ca scaiul (*Xanthium spinosa*) și troscățul (*Polygonum avicularae*).

Influențate de activitatea de veacuri a locuitorilor satului, ecosistemele mai păstrează încă un pronunțat caracter natural. Compoziția complexă, schimburile de substanțe și energie, ca și dinamica lor, depind în măsură predominantă de condițiile naturale de mediu. Alături de ele și-au făcut apariția ecosisteme artificiale constituite din culturile agricole de grâu, porumb, legume și plante tehnice, însoțite de o floră și faună specifice,

permanent controlate de om, acestea constituind obiectivul activității și sursa de existență a locuitorilor. În culturile de grâu au apărut specii ca: albăstrelele, hrișca urcătoare, nemțișorul, cocoșii de câmp, pirul, rugii, pălămida, iarba vântului, care duc la diminuarea recoltei sau chiar la compromiterea totală a culturii.

Culturile de prășitoare sunt invadate de specii de buruieni ca: mohor, costrei, talpa-gâștii, știr, lobodă, pălămidă, volbura și altele. Ca rezultat al activităților umane au apărut și buruienile de pe lângă garduri cum sunt: brusturii, urzica moartă, cucuta, iar în pârlouage apar morcovul sălbatic, romanița, sulfina și altele.

Taluzurile proaspete ale canalelor sunt invadate de o seamă de buruieni caracterizate prin posibilități de înțelenire rapidă, acestea formând asociații de urda- vacii și pir (*Cardario-agropyre-tum repentis*), iar pe taluzurile de canale mai vechi apar pâlcuri de trestie de câmp cu rugi (*Rubocalagrostietum epiceii*).

Vegetația lemnoasă cultivată este reprezentată prin aproape toate speciile de pomi și arbuști fructiferi, dintre care amintim: prunul (*Prunus domestica*), părul (*Pirus sativa*), mărul (*Malus domestica*), nucul (*Juglans regia*) etc.

1.5 FAUNA (animalele)

Activitatea umană determină modificări profunde nu numai în alcătuirea covorului vegetal, ci și în cel al faunei, prin dezvoltarea în apropiere de sat, prin grădini, precum și în terenurile agricole, a unor specii de animale caracteristice. Astfel, în lanurile de păioase sunt răspândite mamifere: iepurele de câmp, șoarecele de câmp sau păsări: ciocârlia, potârnichea, pitpalacul și altele. Legate mai strâns de vatra satului, unde

găsesc adăpost și hrană prin grădini și livezi, păsări: sturzul, pițigoii, ciocârlanul, guguștiucul, mierla, rândunica, sticletele, vrabia, cucuveaua își fac simțită prezența prin cântecul lor.

În centrul satului, în arborii bătrâni din parcul bisericii s-au instalat o mulțime de ciori, care în perioada clocitului și creșterii puilor fac un zgomot greu de suportat de către locuitorii din apropiere.

Fauna de nevertebrate abundă în specii fitofage, legate de plantele de cultură sau paraziți ai animalelor domestice, constituind concurenți de seamă ai omului în activitatea de procurare a hranei. Printre cele cu pondere ridicată în producerea pagubelor putem aminti specii de insecte: ploșnița cerealelor, gândacul ghebos, gândacul ovăzului, sfredelitorul porumbului, viermele sârmă, buha semănăturilor, păduchele negru de frunză, gândacul de colorado, gărgărița florilor de trifoi, gărgărița fasolei, fluturele alb al verzei, cărăbușul de mai, gărgărița florilor de măr, viespea neagră a prunelor, omida păroasă și altele.

În terenurile cu pășuni și tufișuri atrag în mod deosebit atenția specii ca: greierul, cosașii, viespile, furnicile, șopârlele, brotăcelul și altele.

În imediata apropiere a cursurilor de apă, chiar dacă acestea seacă în timpul verii, se poate întâlni: vidra, șobolanul de apă și rața sălbatică.

Mediul forestier adăpostește un număr apreciabil de specii de animale, începând de la mamifere mari și păsări până la puzderia de nevertebrate, ce asigură prin activitatea lor reîntoarcerea elementelor chimice în lumea minerală. Turme de căprioare, cerbi și mistreți populează pădurea, ieșind primăvara și toamna în semănături. Desigur, compactele din pădure asigură ascunzișuri atât pentru erbivore cât și pentru carnivore cum sunt: lupul, vulpea, pisica sălbatică. Păsările, mai mobile, realizează un spațiu de hrănire mult mai larg și adesea chiar locul de

cuibărit din pădure poate fi înlocuit cu tufișurile de pe marginea drumurilor, a cursurilor de apă, din pajiști sau chiar în grădinile din vatra satului. Amintim din cele mai comune: cucul, ciocănitoea, pupăza, cinteza, codobatura, privighetoarea, gaița, graurul, pițigoiiul, mierla, buha, huhurezul, fazanul și altele.

Stratul ierbos ce străbate covorul de frunze moarte din anii precedenți constituie un adăpost pentru broaștele roșii de pădure, șopârle și șerpi.

Lumea nevertebratelor este prezentă din vârful copacilor, până la țesătura de rădăcini a acestora. Dintre acestea, cele mai des întâlnite sunt insectele: omida păroasă a stejarului, molia verde a stejarului, inelarul, croitorul, cărăbușul de mai, furnica roșie, viespea de gale și numeroase specii de muște.

Fauna piscicolă cuprinde: crapi, bibani, lin, mreană, știucă și somn.

Animale domestice mari: calul, vaca, bivolul, măgarul.

Animale domestice mici: oaia, porcul, capra.

Păsări domestice: găina, rața, rața mută, gâsca, bibilica, curcanul, porumbelul.

2. TRECUTUL ISTORIC

2.1 ISTORIA SATULUI BERECHIU

Localitatea Berechiu, fiind situată în Câmpia Tisei, districtul Câmpiei Crișurilor, în porțiunea denumită Câmpia subcolinară a Susagului, a fost populată începând cu neoliticul târziu, din cauza excesului de umiditate care nu a permis așezări stabile.

Prezența omului în această zonă este atestată de numeroasele unelte descoperite cu ocazia săpăturilor arheologice, multe dintre acestea păstrate în punctul muzeistic al localității Satu Nou, iar uneltele de bronz la Vânători. Pe aceste meleaguri trăiau triburi libere ale dacilor, care aveau legături strânse cu romanii, ca dovezi fiind uneltele romane găsite în hotarul localității Satu Nou. Procesul de romanizare s-a extins și în această parte, începând cu secolul III-IV, e.n.

În perioada migrației popoarelor, prin aceste locuri au trecut: hunii, avarii, slavii, pecenegii etc. Cu toate că au trecut numeroase popoare peste aceste teritorii, ele nu au influențat procesul de formare al poporului român, drept urmare, această zonă se încadrează și ea în procesul de etnogeneză a poporului român.

Săpăturile efectuate în ultima vreme în zona dintre orașele Ineu și Chișineu-Criș au dovedit că începând cu sec. al VIII-lea, trăia în această parte o populație autohtonă, sedentară cu o cultură agricolă proprie, cu locuințe de tip bordei, săpate în pământ și folosea o ceramică de tip Dridu.

Localitatea Berechiu se încadra, potrivit cronicarilor maghiari, în voivodatul lui Menumorut din Țara Crișurilor. În sec. X-XI, ungurii cuceresc Transilvania, Crișana, deci și teritoriul localității Berechiu.

Prima mențiune documentară în Conscriptiile Papale “**Sacerdos de Villa Barakun**“, apare în anii **1331-1337**. Preotul Bisericii, pe nume Ioan, apare în Registrul Dijmelor Papale, în anii 1332-1334, plătind la acea vreme impozit, câte șapte-opt groși, iar la 1337, un alt preot, cu numele de Valentin îi ia locul.

În sec. XII-XIII se formează pe valea Crișurilor Comitatul Zărandului, care îngloba și Berechiul. Documentele amintesc pentru prima oară de satul Berechiu în anul **1344**, în forma “**Villa Barakun**“. Atestările documentare arată că de-a lungul vremii, satul a fost cunoscut și sub alte denumiri: - **1515- Barakun; 1746,1828 Barakony; 1851 - Barakony, Beretyio; 1913 - Alsobarakony**. Astăzi, numele satului este rostit de localnici **Bereti**, formă reflectată în atestarea din anul **1851**.

Se știe că adesea, numele satelor reprezintă la origine numele unor părți de hotar, caracteristice pentru acea așezare. Referitor la numele satului Berechiu, considerăm ca fiind plauzibilă explicația următoare. Având în vedere că în documentul primei atestări se vorbește și despre “**râul Berechiu**“, considerăm că și satul a luat numele acestuia. Analizând etimologia (originea) cuvântului **Berechiu**, ajungem la concluzia că sensul aproximativ al acestuia este: “apa din dumbravă, pădurice sau luncă“, deoarece la baza numelui Berechiu stau cuvintele de origine maghiară **berek** “pădurice, dumbravă, crâng, luncă, zăvoi“ și **jo** “apă curgătoare, râu“.

Presupunem că celelalte denumiri ale satului, Barakun, Barakon și apoi Barakony sunt traduceri în limba maghiară a apelativului vechi românesc “băracă“, al cărui sens este acela de “baltă“ sau “mlaștină“.

Dacă în documente, localitatea Berechiu este amintită din anul 1344, putem deduce că satul a existat cel puțin la sfârșitul sec. al XIII-lea, ca o obște satească liberă.

Din statutele Capitolului din Oradea, aflăm despre obligațiile țăranilor iobagi, care, începând cu sec. al. XIV-lea, dădeau:

- a 10-a parte din grâne, apoi a 9-a parte;
- a 10-a parte din miei, oi, porci;
- un pui și o găscă din zece;
- obștea dădea de anul nou un cal iar țăranii erau obligați la robotă pentru repararea podurilor, transportul lemnului;
- 10 fumuri plăteau o marcă de argint;
- bisericii plăteau a 10-a parte din recolta de grâu, iar apoi a 10-a parte și din animale;

De multe ori datoriile erau convertite în bani, iar aceștia se procurau greu. Nivelul de trai al locuitorilor era scăzut, pamântul arabil era puțin și mlăștinos, satul era înconjurat de păduri care trebuiau defrișate. La 1418, familia nobiliară Marothy, deținea mai multe proprietăți la Berechiu.

În sec. al. XIV-lea și la începutul sec. al XV-lea cresc obligațiile față de stat, situația țăranilor se înrăutățește. Războiul țăranesc din anul 1514 a avut răsunet și în satul Berechiu; mulți țărani de aici s-au îndreptat spre taberele de recrutare; documentele pomenesc asemenea stări, în Somoșcheș, Nădab și pe tot teritoriul Comitatului Zărand.

După înfrângerea războiului și locuitorii din Berechiu sunt obligați la 52 de zile de robotă pe an și sunt legați definitiv de glie.

Din documentele păstrate la Arhivele Naționale Ungare, reiese că în anul 1515, satul **Barakon**, era în posesia nobilului maghiar, Butthyany.

După înfrângerea maghiarilor la Mohacs, în anul 1526, satul Berechiu ajunge sub stăpânirea turcilor până în anul 1595

când zona Ineului va fi eliberată de trupele ardelenesti în strânsă alianță cu oastea condusă de Mihai Viteazul.

În anul 1658, turcii reocupă teritoriile cuprinse între Crișul Alb și Crișul Repede, și ținutul localității Berechiu, care ramâne sub stăpânire otomană până în anul 1687, când turcii au fost alungați de austrieci. Dominația austriacă a fost consfințită prin pacea de la Karlowitz din anul 1699. Curtea de la Viena (împăratul Carol al VI-lea) a donat Comitatul Zărandului, ducelui Rinaldo de la Modena, pentru serviciile sale. În luna aprilie 1720, satul Berechiu, intră în componența Marelui Domeniu, care cuprindea 300.000 hectare. În anul 1722, satul Berechiu, a fost menționat într-un document păstrat și astăzi, în arhivele Hofkammer, din Viena.

În urma războiului din 1740-1746, Marele Domeniu al ducelui a trecut în posesia erariului (împăratului), comasat cu Comitatul Aradului.

Conscripția urbarială din anul 1746 amintește că la Berechiu erau 40 de familii de iobagi, aproximativ 200 de locuitori, care aveau 14 boi, 23 vaci, 10 cai, 4 juninci și 32 de porci de tăiat. Locuitorii satului se ocupau cu agricultura, creșterea animalelor și lemnăritul.

În a doua jumătate a sec. al XVIII-lea, ca urmare a dezvoltării relațiilor de producție capitaliste, situația iobagilor din Berechiu se înrăutățește, aceștia fiind obligați să lucreze 4 zile din săptămână pentru nobili, plătind nona din recoltă, dijma din animale și censul.

Se dezvoltă în această perioadă învățământul. Școala în satul Berechiu funcționează din anul 1768 cu un număr de 20-30 școlari. Se predă muzica, citirea, scrierea, socotitul și noțiuni de morală.

În jurul anului 1800, muncitorii de pământ (lucrători agricoli pe domeniul erarial al statului), au cerut să fie avansați la statutul de iobagi.

După anul 1820, urmare a războaielor purtate de austrieci împotriva lui Napoleon, vistieria statului austriac fiind foarte mult afectată, Curtea de la Viena se vede obligată să scoată la vânzare Domeniile Erariale din care făcea parte și Comitatul Arad. Un domeniu modernizat și de mare întindere, cu centrul la Pâncota, a fost cumpărat de către baronul Joseph Dietrich, cu suma de 1.000.000 de florini. Acest domeniu avea o suprafață totală ce depășea 70.000 de iugăre cadastrale și cuprindea localitățile: Pâncota, Seleuș, Cherechiu, Cigărel, Măderat, Agrij, Arăneag, Buteni, Chisindia, Apateu și Berechiu.

Berechiul avea o suprafață de 2.645 iugăre de arătură, denumite și pământuri alodiale (erariu), aici baronul instalându-și ulterior un centru domenal, alături de Buteni, Măderat și Pâncota.

Domeniul din Berechiu era și în atenția armeanului Alexandru Kabdebo, care ulterior a cumpărat domeniul Talpoș.

Baronul Joseph Dietrich a oprit dreptul de defrișare, deștelenire, a făcut remăsurări în urma cărora pământuri destul de bune țărănești au fost schimbate cu pământuri de calitate proastă, a separat pășunea feudalului de cea a obștii sătăști. O mare parte din țărani nu dispuneau de nici un petic de pământ, de aceea mulți locuitori au fost nevoiți să se angajeze ca zilieri, fie pe domeniu, fie în altă parte. Toate acestea au dus la nemulțumiri generale, la ațățarea spiritului ce se manifesta pe de o parte împotriva noului stăpân și pe de altă parte împotriva administrației feudale. Astfel, în anul 1822 satul pornește o mișcare împotriva notarului, cerând înlăturarea acestuia. La acestea se adaugă și asuprirea națională, administrația fiind în mâna nobilimii maghiare, limba română fiind folosită numai în biserică și școală.

După anul 1825, Dietrich va sistematiza satul, aplicând prevederile unei legi mai vechi (*Regulațio urbariae* in certa puncta), prin urmare ulițele au fost trasate drept. Din această

perioadă datează și parcul din centrul satului, care a fost amenajat de către omul de bază al Baronului Dietrich, avocatul Brezeszki.

În această perioadă țăranii se ocupau cu agricultura, cu creșterea animalelor, dar și cu rotăritul s-au cu arderea varului. Acest aspect întărește afirmațiile istoricului Gyula Somogyi, care susținea într-o monografie a județului, că o parte a locuitorilor din Berechiu, ar proveni din zona Vașcău.

Cu toate schimbările și opreliștile apărute, perioada de după anul 1820, a însemnat, modernizarea și dezvoltarea economică, pentru oamenii din Berechiu, au fost angajați de Dietrich, muncitori agricoli permanenți s-au sezonieri, cioși, argați, mașiniști, contabili, administratori etc. Au fost ridicate clădiri agricole, o fermă-sălaș (tăniar), case pentru administratori. Domeniul dispunea de 35-40 de muncitori permanenți.

În preajma revoluției burghezo-democratice din 1848, contradicțiile sociale și naționale erau ascutite. La sfârșitul lunii martie 1848, țăranii din Berechiu au refuzat să mai presteze robotele. Până atunci administrația domeniului beneficiase de robotă anuală însumând până la 5000 de zile de muncă manuală, gratuită.

După 1890, pătrund ideile socialiste și în Berechiu, unde au loc întruniri la care țăranii discutau despre modalitățile de luptă împotriva asupritorilor.

Starea de sărăcie, condițiile grele de muncă, au produs numeroase nemulțumiri în rândul muncitorilor agricoli, mai ales pentru cei care lucrau pe Domeniul Sulkowsky (nepotul lui Dietrich). În anul 1894, datorită unor noi măsurători efectuate de administrația domeniului pe pășunea comună, o mulțime de oameni s-au răscolat producând mari distrugerii la conacul din marginea satului. Iată cum descrie ziarul "ALFOLD" din Arad aceste întâmplări: *"Este aproape de necrezut faptul că antistia (Consiliul local) Comunei Berechiu a îndemnat populația*

românească să dea foc clădirilor domeniului situate pe terenurile în litigiu. Țărănimea n-a trebuit să fie îndemnată mult timp și aproximativ 200 de oameni au asaltat clădirile domeniului și le-au dat foc. Cu excepția notarului toți au fost suspendați“.

Ulterior oamenii s-au opus la plata impozitelor, iar între anii 1903-1904 sunt semnalate greve de seceriș, ca și în localitățile Talpoș și Șepreuș.

Cu ocazia alegerilor generale, din anul 1905, marele om politic român, Dr. Ioan Suciș, a poposit și în satul Berechiu. Acesta în seara zilei de 15 ianuarie 1905, a ajuns în Berechiu și a înnoptat la Casa Parohială din sat. A doua zi, a ținut un discurs în parcul din centrul satului, la care a participat o mare adunare de oameni, în timp ce Protopretorul și slujbașii săi, credincioși autorităților maghiare, au încercat să împiedice această festivitate. Amănunte despre această adunare populară au fost scrise în ziarul “TRIBUNA” din Arad, ediția din data de 18 ianuarie 1905.

Populația din Berechiu a îndurat noi suferințe și după izbucnirea primului Război Mondial, când au avut loc concentrări masive, rechiziții forțate, producția agricolă scăzând la 40%, mulți bărbați căzând pe front, numărul văduvelor de război și al orfanilor fiind mare.

În vederea realizării unității naționale și prăbușirii aparatului de stat maghiar, în prima jumătate a lunii noiembrie 1918, se constituie la Berechiu o Gardă Națională Română, condusă de Traian Popovici. Treptat, foștii funcționari au fost alungați și administrația locală a fost preluată de către Consiliile Naționale Românești, alese după criterii democratice. Pe fondul anarhiei produse, sătenii au atacat conacul lui Szulkowsky.

Unirea Ardealului, Banatului, Crișanei și Maramureșului la 1 Decembrie 1918 cu patria mamă, a fost întâmpinată cu bucurie de populația din Berechiu, iar Reforma Agrară din 1921

a avut urmări pozitive și asupra bunicilor noștri, mulți dintre aceștia fiind împrăștiți. Moșia lui Szulkowsky a fost expropriată iar văduvele de război și soldații reîntorși de pe front au primit pământ.

Pentru a fi întărite spiritele dintre români și unguri, în noaptea de 23 august 1940, pe ruta Ineu-Berechiu-Apateu-Salonta, au fost împrăștiate afișe-manifest.

În timpul evenimentelor din 1944, populația din Berechiu a dat un puternic sprijin moral și economic armatei române, mulți tineri militari din Berechiu, pierzându-și viața pe front.

În perioada 23 August 1944, până în 06 Martie 1945 a avut loc o luptă susținută pentru implementarea comunismului în aparatul de stat.

La data de 30 Decembrie 1947 a fost proclamată Republica Populară Română, iar în data de 13 August 1950, în Berechiu se înființează Gospodăria Agricolă Colectivă “Pământ deștelenit” cu 36 de familii. Această perioadă a cooperativizării agriculturii se încheie la Berechiu în anul 1962.

În anul 1968, ca urmare a reorganizării administrative a județului, Berechiul pierde statutul de Comună. Clădirea fostei Primării din Berechiu, a fost ridicată în anul 1911.

EROI DIN BERECHIU, CĂZUȚI ÎN RĂZBOI

BEDELEAN IOAN (A MĂCĂVEII)

BEDELEAN FLORE (A BĂRNACII)

BELE PAVEL (A IEVII)

***BONDOR NICOLAE (A LUI CHITA
DUDULUI)***

***BOTEA ALEXANDRU (A
TODICHII)***

BOTEA TEODOR

CATI PASCU (A CIRCHII)

CÎRLIG FLORE (BOLEA LOCHII)

DAVID IOAN (A BURDII)

DRUȚĂU PETRU (A MĂTICHII)

***DRUȚĂU GHEORGHE (A LUI
MĂRIȘCUȚ)***

DRUȚĂU GHEORGHE (A LUI PURCELOAIE)

HANDRA PAVEL

HANDRA TEODOR (A LUI TICHEROAIE)

HANDRA MIHAI (MIHAI A VESELINII)

HERMAN FLORE (A SĂVETII)

HUȚ MIHAI (A CIUCLII)

HUȚ FLORE (A CIUCLII)

IANCU MIHAI (A SĂVETII)

ILONCA GHEORGHE (GÂSCOI)

JURCOI IOSIF (A DÂGHII)

JURCOI TEODOR (CIOCANEA)

MIHĂIEȘ GHEORGHE (A LUI VĂSĂLIE)

MUSCAN PAVEL (A MUSCANII)

NICA GHEORGHE (A LUI GHIURII)

PANTEA GHEORGHE (LENGHEREA)

POPOVICI GHEORGHE (BOJA)

POPOVICI GHEORGHE (A BOȘCULUI)

PRECUP FLORE

ROTAR TEODOR (CREMENEA)

SUCIU GHEORGHE (A LUI GHIGHEA)

TRIF GHEORGHE (A LUI GHIGHEA)

TUDUCA FLORE (A CĂTIȚII)

TUDUCA ALEXANDRU (A CĂTIȚII)

ȚÎRLEA PETRU

2.2 VETERANII

HERMAN GHEORGHE, în vârstă de 97 ani, s-a născut în localitatea Berechiu la data de 19.03.1910, și veteran de vârstă al satului (2007)

A fost încorporat în armată în anul 1937 la Unitatea de Jandarmi din Timișoara, unde și-a executat stagiul militar până la începutul celui de-al II-lea Război Mondial când a fost transferat în București, cu misiunea de a desfășura activități de menținere a ordinii și siguranței publice.

Evenimentele din timpul războiului l-au găsit pe jandarmul Herman Gheorghe, în capitala țării, unde s-a implicat cu simțul răspunderii și al datoriei în misiunile încredințate, fiind lăsat la vatră după 8 ani de armată și război, abia în anul 1945, după instaurarea, în mare măsură, a ordinii publice.

După eliberarea din armată, acesta a revenit în satul său natal, Berechiu, unde și-a reluat activitățile de cultivare a pământului precum și obligațiile de familie.

În contextul mișcării țărănești din anul 1949, din Berechiu, Herman Gheorghe a apărut, alături de frunțașii acestei răscoale, încercând să apere cu prețul vieții și al libertății personale, dreptul de proprietate al țăranilor.

Curajul său de a se opune nedreptăților comuniste a fost plătit de către acesta cu 5 ani de detenție politică, ispășiți în cele mai grele închisori din Timișoara, Aiud, Gherla și apoi pe șantierul Canal Dunăre-Marea Neagră.

***TRIF PAVEL, în vârstă de 92 ani, s-a născut în localitatea
Berechiu, la data de 210.03.1915***

A fost încorporat în armată în anul 1937, la Unitatea de Cavalerie 1 Roșiori, din Arad, unde și-a executat stagiul de pregătire militară.

În primăvara anului 1939, acesta a participat cu unitatea de cavalerie la mai multe conflicte armate împotriva oastei maghiare cu care eram în război.

După încheierea pactului de alianță cu armatele germană și maghiară a început războiul contra armatei sovietice.

În data de 19 iunie 1939, unitatea din care făcea parte Trif Pavel a fost trimis pe frontul din Rusia, unde acesta a participat la asediul și încercuirea orașului Odesa, după care a urmat orașul Tiraspol.

Trif Pavel a fost unul dintre aceia aleși pentru a face parte din Regimentul "Paza Mării", care a fost instalat lângă orașul Alexandrofka, pentru a contracara acțiunile inamice din partea armatei ruse.

În primăvara anului 1940, Regimentul "Paza Mării" a fost mutat la periferia orașului Stalingrad unde au fost purtate lupte grele cu ostașii armatei sovietice, până la data de 19 noiembrie 1943, când armata sovietică a rupt frontul și a reușit să încercuiască o parte a armatei române ce se afla în acea zonă.

După ruperea frontului, Trif Pavel a fost transferat în orașul Morovoskaia la Centrul de Instrucție, Divizia I Cavalerie, de unde apoi a fost trimis, alături de alți camarazi înapoi în țară la Unitatea de Cavalerie din Arad. După o perioadă de carantină de 30 de zile, în această unitate, a fost învoit într-o permisie pentru a-și vizita familia în Berechiu.

Întors din acea permisie, Trif Pavel a rămas în unitatea din Arad, iar în vara anului 1944 a fost detașat la periferia localității Glogovăț (Vladimirescu).

După încheierea armistițiului cu armata sovietică, a participat la luptele duse împotriva armatelor maghiare și germane, în zona localității Turnu, jud. Arad. Odată cu retragerea armatelor spre Ungaria, acesta a înaintat cu lupta până în Munții Tatra din Cehoslovacia, unde datorită condițiilor grele de război, Trif Pavel s-a îmbolnăvit și a fost trimis acasă în concediu medical.

Din Munții Tatra, până acasă, în Berechiu, acesta a venit cu diferite mijloace de transport de ocazie, respectiv; căruțe, mașini și în mare parte pe jos, ajungând acasă în data de 28 februarie 1945. După perioada de convalescență, Trif Pavel s-a prezentat la Unitatea Militară de Cavalerie din Arad, de unde apoi, datorită meritelor militare, dând dovadă de curaj și eroism pe câmpul de luptă, a fost lăsat la vatră cu gradul militar de Sergeant.

***DREGHICI GHEORGHE, în vârstă de 87 ani, s-a născut în
localitatea Berechiu la data de 12.12.1919***

A fost înrolat în armată în anul 1941, la vârsta de 22 de ani, la o Unitate Militară din București, Cartierul Cotroceni, specializarea grăniceri, unde perioada de instrucție a durat 8 luni de zile, respectiv din luna februarie până la sfârșitul lunii septembrie când a fost avansat la gradul de Fruntaș.

După perioada de instrucție a fost transferat la Unitatea de Grăniceri din orașul Orșova, având ca misiune supravegherea frontierei cu sârbi. La aproximativ o lună de zile, la sfârșitul lunii octombrie 1941 a fost mutat pe insula Adakaleh, de pe cursul fluviului Dunăre (astăzi acea insulă nu mai există, fiind inundată odată cu construirea hidrocentralei Porțile de Fier), unde în primăvara anului 1942 a fost avansat la gradul de Caporal. În vara aceluiași an, pentru merite deosebite în activitățile profesionale, a fost avansat la gradul militar de Sergent, fiind numit și Șef de Pichet de Grăniceri, având sub comanda lui 15 militari. Insula Adakaleh era locuită în totalitate de etnici turci care aveau ca activitate de bază comerțul cu produse de consum alimentar.

Pentru modul exemplar în care și-a îndeplinit sarcinile de serviciu, în toamna anului 1942, Sergentul Dregheci Gheorghe, a fost transferat, în interes de serviciu, la pichetul de Grăniceri din localitatea Delboca, de la periferia orașului Orșova, unde a fost

numit Șef de Pichet, având de această dată în subordine 40 de militari; a ocupat această funcție timp de 3 ani de zile, până în luna mai 1945 când a fost lăsat la vatră.

În luna august 1944, după ce armata română a încheiat pactul de aliere cu armata rusă, războiul nu a ocolit nici granița de sud a României, iar după încheierea armistițiului, armata germană a devenit dușman de război și pentru armata română. În acel context germanii, care aveau ancorate vasele de război pe malul românesc, și-au mutat tot arsenalul maritim pe partea sârbească.

Era pe la orele amiezii când, într-o zi, vasele de război germane au început să lovească în malul românesc, ținta lor fiind militarii de la pichetul de grăniceri de sub comanda Sergentului Dreghici Gheorghe. A urmat o serie de schimburi de focuri până noaptea târziu, armata germană folosind în luptă armament greu (tunuri) la care ostașii români au ripostat cu două puști mitralieră ZB, neavând armament de tip “greu”. Grănicerii români au reușit să facă față în acea luptă, iar nemții nu au putut să avanseze spre România, datorită tirului de gloanțe venit de pe malul românesc, fiind ținuți pe loc.

Marea salvare a militarilor români s-a datorat faptului că la pichetul Delboca era depozitată muniția de război pentru toată Compania din zona Orșova, și au avut astfel cartușe la discreție.

În schimbul de focuri cu nemții au fost răniți doi militari români, iar Pichetul de Grăniceri a fost distrus în totalitate de tunurile germane.

A doua zi, vasele de război germane s-au retras din zonă, mergând pe firul apei în sus, către orașul Moldova Nouă. După circa o săptămână de zile, grănicerii români din zona Orșova și, implicit, cei de la pichetul Delboca, precum și populația civilă din zonă, erau din nou amenințați de pericolul german, atât pe apă de către o escadrilă de vase de război, cât și terestru, de către nemții infanteriști. O luptă grea era pe punctul de a amenința

împrejurimile și orașul Orșova. Sergentul Dreghici Gheorghe cu cei 40 de grăniceri erau pregătiți să întâmpine o oaste germană numeric superioară. Doar Dumnezeu a făcut ca în acea zi să le vină în ajutor armata rusă care s-a implicat în luptă, reușind să-i înfrângă pe nemți la aproximativ 5 km de orașul Orșova, armata română fiind sprijinită în acea zi și de partizanii sârbi.

În cursul lunii ianuarie 1945, Sergentul Dreghici Gheorghe a fost transferat în orașul Deva la Batalionul de Marș, pentru a merge pe front. Fiind apreciat ca un bun comandant, a fost însă trimis înapoi la Unitatea Militară din Orșova, pentru a continua misiunile de acolo, iar după terminarea războiului, în cursul lunii mai 1945, a fost lăsat la vatră.

***DRUȚĂU ALEXANDRU, în vârstă de 84 ani, s-a născut în
localitatea Berechiu la data de 04.06.1923
CETĂȚEAN DE ONOARE AL SATULUI***

A fost încorporat în armată la data de 20.05.1944, la vârsta de 20 ani, la Unitatea Militară din Cetatea Aradului, la arma infanterie, iar perioada de pregătire a desfășurat-o pe câmpul de instrucție de la periferia localității Ghioroc, județul Arad. După încheierea armistițiului cu armata rusă, la data de 23 august 1944, într-o dimineață, la începutul lunii septembrie, plutonul din care făcea parte Druțău Alexandru, la care era comandant de grupă cu grad de Fruntaș, a primit ordin să se deplaseze în municipiul Arad

pentru a lua cu asalt o clădire din cartierul Aurel Vlaicu, care era ocupată de nemți. Scotocind acea clădire au găsit mai multe piese de armament și ținută militară germană abandonate, nemții reușind între timp să plece îmbrăcați în haine civile. În după-amiaza acelei zile, întreg plutonul a fost instalat în tranșee în zona de graniță cu Ungaria, la periferia localității Turnu, județul Arad, pentru a opri înaintarea trupelor germane. La un moment dat au fost atacați de două avioane nemțești, care au bombardat întreaga zonă, lovind în special casele din localitățile de frontieră. După această acțiune de atac au primit ordin de deplasare în Cartierul Pârneava, din municipiul Arad, unde au luat poziție de tragere la marginea cimitirului Pomenirea, în apropierea aeroportului, pentru a opri intrarea trupelor germane în orașul Arad, nemții având centrul de comandă în incinta aeroportului.

Un avion nemțesc a survolat acea zonă, iar Frunțașul Druțau Alexandru, care deservea pușca mitralieră, a lovit acel avion avariindu-l grav, pilotul fiind nevoit să aterizeze forțat. Seara au primit ordin de a ataca trupele germane din aeroport, însă au fost întâmpinați cu rafale de mitralieră, trei ostași români fiind uciși la primul asalt. Au încercat să se retragă, nu au reușit însă datorită tirului de gloanțe trase de nemți.

Au rămas pe poziție de tragere în acel loc până în dimineața următoare, când au primit ordin de înaintare. Au înaintat spre aeroport, traversând Cimitirul Pomenirea, iar când au ajuns la marginea drumului, aproape de aeroport, în fața lor a apărut un localnic român, care le-a spus că în cursul nopții, trupele germane au plecat către Ungaria.

În după-amiaza acelei zile, plutonul român a fost îmbarcat în camioane și dus la marginea localității Seleuș, pentru a riposta unei eventuale înaintări germane. Fiind aproape de casă și pentru curajul și eroismul dovedit, Frunțașul Druțau

Alexandru a fost învoit de către Comandantul de Companie, trei zile pentru a-și vizita familia.

După permisie, acesta a fost dus de către bunicul său cu căruța până în localitatea Craiva, județul Arad, de unde și-a continuat drumul pe jos până la Fabrica de Sticlă din localitatea Beliu, unde se afla Comandamentul Companiei sale.

În acea zi, după ce s-au instalat în loc. Bocsig-Gară, Fruntașul Druțau Alexandru a primit echipament și alimente de rezervă, iar apoi a fost detașat la un Pluton de Comandă al Batalionului cu care a plecat lângă satul Benești, unde era o zonă de trecere strategică, posibilă a inamicului, iar în ziua următoare s-au deplasat în localitatea Beliu pentru a opri înaintarea trupelor maghiare.

În data de 12.09.1944, înaintând spre localitatea Craiva, au fost surprinși și atacați din spate de către armata maghiară, în localitatea Beliu, unde s-au luptat de la orele 17.00 până noaptea târziu, în ambuscadă căzând la datorie mulți ostași români. S-au văzut nevoiți să se retragă în satul Sâc, iar mai apoi până spre Buteni, muniția fiind pe terminate. În data de 14/15 septembrie 1944 a venit în sprijinul armatei române, armata rusă care dispunea de o tehnică militară superioară și care a atacat trupele maghiare, obligându-le să se retragă în Ungaria.

În perioada 19 noiembrie 1944-10 iunie 1945, Fruntașul Druțau Alexandru a fost numit ca Secretar al Biroului de Organizare pentru două contingente cu sarcini de evidență a militarilor, în cadrul Unității de Infanterie 95 din Turnu-Severin.

În vara anului 1945, Fruntașul Druțau Alexandru, datorită meritelor militare a fost avansat la gradul de Caporal, iar în cursul lunii iunie a aceluiași an, a fost transferat la Cercul Teritorial Arad, școala orfanilor de război, Liceul "Mareșal Ioan Antonescu"; aici a fost numit Secretarul acestei școli, iar în cursul lunii septembrie 1946 a fost lăsat la vatră.

***MATEAȘ GHEORGHE, în vârstă de 84 ani, s-a născut în
localitatea Berechiu la data de 08.12.1923
CETĂȚEAN DE ONOARE AL SATULUI***

A fost încorporat în armată la data de 20 mai 1944, la Unitatea de Grăniceri din orașul Corabia, jud. Romanați (Călărași), unde a efectuat perioada de pregătire.

În data de 26 august 1944, după încheierea armistițiului cu armata sovietică, soldații din unitatea militară din care făcea parte și Mateaș Gheorghe, au fost adunați pe platoul unității, primind ordin să se posteze pe malul Dunării pentru a putea contracara eventuale atacuri germane.

Militarilor li s-a distribuit câte o plăcuță de identificare denumită “banul morții”, pe care trebuiau să o poarte la gât, pentru a fi recunoscuți în caz de deces.

Postați pe malul Dunării, militarilor le-a revenit sarcina de a supraveghea retragerea vaselor de război germane din România spre Bulgaria. Nu au avut loc incidente majore, deoarece erau rețineri în ambele tabere, până în urmă cu câteva zile, cele două armate fiind aliate. Militarii germani nu cunoșteau tehnica de luptă de care dispuneau ostașii români, iar de partea română erau rețineri pentru că ostașii nemți erau superiori numeric.

Misiunea plutonului din care făcea parte și soldatul Mateaș Gheorghe a continuat cu supravegherea localităților din jurul orașului Călărași până la retragerea finală a armatei germane.

În cursul lunii octombrie 1944, soldatul Mateaş Gheorghe a fost transferat la Unitatea de Grăniceri din localitatea Rupea, județul Brașov, iar în luna mai 1945, prin ordin, a fost mutat în orașul Oradea, la Unitatea de Grăniceri, cu misiunea de a supraveghea zona de frontieră și punctele de trecere Borș și Episcopia Bihorului.

Soldatul Mateaş Gheorghe a participat la mai multe confruntări armate pe frontiera de vest, în timpul retragerii trupelor germane și maghiare către Ungaria.

Datorită condițiilor grele de război, acesta s-a îmbolnăvit, iar în luna septembrie 1945 a fost internat la Spitalul Militar din Oradea, iar mai apoi la Spitalul Militar din orașul Dobrița, județul Gorj, de unde în primăvara anului 1946 a fost lăsat la vatră.

2.3. REVOLTA POPULARĂ ANTICOMUNISTĂ DIN ANUL 1949 (REBELIUNEA)

De-a lungul existenței sale, poporul român a trebuit să facă față multor greutăți, dar, fiind ferm hotărât să-și apere identitatea, a plătit de multe ori chiar cu jertfa supremă a unora dintre fiii săi.

Odată cu instalarea regimului comunist în România, precum și în alte state din Europa, pe principii dictatoriale, poporul român a avut de înfruntat de această dată regulile și principiile unui sistem privativ, greu de suportat, ajungându-se până la depersonalizarea umană.

Când aceste reguli impuse au devenit insuportabile și s-au materializat prin acte de confiscare a produselor țăranilor (cote), cu care urma să se facă plata către U.R.S.S. a unor despăgubiri de război, țăranilor nu le-a mai rămas altceva de făcut decât să-și manifeste nemulțumirea prin mișcări sociale.

Mișcarea de rezistență din zona Crișanei, a fost Organizația Anti-comunistă ce a cuprins un mare număr de țărani și intelectuali de pe aceste meleaguri.

Revolta țărănească din comunele situate la granița dintre județele Bihor și Arad a fost pornită în luna iulie 1949 în Berechiu și în alte sate vecine din județul Bihor, apoi s-a extins în localitățile: Somoșcheș, Apateu, Șepreuș, Gurba, Șicula etc. Țăranii din aceste sate, revoltați de faptul că statul comunist le-a luat grâul de la batoză, s-au manifestat împotriva acestor măsuri samavolnice, au incendiat Comitetul Provizoriu și Arhiva la Șepreuș, iar la Șomoșcheș a fost agresat prefectul de Arad, comunistul Petre Bele.

În comuna Berechiu, în data de 26 iulie 1949, populația s-a arătat agitată, prin discuții referitoare la măsurile de treieris la arie și la cota de grâu ce le-a fost fixată; li s-a interzis celor care lucrau la treieris (batoză) să-și primescă plata în natură (uium), fiind remunerați, obligatoriu, în bani. Țăranilor li s-a impus totodată însămânțarea unei anumite suprafețe, cu sortimente de cereale, dispuse de către regim, fără să fie consultați dacă pot realiza acest lucru, în condițiile în care o duceau foarte greu.

În urma acestor evenimente, în data de 28 iulie 1949, în Berechiu, și-au făcut apariția doi indivizi, îmbrăcați în haine țărănești, venind dinspre comuna Talpoș, județul Bihor, care au luat legătura cu câțiva țărani din Berechiu îndemnându-i la continuarea revoltei, spunându-le să întărească rezistența în masă, căci numai așa vor reuși să-și atingă scopul.

În ziua de 31 iulie 1949, fiind venită în comuna Berechiu o echipă culturală a Școlii de Ofițeri din Ineu, care a dat o reprezentare în comună, populația s-a adunat într-un număr mare și a început să se manifeste ostil măsurilor luate de Guvern, strigând lozinci:

“Vrem pâine și nu mălai!”, “Vrem libertate!”, “Trăiască Regele Mihai!”, “Trăiască Iuliu Maniu!”, “Trăiască Regele Carol al II-lea!”, “JOS COMUNISMUL!”.

În după-amiaza aceleiași zile s-au format în comună grupuri înarmate cu ciomege și pietre. S-a încercat o muncă de lămurire a populației de către Secretarul Biroului de Plasă al Partidului Muncitoresc Român din Ineu, însă cei revoltați l-au atacat și l-au bătut pe acesta, iar câteva grupuri de oameni s-au îndreptat apoi spre comuna Somoșcheș pentru a lua legătura cu cetățenii de acolo. Spre Somoșcheș, aceștia au fost opriți de un pluton de grăniceri care i-au întors din drum. Manifestanții, în jur de 300-400 de cetățeni, nu au putut fi opriți din acțiunile lor. În comuna Berechiu și apoi în Apateu a fost rupt firul telefonic prin smulgerea aparatelor din priză, astfel că au fost întrerupte toate legăturile.

Buraga Teodor, care era profesor în cadrul Școlii Generale din Berechiu, legionar refugiat din zona Moldovei, devenit mare comunist, a încercat printr-un discurs purtat în parcul din centrul satului să îi convingă pe țărani să renunțe la protestele anti-comuniste, spunându-le totodată că, dacă sunt nemulțumiți cu ceea ce le rămâne în urma cotelor, “vor mânca jar în loc de pită”. Când acesta s-a îndreptat spre domiciliu, a fost urmărit de către Marin, Guba, Pupu Sichi, Tălic, Ghiurca Haichii și alții, care l-au interpellat, solicitându-i explicații cu privire la discurs, iar apoi l-au agresat, târându-l pe drumul din centrul satului.

Trupele de securitate și de grăniceri au ocupat satele răsculate și au împușcat 13 oameni, socotiți ca fiind capii răscolei, dintre care: 2 la Berechiu, 2 la Somoșcheș, 4 la Șepreș și 5 la Apateu. În timpul acelor revolte au fost arestate de către securitate 159 de persoane, dintre care 8 din Berechiu.

Este important de precizat faptul că mulți dintre cei împușcați în timpul acelor evenimente au fost lăsați în mijlocul

satului câteva zile, spre a fi exemplu pentru felul în care îi pedepsește statul comunist pe cei care i se împotrivesc. În unele localități, cadavrele au fost înhumate pe timpul nopții, fără un indiciu la căpătâi, astfel că familiile celor uciși nu au cunoscut, multă vreme, locul unde se găsesc osemintele acestora.

Cei care au plătit cu prețul vieții, implicarea în activitățile anticomuniste din vara anului 1949 din Berechiu, au fost:

ILONCA GHEORGHE (GHICA GUBII), țăran din comuna Berechiu, împușcat de securitate la vârsta de numai 20 de ani, fiind considerat *capul revoltei*.

HAIDUC MIHAI (HĂICA BUCȘI), țăran din comuna Berechiu, împușcat de securitate la vârsta de 30 de ani, pentru acțiunile de implicare în revolta anticomunistă.

Cei care au scăpat de a fi executați prin împușcare, au fost la rândul lor pedepsiți cu ani grei de detenție și muncă silnică prin cele mai dure închisori, urmărindu-se prin aceasta o exterminare fizică și psihică, fiind puși la diferite munci grele.

HERMAN GHEORGHE (BICOȘ), țăran din Berechiu, născut la data de 19.03.1910, a fost condamnat la 5 ani închisoare, pe care i-a executat la Penitenciarele: Timișoara, Gherla, Aiud și canal.

KAPESC FRANCISC (FIARCU), țăran din Berechiu, născut la data de 08.09.1921, a fost condamnat la 4 ani închisoare, pe care i-a executat la Penitenciarele: Gherla și canal.

JURCOI MIHAI (HĂICA VESELINII) țăran din Berechiu, născut la data de 27.09.1923, a fost condamnat la 3 ani închisoare, pe care i-a executat la Penitenciarele: Gherla și canal.

HERMAN GHEORGHE (PUPU SICHII), țăran din Berechiu, născut la data de 09.09.1930, a fost condamnat la 5 ani închisoare, pe care i-a executat la Penitenciarele: Timișoara, Gherla, Aiud și canal.

Femei arestate:

ILONCA MARIA, (ȘENDORICA), a fost condamnată la 2 ani închisoare

RUS ELENA (SCĂRUȚA), a fost condamnată la 2 ani închisoare

HAIDUC FLOARE (A BUCȘI), a fost condamnată la 1 an închisoare

2.4. REVOLUȚIA ANTICOMUNISTĂ DE LA 1989

ASPECTE CU CARACTER GENERAL

În Revoluția din luna decembrie 1989 au căzut secerăți de gloanțe 1104 persoane, de toate vârstele, în special tineri. Dintre acestea 24 de persoane sunt arădeni, 19 fiind uciși în timpul evenimentelor din Arad, 5 în Timișoara, București și Turda. Revoluția din 1989, din România, a fost recunoscută de lumea întreagă ca fiind cea mai sângeroasă mișcare anticomunistă, în primul rând datorită numărului mare de decedați, conducătorii comuniști, în frunte cu “clanul Ceaușescu”, recurgând la toate metodele de reprimare, folosind apoi și forța armată.

În contextul mișcării anticomuniste din Europa, datorită conducerii dictatoriale în țările comuniste, oamenii fiind exploatați sub toate formele, condițiile sociale de viață rezumându-se la starea minimă de existență (toate produsele alimentare de bază erau raționate prin cartele de consum, în cantități mici), ajungându-se la o stare de saturație datorată restricțiilor impuse și în România. Prin exemplul populației majoritare din Timișoara, care era la curent cu evenimentele din

celelalte țări comuniste, în data de 16.12.1989 a început revolta în masă. Oamenii erau motivați în mișcarea lor și de faptul că în școli, copiii erau educați împotriva credinței creștine, care a însuflețit poporul român mii de ani, iar depersonalizarea umană devenise prin structurile aparatului securisto-P.C.R.-ist, un instrument de teroare și de stăpânire.

Se urmărea îndobitocirea poporului printr-o propagandă mass-media îndoctrinită cu ideologia comunistă (program tv de două ore pe zi, respectiv, un telegazetă și apoi o emisiune ce făcea referire la mărețele realizări și țeluri comuniste), ședințe de tot felul care impuneau și urmăreau apoi activitățile socialiste.

Totul se rezuma la respectarea doctrinei Partidului Comunist Român, care, prin aparatul represiv al activiștilor, racola și obliga apoi tinerii de la vârste fragede să își “toarne” colegii, prietenii, profesorii, chiar și propria familie.

În urma semnelor căderii comunismului în întreaga Europă, mișcările anticomuniste s-au accentuat (se reunifică Germania, are loc revoluția în Cehoslovacia, se eliberează Polonia), se dezmembra astfel bastionul comunismului URSS. În contextul evenimentelor din Europa, determinați de întâmplările din orașul vecin Timișoara și la Arad au fost refăcute grupurile anti-comuniste, iar în data de 21 decembrie 1989, în Întreprinderea Orologerie, muncitorii au pornit scânteia revoluției arădene. Muncitorii din întreprinderi ca: Strungul; I.V.A.; U.T.A.; C.P.L.; Tricoul, au pornit în marș comun spre Județeană P.C.R. Arad (Primărie), unde au fost întâmpinați de militarii înarmați, milițieni și securiști și somați să plece spre case. Mulțimea nu s-a lăsat intimidată de avertizările venite din partea acestora, din contră s-a grupat, formând un zid de oameni până seara târziu, când majoritatea au plecat acasă, rămânând în fața comuniștilor circa 150-200 de persoane.

***BUZGĂU PAVEL, de 62 ani, fiul al satului Berechiu
(Păvelea Acrii)***

“Constatând că regimul comunist este întemeiat și construit pe minciună, violență și teroare, în ființa mea am încercat să lupt în mod ilegal împotriva acestuia. În toate acțiunile mele am fost motivat în primul rând de evenimentele trăite de către părinții și consătenii mei, care în anul 1949 s-au împotrivit prin acțiuni de masă regulilor opresive impuse de comuniști. Mulți dintre aceștia au plătit cu viața pentru cauza lor, iar alții au făcut ani grei de pușcărie în cele mai dure închisori comuniste.

Prima formă de luptă în care m-am angajat a fost implicarea mea în “Grupul de Comandă” de la Ineu, în anul 1986, unde am fost numit Șef de Serviciu în relațiile externe. Cea mai importantă acțiune din cele asumate de către noi a fost punerea în aplicare a prevederilor de la punctul 13 din statutul nostru, prin care am stabilit că odată cu vizitarea localității Cladova, de către Nicolae Ceaușescu, unde urma să fie construită o centrală atomo-electrică, acesta să fie executat prin împușcare. Am fost sprijinit îndeaproape, în toate activitățile mele, de către Ilonca Mihai (a Ghiurchii Haichi). Grupul a fost, în cele din urmă, desconspirat de către serviciile speciale, iar membrii grupului depistați și arestați.

În timpul evenimentelor revoluției din 1989, în Arad, am efectuat diferite misiuni de supraveghere pentru a evita

confruntarea manifestanților cu forțele înarmate. Timp de două zile și două nopți, alternativ, ne-am îndeplinit misiunile primite. După fuga dictatorilor în data de 22.12.1989, orele 12.00, am primit sarcina de a prelua și păzi Casa de Oaspeți, Cantina și Hotelul P.C.R. de pe strada Horia, din municipiul Arad, unde timp de două săptămâni am executat serviciu de pază și protecție. Predarea obiectivului a avut loc în data de 06.01.1990, către reprezentanții noii puteri democratice.

Mă bucur că sunt fiu al satului Berechiu, sat cu oameni sinceri, neînfricați luptători, și cu sufletul plin de credință în Dumnezeu. “

***ILONCA MIHAI, de 52 ani, fiul al satului Berechiu
(Hăica Ghiurchii Haichi)***

“Copil fiind, la vârsta de 6 ani, a fost primul moment când, datorită măsurilor impuse de regimul comunist, am rămas marcat de suferința prin care părinții mei, alături de ceilalți consăteni, au fost supuși prin obligarea la plata cotelor care au devenit greu de suportat. Mai târziu am și înțeles, în urma altor măsuri impuse ca și colectivizarea (deposedarea de averi), ateizarea oamenilor etc., tendința comuniștilor de a stăpâni totalitar și dictatorial ființa umană. Crescut cu o ură ascunsă în suflet împotriva acestui regim, întotdeauna am trăit cu o speranță și credință că va veni un moment când

lumea va răbufni, motivat fiind în acest sens de spiritul de luptă al consătenilor mei (și rude), care în anul 1949 au luat poziție față de nedreptățile comuniste.

În anul 1986 am fost interpelat de Buzgău Pavel, care, cunoscându-mi hotărârea și caracterul declarat anti-comunist, mi-a propus să îl sprijin în acțiunile anti-comuniste ale Grupului de Comandă de la Ineu. M-am implicat astfel în transportul unor documente cu caracter anti-comunist și manifeste spre București și în alte orașe din țară. Când grupul de la Ineu a fost deconspirat și apoi arestați toți membrii, mă așteptam să fiu și eu reținut, însă Buzgău Pavel nu m-a trădat, luând asupra lui și faptele de care eram eu răspunzător .

În dimineața zilei de 21 decembrie 1989, mă aflu la locul de muncă, când în mod discret am aflat de la prieteni că muncitori de la mai multe întreprinderi din Arad, au ieșit în stradă, mergând spre Județana de Partid, fraternizând și luând poziție împotriva regimului comunist alături de revoluționarii din Timișoara. Neluând în seamă amenințările venite din partea șefilor, am ieșit de unul singur pe poarta unității, reproșându-le colegilor mei că nu mi se alătură. După ce am ajuns în fața Județenei de Partid, am fost cel care am intrat alături de alți manifestanți curajoși în fața trupelor înarmate postate pentru protecția comuniștilor și înăbușirea revoltei. În cadrul Grupului de Inițiativă al revoluționarilor, constituit ad-hoc, condus de Valentin Voicilă, m-am postat în fața militarilor pentru a supraveghea desfășurarea în mod pașnic a manifestației, iar în acea noapte, 21/22.12.1989, am rămas alături de un grup restrâns de oameni, circa 200, în Piața Revoluției. După fuga soților Ceaușescu, am fost legitimat ca revoluționar și însărcinat împreună cu Buzgău Pavel și alți colegi, cu paza Hotelului P.C.R. și a Casei de Oaspeți de pe strada Horia, unde am efectuat serviciu alternativ de câte 24 ore, până în data de 06.01.1990, când am predat acel obiectiv.

În timpul acestor evenimente, am fost în repetate rânduri, expus unor riscuri extreme, în tirul gloanțelor, în apropierea mea fiind împușcați revoluționari. Mi-am riscat la un moment dat viața încercând să îmi salvez camarazii.

Pentru că s-a scris despre curajul înaintașilor și consătenilor mei din Berechiu, care, nesuportând nedreptățile vremurilor, s-au ridicat cu îndrăzneală și demnitate pentru drepturile lor, sunt și eu bucuros astăzi că sunt fiu al acestui sat și că am încercat prin acțiunile mele să mă ridic la nivelul credinței și curajului lor, crezând în Dumnezeu și într-o lume mai bună“.

2.5 DEMOGRAFIA

2.5.1 MIGRAȚIA

Știm cu toții că oamenii de la țară au fost și sunt caracterizați prin activitățile lor practice, ca fiind harnici și truditori, obținând întotdeauna cu greu și cu multă sudoare o satisfacție materială ca rezultat al muncii lor. Cu obrații arși de soare sau ridați de gerul iernii, cu privirea obosită și palmele bătătorite de munca câmpului, țăranii noștri au mers întotdeauna mai departe... muncind! Chiar și atunci când le-a fost mai greu, iar culturile lor au fost compromise de unele calamități, nu l-au învinovățit pe Dumnezeu, ci s-au rugat LUI să îi ajute să treacă cu bine peste toate. Când nu s-au mai descurcat cu cele necesare sau, pur și simplu, pentru a obține venituri mai mari, țăranii din Berechiu, alături de cei din satele învecinate, au început să își caute rostul în alte locuri. Mulți dintre aceștia au renunțat temporar sau chiar definitiv la munca câmpului reprofilându-se în alte meserii care le asigura venituri mai mari.

Bătrânii din sat povestesc cum după ce-l de-al doilea Război Mondial, mai multe familii tinere de atunci, și-au găsit de lucru la fabricile de prelucrare a sfeclei de zahăr din Timișoara și Arad sau la C.A.P.-urile și I.A.S.-urile din Aradul-Nou, Glogovăț (Vladimirescu), Pecica, Scânteia și Socodor. Mai mulți bărbați au lucrat ca și sezonieri la încărcatul-descărcatul manual al vagoanelor de marfă din stațiile C.F.R. Sântana, Arad și Curtici. Chiar și cei care au lucrat la “Firmă la Batăr”, au obținut venituri mult mai bune decât se putea câștiga în Berechiu.

După anii '70, odată cu marea industrializare, s-a ajuns să fie o mare cerere de forță de muncă în întreprinderile, fabricile și uzinele nou înființate. Astfel că și tinerii de la țară au fost tot mai tentați de continuarea studiilor în licee, școli profesionale și facultăți, devenind până la urmă o practică și o tentație generală pentru ca elevii de atunci să meargă “mai departe”, înscriindu-se pentru completarea studiilor la unitățile de învățământ din Arad, Ineu, Chișineu-Criș, Salonta, Beiuș sau Oradea. După finalizarea studiilor, majoritatea se angajau în meseriile pentru care s-au calificat profesional.

După anul 1989, ca rezultat al evenimentelor din timpul Revoluției, al luptei împotriva regimului totalitar comunist, au apărut noi forme și practici profesionale ca și posibilități alternante, încurajând inițiativa mai multor întreprinzători în afaceri din Berechiu, când au fost înființate mai multe organizații comerciale; S.C. CONAC; A.F. POPA EUGEN ȘI VIORICA; S.C. “LA CLAUDIȚA” SRL; A.F. “LA LUMINIȚA”; A.F. MIXT DREGHICI; S.C. MIHĂIȚĂ SRL; A.F. JURCOI; A.F. DRUȚĂU IOAN.

Au fost abordate mai multe domenii de activitate; prelucrarea lemnului, alimentație publică, precum și comercializarea măturilor din tătarcă (sorg).

În anul 1991 Cooperativa Agricolă de producție din Berechiu a intrat în proces de lichidare, iar activele pe care le deținea (clădiri, utilaje, animale) au fost vândute la licitație publică.

Spiritul de mic întreprinzător și comerciant a fost descoperit și în Berechiu, iar după Revoluția din anul 1989, cum fiecare cetățean beneficia de dreptul la liberă circulație, berechenii au practicat și ei o bună vreme un mod de comerț mărunț, intitulat “micul trafic”, având ca destinație orașe din Ungaria (Gyula, Bekescaba sau Szeged) sau Serbia (Pancevo sau Novi Sad).

Vestea că în străinătate sunt posibilități profesionale unde pot fi obținute câștiguri mari a ajuns și în Berechiu; o parte dintre cei plecați s-au stabilit de foarte mulți ani în America: Barba Ioan (Buta); Barba Ioan (Uțu); Hotăran Viorel; Buzgău Ioan (Ghețu); Trif Gheorghe (Pănăvel); Sava Floare și Pere Marioara. În Austria au migrat frații Florin și Mircea Gavrilite, iar după Revoluție o adevărată tentație a devenit Spania, unde în prezent lucrează mai mulți tineri: frații Gheorghe ,Sorin și Paul Coroban; Gheorghe și Angelica Simina; Daniel Plăștin; Gheorghe Vidican, iar în Franța, Florica și Lidia Piroș etc.

În prezent, migrația forței de muncă a devenit un fenomen pentru români, astfel că, atât tineri cât și oameni mai în vârstă, se stabilesc temporar în țări ca Germania, Franța, Italia sau Portugalia, unde profesează în domeniul construcțiilor, în agricultură sau alte activități cum ar fi menajul casnic. Dintre cei rămași în sat, datorită condițiilor grele de muncă și a câștigului insuficient în agricultură, mulți s-au angajat la întreprinderile din Ineu sau Nădab.

Date culese de către Viorica Popa - dascăl în satul Berechiu

2.5.2 EVOLUȚIA DEMOGRAFICĂ

Dovada existenței omului pe aceste meleaguri sunt numeroasele unelte descoperite cu ocazia săpăturilor arheologice în zona localității Satu Nou. Din scrierile istoricilor rezultă că în această zonă trăiau triburi ale dacilor liberi, iar uneltele romane, găsite, alături de cele dacice, fac dovada legăturilor strânse dintre cele două popoare.

Cu toate că au trecut numeroase popoare peste aceste teritorii: hunii, avarii, slavii, pecenegii etc., ele nu au influențat procesul de formare al poporului român. Săpăturile efectuate în zona Crișului Alb, au dovedit că începând cu sec. al VIII-lea, trăia în această parte o populație autohtonă, sedentară, cu o cultură agricolă proprie, cu locuințe de tip bordei, săpate în pământ.

Hotarul localității Berechiu, era acoperit în mare parte de păduri, însă în perioada 1910-1915, aici au avut loc tăieri masive de arbori și defrișări.

Vatra satului nu este mult întinsă, casele sunt grupate în mod ordonat. Există și o demarcație netă a satului, acesta fiind împărțit în două “cartiere” (zone), astfel că locuitorii din partea județului Bihor, se numesc *tămândani*, iar cei dinspre Cermei, *văleni*.

După anul 1918, oamenii din sat din lipsă de spațiu pentru case, au ridicat construcții noi la periferia localității, în zona situată înspre satul Moțiori, acest loc fiind denumit “*căcău*”, fosta proprietate a prințului Jozsef Maria-Sulkowsky.

În harta întocmită de inginerul Balinsffy, în jurul anului 1900, denumită “*Skizze II Ortsried*”, alături de care semnează și trei locuitori din Berechiu, (Mitran Juon, Plastyn Gyurka și Onoy Onye), apar și denumiri ale unor străzi. Strada ce face trecea prin sat pe ruta, casa familiei Vidu până la “Gropoaie” precum și strada asfaltată, de la școala veche, la casa familiei

Patcău Adi, erau denumite “Groswardeiner Landstrasse“, adică, “Ulița s-au drumul Oradiei Mari“. Ulița ce face legătura dintre școala nouă și casa familiei lui Ghica Ghilii, Sasii, purta denumirea de “Palpuser“. Alte denumiri de străzi: “Pusztær“ (Ulița Pustei), “Mitrean“, “Foitan“, “Bicaroi“, “Malom“ (Morii), “Fo“, “Weiszutca“, ieșirea spre Apateu era denumită “Apati Strasse“.

Caracterul oscilant-demografic, nu ne permite să tratăm acest subcapitol al cărții, doar sub aspect evolutiv. De-a lungul istoriei populația din satul nostru a depins din punct de vedere demografic, evolutiv sau descendent-involutiv, de evenimentele vremii, de condițiile economico-sociale, care au influențat viața oamenilor din această parte a Europei.

Vremea de pace, anii buni și productivi, aveau ca rezultat o creștere a natalității în rândul populației. În vreme de război, ca și o repercusiune a evenimentelor din timpul luptelor, odată cu creșterea mortalității, era logic-vizibilă și o involuție demografică.

Nivelul de trai al oamenilor era puternic afectat în timpul războaielor, mult pământ rămânea nelucrat, iar dacă bărbatul nu se mai întorcea la familia lui, decât ca și “erou căzut în luptă“, totu-l devenea o povară pe umerii femeii și ai copiilor de acasă. Era analizată și programată apoi nașterea copiilor, oamenii fiind condiționați în mare măsură de neajunsurile și greutățile pe care le îndurau.

Au căzut în războaie și câte doi membrii din aceeași familie, frați, sau tată și fiu, erau puține familii care să nu își plângă un mort, “erou în luptă“.

Când sărăcia și neajunsurile i-au afectat, de-a lungul istoriei pe oameni, au apărut ca și rezultat al neigienizării și bolile în masă.

Lipsa unor tratamente medicale adecvate, compatibile pentru a combate și trata epidemii dintre cele mai dezastruoase,

au determinat apariția ciumei, holerei, tifosului etc., care au avut ca rezultat decesul în masă a unui mare număr de oameni. Au fost localități, puternic afectate de apariția unor epidemii, unde au decedat câte 4 sau 5 membrii din aceeași familie.

Oamenii, demoralizați psihic, de astfel de evenimente și bulversați în sinea lor de aceste întâmplări, nu mai aveau timp și nici curajul necesar de ași dori copii, sau de a organiza căsătorii. Așa se explică, motivat, evoluția demografică, alternant cu involuția numerică a populației, în perioade de timp diferite, ca și repercusiuni a unor evenimente de-a lungul istoriei.

Analizând ritmicitatea evenimentelor, atât sub aspect ciclic, economico-social, al confruntărilor armate, cât și sub aspect doctrinic-medical, prin apariția unor noi boli, ne putem gândi chiar la o “programare”, eșalonată în timp, a tot ceea ce pare întâmplător.

În cursul anilor 1742-1743, autoritățile Habsburgice, au organizat primul recensământ modern, în care sunt conșcriși doar capii de familie, iar Berechiul apare cu 26 de familii. Din scrierile istoricului Gheorghe Ciuhandu, care a republicat listele conșcripției realizată în anul 1746, în cartea “Românii din Câmpia Aradului”, (apărută în anul 1940), rezultă că în Berechiu trăiau atunci 39 de familii. În decurs de 40 de ani, populația s-a triplet, ajungându-se ca în anul 1786, să numere 131 de familii cu circa 650 de membrii. Din “Conșcripția de la 1828”, publicată de istoricul Geza Kovacs, rezultă că în sat erau 203 familii, din care 192 familii aveau statut de iobagi jeleri. În acel an satul atinge, pentru prima dată pragul de 1000 de locuitori. Conform aceleiași surse, țăranii iobagi dețineau, 877 iugăre de pământ arător, revenind în medie 4,3 iugăre de familie. O adevărată explozie demografică are loc între anii 1857 și 1873, când populația satului crește de la 957 la 1715 locuitori.

Potrivit unor scrieri ale cronicarilor maghiari, în anul 1871, populația localității Barakony, număra 230 de familii și

peste 1500 de locuitori. Din datele statistice obținute în urma recensământului din anul 1900, reiese că Berechiul număra 1852 de persoane.

Ca rezultat al unui studiu din anul 1970, s-a stabilit că, la acea vreme satul Berechiu, număra 550 de familii, cu 2015 locuitori.

Conform unei statistici realizată la data de 28.04.2004, populația din satul Berechiu, număra 924 de persoane, dintre care: 440 bărbați, 434 femei și 50 de copii.

Reducerea din punct de vedere numeric a populației din Berechiu, s-a datorat în ultimii 40 de ani, în primul rând migrației forței de muncă, oamenii căutându-și condiții mai bune de trai și venituri mai mari, în alte locuri, în special la oraș.

Migrația, ca fenomen mai târziu, a fost motivată în diferite forme și pretexte economico-sociale, justificată prin nevoia de a o duce mai bine. Pământul era lucrat de oamenii mai în vârstă, în timp ce tinerii, în special după anii 1970, erau pregătiți în școli pentru marea industrializare, stabilindu-se mai apoi definitiv la oraș.

Așa cum am arătat într-un paragraf anterior, datorită tentațiilor occidentale, mai mulți berecheni, tineri și nu numai, sunt plecați pentru a desfășura diferite activități profesionale în alte state, reducându-se și în acest mod, din punct de vedere numeric, populația din Berechiu.

Scrieri monografice

Evoluția demografică a locuitorilor din satul Berechiu: nașteri, căsătorii, decese:

<i>Născuți:</i>	1895-1904 = 777	1935-1944 = 427
	1905-1914 = 809	1945-1954 = 598
	1915-1924 = 452	1955-1964 = 399
	1925-1934 = 735	1965-1968 = 58
 <i>Căsătorii:</i>	 1895-1904 = 89	 1935-1944 = 234
	1905-1914 = 181	1945-1954 = 202
	1915-1924 = 140	1955-1964 = 175
	1925-1934 = 130	1965-1968 = 41
 <i>Decedați:</i>	 1895-1904 = 774	 1935-1944 = 444
	1905-1914 = 712	1945-1954 = 394
	1915-1924 = 430	1955-1965 = 261
	1925-1934 = 522	

Evoluția populației din localitatea Berechiu

Sec. al-XIV-a – sec. al. XVII-a	=	50-80 locuitori *
1742	=	26 familii (cica 130 locuitori) **
1746	=	39 familii (circa 200 locuitori) **
1755	=	60 familii (circa 300 locuitori) **
1786	=	131 familii (circa 650 locuitori) **
1828	=	203 case (circa 1000 locuitori) ***
1839	=	773 locuitori
1857	=	957 locuitori

1869	= 1715 locuitori
1880	= 1387 locuitori
1890	= 1755 locuitori
1900	= 1852 locuitori
1910	= 1904 locuitori
1922	= 1728 locuitori
1940	= 2160 locuitori
1970	= 2050 locuitori
1990	= 1080 locuitori
2004	= 924 locuitori

* = cifre estimative

** = au fost recensate doar numărul familiilor X 5 (Conform istoricului Ștefan Pascu)

*** = Conscripția din anul 1828 a inventariat numărul caselor, inclusiv cele nelocuite.

2.5.3 ONOMASTICA ROMÂNEASCĂ DIN SATUL BERECHIU

În anul 1970, populația din localitatea Berechiu număra 550 de familii, cu 2015 locuitori. Cu excepția a două familii de maghiari și zece de țigani, toți ceilalți locuitori erau români. Din evidențele recensământului efectuat în anul 1900, rezultă ca în Berechiu existau atunci pe lângă 1636 români și 216 maghiari.

Majoritatea locuitorilor din satul Berechiu, poartă nume calendaristice, aceasta se datorează atât unei credințe religioase, cât și pentru că, încă se mai păstrează obiceiul ca nume ale bunicilor, părinților să fie purtate și de copii. Numai uneori și în cazul sărbătorilor de “sfînți mari” Ion, Gheorghe, Maria, noul - născut primește numele acestora, în special dacă se naște în

preajma acestor sărbători. Astfel, abandonându-se multe dintre numele calendaristice și cele vechi, și fiindcă cele noi încă nu au pătruns masiv, cele mai întrebuițate prenume ale oamenilor din Berechiu, sunt cele de Ion, Maria, Gheorghe, Ana, Teodor, Floare și Mihai. Din studiile efectuate rezultă că în perioada anilor 1800-1820 erau întrebuițate în Berechiu, 28 de prenume bărbătești și 18 prenume femeiești, în anul 1887 erau folosite numai 12 prenume bărbătești și tot atâtea femeiești iar în anul 1907 erau folosite 8 prenume bărbătești și 6 prenume femeiești.

Prenume derivate cu sufixe diminutive;

- aș, Toderăș (< Todor)
- Păvălaș (< Pavăl)
- ică, Hăică (< Haie)
- Petrică (< Petru)
- Todorică (< Todor)
- ită Gheorghită (< Gheorghe)
- Mihăiță (< Mihai)
- ișor, Petrișor (< Petru)
- uța, Ghiuța (< Ghie)
- Păvăluța (< Pavăl)
- Toderuța (< Toader)

Sufixe diminutive feminine;

- ica, Florica
- Viorica
- icica, Floricica
- uța, Nuța (< Ana)
- Linuța (< Lina)
- Măriuța (< Maria)
- Sofiuța (< Sofia)
- oara, Mărioara (< Maria)

Florin Dregăci

Alte hipocoristice de la prenume întâlnite în satul Berechiu;

- D'ie (< Gheorghie)
- Haie (< Mihai)
- Dele (< Teodor)
- Vele (< Pavel)
- Sicu (< Moise)

Prenume atestate în registrele de botezați ale bisericii din Berechiu, în perioada anilor 1800-1820; 1855, astăzi neîntrebuințate, dar unele dintre acestea păstrate încă în supranume, sau ca nume de familie sunt: Barbura; Bura; Creștina; Mina; Nera; Parasca; Petra; Petrina; Simina; Sânzâiana; Todora; Uța; Vârvoara; Antonie; Atim; Blaga; Crăciun; Gruia.

Nume de familie provenite de la denumirea meseriei, ocupației;

- Haiduc - haiduc “curier al primăriei” <maghiar- hajdu;
- Popa - nume folosit de urmașii unui preot;
- Popovici - Popa + ovici (sufix de origine slava)
- Rob - rob;
- Rotar - rotar;
- Sabău - sabău “croitor” < maghiar-szabo;
- Suciu - maghiar – szucs “blănar”

Nume de familie care au la baza forme pe care le presupunem a fi fost folosite ca supranume, unele dintre ele, probabil au fost la origine porecle, deoarece designă particularități fizice sau psihice;

- Bele - beliu “albicios” (neîntrebuințat)
- Botaș - bot “cocoașă, gheb”

Scrieri monografice

Bușe	- maghiar- buș “mâhnit, trist, necăjit, supărat“
Buzgău	- maghiar- buzgo “zelos, plin de râvnă, silitor, evlavios, cucernic“
Cârlig	- cârlig, probabil la origine a fost porecla, astfel zicându-i-se unui om încovoiat;
Mândru	- mândru “frumos“
Negruț	- negru “om brunet“
Piroș	- maghiar – piroș “roșu“
Țârlea	- țâr, țara;

O parte a numelor de familie provin de la prenume, care sunt fie laice, fie calendaristice, sau, de la acestea, derivate pe terenul limbii române.

Cati, hipocoristic de la numele calendaristic Ecaterina, împrumutat în această formă din limba maghiară;

Chirilă, nume calendaristic;

Gavrilete- Gavril, nume calendaristic;

Lazăr, nume calendaristic;

Mitran - Mitru, hipocoristic de la numele calendaristic Dumitru;

Ilonca - maghiar “Ilonka“;

Onoi - Onu (prenume), hipocoristic de la numele calendaristic Ion;

Precup - nume calendaristic;

Toda - Todor (varianta a numelui calendaristic Teodor);

Trif - Trifon < Tripon (nume calendaristic);

Topai - Teofan < Tofan < Topan;

Toduca - Toda, prin derivare cu sufixul – uca;

Dreghici - sârbesc Dragici;

Herman - german- Hermann și Gherman;

Jurcă	- bulgar – Dzuro, Dzurko, forme care reflectă calendaristicul Gheorghe;
Marian	- bulgar – Marian (< Maria);
Nica	- bulgar – Nika (< Nikola);
Vid	- slav – Vido (< vidja)

În anul 1855 și 1871 întâlnim nume de familie care astăzi nu se mai cunosc. La unele dintre ele s-a renunțat, nu au mai fost întrebuințate ca nume de familie, dar ele au rămas totuși ca supranume în sistemul de dominație popular, care de fapt socotim că a constituit și sursa notării lor ca nume de familie în anii amintiți.

Acre	- acru
Bole	- bole “ființa imaginară cu care se sperie copiii”
Scluga	- slugă;
Toma	- nume calendaristic;

Majoritatea numelor de familie din satul Berechiu sunt românești, sau formate pe terenul limbii române de la nume de alte origini. Numele de familie formate pe terenul limbii române prin derivare prezintă numeroase sufixe:

- an, indică apartenența locală și familială;
- ea, sufix onomastic frecvent întâlnit;
- oi, așa după cum arată Emil Petrovici, acest sufix are o funcție absolut identică cu aceea a sufixului-esc, indică deci apartenența.

Mai multe prenume folosite altădată, au fost transmise urmașilor ca supranume, astfel;

Bandu	- Bandulovic (vechi slav);
Buțu	- (Jacob + suf. -uțu);
Cristea	- cf. Cristofor;
Goguț	- cf. Gogu

Scrieri monografice

Gusti	- hypocoristic de la Augustin;
Haica	- cf. Haica (Haie Mihai);
Icu	- cf. Siminic (Simin Simion);
Laliș	- cf. Lal, tema de la numele (Eu)Lalie;
N ‘ele	(nume întrebuintat și la aromâni), cf. Onelea (Onu), supranume cunoscut astăzi numai de bătrâni.
Pițilie	- cf. Pițu (nume atestat în DO) + Ilie;
Silu	- cf. Vasile;
Tuder	- cf. Toader;
Vlad ‘u	- cf. Vlad.

Supranume provenite de la apelative românești uzuale, substantive:

Bou;	Capra;	Cucu;
Cuiu;	Iepuroiu;	Împăratu;
Jeru;	Pupu;	Scăruța;
Șoanca;	Lupu;	Ursu;

Adjective:	Acre	- cf. acru, - a;
	Mica	- cf. mic-a;
Verbe:	Clipea	- cf.(a) clipi;
	Urlea	- cf. (a) urla;
	Vârtelău	- cf. (a) (în) vârti;

Supranume de origine maghiară :

Boșcora	- cf. maghiar – bocskor(szij) “curea de opincă”;
Checiu	- cf. maghiar – kecs “vrajba”;
Mezi	- cf. maghiar-mezo “câmpie”;
Mișca	- forma maghiara a numelui Mihai;
Musca	- cf. maghiar – Muszka (nume etnic – rus);

Florin Dreghici

Tocoroș - cf. maghiar – takaras “înfășurat, împrobodit”, sens fig. “fudul, elegant, spilcuit”;

Supranume de origine slava:

Brana - cf. sl. “luptă”
Buta - cf. srb. Buta (Budimir);
Cobila - cf. sl. “cal”;
Paca - cf. sl. “valid”;

Supranume de origine germane :

Burdea - cf. Burghea, Berghea, forme hipocoristice derivate cu sufixul - ea din germană Berwin.
Cheler - cf. german – Keller “pivnița”;
Raita - cf. german. Reith, Reither.

Numele de tradiție ale locurilor din zona satului Berechiu, cu o discuție concentrată privind descrierea zonelor respective și explicarea etimologică a denumirilor;

Arie - “loc din apropierea satului unde se trăierau grânele domniei”
Aristie - “o parte din hotar destinată culturii grâului și porumbului”
Bele - “pământ arător”, cf. Bele (nume de familie din sat);
Buzgochert - “a fost pământ cosălău în folosința sămădăului”, toponimul traduce în limba maghiară numele “grădina lui Buzgău”, cf. Buzgău (nume de familie în sat) și magh. Kert “grădină”;

Scrieri monografice

Călișora	- “mai de mult era o pădure din care se ieșea cu lemnele printr-o călișoară care dădea în drumul mare”;
Ciutărie	- “pământ arător cu un lapast în care se vărsa apa de pe holde, oarecând a fost și aici pădure care s-a târsit și au mai rămas cioate în pământ”;
Câmp la vale	- “pășune prin care trece o vale”, cf. câmp (latinescul campus) “întindere de pământ destinată pășunatului” și vale (lat. Vallis) “apă curgătoare”
Câmpu lung	- “pășune unde se găsește și o târlă pentru vite” cf. câmp și lung;
Clejie popii	- “pământ arător”, cf. clejie (maghiar eklezsia) și popa (sl. Pop.)
Cornet	- “cândva pe acest loc a fost o pădure, care acum s-a tăiat și este pământ arător”, cf. corn+ - et;
Cosălău	- “pământ arător prin care trece și un veljut, are o lăsătură prin care străbate apa și se poate cosi șovar”;
Costănaș	- “pământ arător, cf. Costan (Constantin) + aș;
Cot	- “pământ arător așezat pe colțul drumului”;

Cotu Șchiopului	- “pământ arător așezat pe coturile văii“, cf. cot și Șchiopu (supranume din sat);
Criș	- “apă curgătoare care se varsă în Crișul Negru“, cf. criș;
Dealul Buichii	- “pământ arător așezat mai sus, pe un fel de dâmb“, cf. deal (ridicătură mai mică de pământ“ și Buica, toponim în hotarul satului;
Dumbravă	- “pădure de stejar“, cf. dumbravă;
Fetăniște	- “pământ arător“, cf. fetan, apelativ folosit în sat pentru a numi stejarul;
Fântâna de la Cizmaș	- cf. fântână (lat. Fontana) și Cizmaș (nume de persoana românesc);
Fântâna de la Monea	-cf. fântâna și Mone (nume de persoană, forma comună din terminația mai multor nume: Solomon, Pantelimon, Simion);
Fântâna de la șupa	-cf. fântâna și șupa “șopron“ din srb. șupa;
Fântâna în șofru	-cf. fântâna și șofru (șopru, șopron) din germ. Schoppen;
Fântâna la vălăuș	- cf. fântâna și vălău + aș;
Fântâna lui Mihăioc	- cf. fântâna și Mihai + oc;
Fântâna Onulii	- cf. fântâna și Onu (l) + ea;
Foizaș	- “fostă pădure comună, astăzi un loc neted cu pășune și pământ arător“, cf. magh. fuzeș “sălciniș, răchitiș“;

Scrieri monografice

Groapa Belii	- o porțiune de pământ mai joasă în locul numit Belea (nume de persoană);
Groapa la zmidă	- “o porțiune de pământ mai joasă în locul numit Zmidă“, cf. groapă și zmidă “pădure tânără și foarte deasă (de molift, jnepeni și de alte tufe)“;
Groapa Vireghii	- cf. groapă și Virag (nume de animal) cf. magh. v “floare“;
Gropoaie	- “niște bălți, ape stătătoare de la marginea satului unde se topea cânepa“, cf. groapă + oi;
Ieri	- “pământ jos, în apropierea unei văi, nu prea bun pentru semănături“, cf. iar “un crac (= braț) sec al unei ape“;
În baltă	- “o pășune mai băltoasă“ cf. baltă;
În coardă	- “pământ arător prin care treceau drumuri ce încârneau în toate părțile“, cf. coarda;
Întră cai	- “pășune așezată între pământuri arătoare și pe unde treceau vitele dintr-o parte în alta“ cf. cale;
Întră văi	- “pământ așezat între două văi“, cf. vale;
Jilărie	- “pământ arător din apropierea satului“, cf. jeler “clăcaș fără moșie, om așezat pe moșia cuiva, colonist“, din magh. zseller + arie;

Florin Dreghici

La Floriancu	- “pământ arător, cf. Flore, Iancu (nume de persoană);
La Mărcuț	- “pământ arător“, cf. Marcu + -uț;
La oğrezi	- “pământ arător dincolo de pășunea din Câmpu lung“, cf. ogradă;
La tablă	- “aici s-a făcut delimitarea dintre pământurile domniei și ale sătenilor“, cf. tablă (magh. tabla);
La vad	- “cf. vad (lat. Vadum)“ loc adâncit în pământ pe unde curge o apă“;
La Verd’u	- “pământ arător“, cf. Verd’u(l), cf. verde;
Lebenițăște	- “pământ în apropierea satului care are la capăt o vale, cf. lebenița “pepene verdev“ + iște (suf. Colectiv);
Luncă	- “pământ arător de o parte a văi“, cf. lunca
Luncuța	- cf. lunca + uță;
Manga	- “pământ arător și pășune“, cf. Manga (nume de persoană atestat în DO), pentru care cf. Mangu “nume unic sau de familie tătarăsc“;
Morminți	- “cimitirul și pământ arător în apropierea lui, cf. mormânt (lat. Monumentum);
N’ile	- “pământ arător despărțit de Pustă printr-o apă“, cf. n’ila (magh.

	nyil), lot de pământ arabil, o falcă de pământ“;
Obșt'e	- “pământ arător în apropierea pădurii“, cf. obște;
Ograda Savului	- “pământ arător“, cf. ograda și Savu (nume de persoană calendaristic);
Pătronea	- “pământ arător“, cf. Pătru (Petru) + onea (suf. Onomastic), cf. și Bărdonea și Găzdonea;
Podu Curtului	- cf. pod și Curtu (supranume în sat);
Podu în velj	- cf. pod și velj “șanț cu apă“;
Podu la izvor	- cf. pod și izvor
Podu la sodom	- cf. pod și sodom “loc jos plin de apă“;
Podu lu Mitroc	- cf. pod și Mitru (Dumitru) + - oc;
Podu Onoceștilor	- cf. pod și Onu + -oc+ esc (dublă derivare);
Podu Tincii	- cf. pod și Tinca (localitate în județul Bihor);
Podu Ucurișului	- cf. pod și Ucuriș (localitate în județul Bihor);
Podu vacilor	- cf. pod și vacă;
Pustă	- “o bucată de pământ bun prin care trece o apă ce o desparte de N'ile“, cf. pusta (magh. puszta);
Pusta Călăcii	- “pământ arător“, cf. pusta și Călăcea (localitate în județul Bihor);
Râtu Belii	- “pământ arător“, cf. râț (magh. Ret) și Belea;

Florin Dreghici

Râtu N'ichi	- “pământ arător“, cf. rât (magh. ret) și Nica (nume de familie în sat);
Râturi	- “pământ arător“, cf. rât, magh.;
Șișcă	- “pământ arător prin care trece un velj mic pe care se poate cosi“, cf. șișca (rut. Sicka)“ paie tocate mărunț pentru hrana vitelor“;
Toia	- “pământ arător prin care trece o vale“, cf. Toia (nume de persoană);
Topilă	- “pământ arător care are o baltă unde se topea cânepa și unde se scurg apele de pe celelalte pământuri“;
Țarină	- “pământ arător de o parte și de alta a Crișului“, cf. țarina (sb. Carina);
Ucuritău	- “pământ arător foarte bun așezat pe lângă drumul Tincii“, cf. magh. Okor “bou“ (și fig.), și tou “lac“, magh.;
Valea Logojului	- cf. vale și Logoju (supranume în sat);
Velj	- “o mică mlaștină pe una din ulițele satului“;
Zmidă	- “pământ arător care are în mijloc o groapă cu pășune“, cf. zmidă;

Zoonimie

Numele date animalelor au în vedere în primul rând aspectul general, o calitate, un defect, de aceea la baza lor stau în majoritate adjective. Alături însă de aceste nume, sunt folosite și numeroase antroponime în acest sector al onomasticii.

Dintre numele de animale care au la bază adjective, multe sunt împrumutate din limba maghiară. Referitor la acest aspect, St. Pașca, spunea că împrumutul acesta a fost cauzat de motive de ordin economic (vânzare-cumpărare), cât și de motive de ordin psihologic, fiindcă aceste nume străine, prin faptul că nu erau înțelese de români, prezentau o nota mai deosebită, particulară.

Astăzi, păstrarea acestor nume se datorează numai tradiției și ele sunt în bună parte concurate de nume românești, mai ales din antroponimie.

Majoritatea numelor de animale au în vedere aspectul general, astfel că vom întâlni nume ca:

- Mândra - cf. adj. mândru “frumos“
- Murgu - cf. adj. murg(a) “(= despre calul) cu părul roșu afumat sau negru roșcat“
- Oacheșă - cf. adj. oacheș(a), “(oaie) cu un cearcăn negru în jurul ochilor“
- Suraia - cf. adj. sur(a) + aia
- Barna - cf. magh. barna “brun“
- Iambor - cf. magh. Jambor “blând“
- Joiana - animal care s-a născut în ziua de joi

Alte nume :	Boita	Breaza	Bujoara
	Cheșă	Cheșu	Florica
	Domnica	Mojar	Pișta
	Puica	Puiu	Rozi
	Stela	Șargu	Virag

2.5.4 LOCUITORI DE ALTE NAȚIONALITĂȚI

Arhivele Cărții Funciare, fac dovada locuirii în Berechiu, a unor etnici aparținând altor naționalități, o parte dintre aceștia contribuind de-a lungul istoriei la dezvoltarea economică și implicit la creșterea nivelului de trai al oamenilor din sat. Am găsit astfel date despre numeroase familii de meseriași maghiari: Keresztes Laios, Laszlo Ianoș și soția Nagy Iuliana, Jozsef Sebestyen, Peter Heizig. Impresionant este și numărul mare de comercianți evrei care s-au stabilit în Berechiu, după anul 1850, veniți probabil din Galiția (Ucraina de astăzi), toți ajungând să aibă ulterior, în urma afacerilor demarate, proprietăți în Berechiu.

Prezența lor în localitate a dus la o dezvoltare economică vizibilă, fapt demonstrat prin creșterea din punct de vedere numeric a populației ajungându-se la 1904 locuitori în anul 1910. Evident că a contat în aceeași măsură și construcția căii ferate la Cermei, apoi cea cu ecartament îngust, în anul 1905, ce făcea legătura între Satu-Nou și Gyula (Ungaria).

Un comerciant “avut” a fost Freiburger Izidorne cu soția Ritter Eszter, care aveau în proprietate, 5 case în Berechiu. Vilma Pajer, deținea 3 case iar Kozponti Tertilian, avea prăvălie atât în Berechiu cât și în Apateu. Alți comercianți au fost: Șandor Weisz, Gyula Ritter, Adolph Fischer, Arpad Fischer, Bela Habermelner, Rozalia Rubin etc.

În urma recensământului din anul 1900, s-a stabilit că în Berechiu, din totalul de 1852 locuitori, 216 erau maghiari.

Țigani (rromii), popor nomad de altfel, apar în părțile noastre în sec. al XV-lea, când, în anul 1423, au primit de la regele Ungariei, Sigismund, dreptul de migra liber prin țară. Aceștia s-au instalat, ulterior, la periferia satului Berechiu, în zona denumită Țarină.

Din evidențele Registrului Agricol Apateu, din anul 1958, rezultă că în Berechiu erau 18 familii de țigani cu 78 de membrii. Nume de familie țigănească mai frecvente au fost: Covaci, Dolga, Blidar, Muntean, Căldărar, Anghel etc. În anul 1970, în Berechiu se mai aflau doar 10 familii de țigani.

Ocupațiile de bază în rândul etnicilor rromi, erau activitățile manufacturiere, aceștia confecționau, căldări, jgheaburi și tot felul de obiecte de uz caznic, precum și comerțul cu cai. Femeile practica cerșitul, umblând din casă în casă pentru a obține cele necesare traiului. Frecvența la cursurile școlare era redusă. Durata medie de viață era scăzută în rândul acestora, datorită factorilor de igienă corporală cât și alimentației insuficiente și slabă calitativ.

După Revoluția din anul 1989, un mare număr de etnici rromi au emigrat în Germania, Franța, Belgia. În prezent în Berechiu mai locuiesc 7 familii de țigani, cu 37 de membrii.

3. ASISTENȚA MEDICALĂ

În vremurile îndepărtate, asistența medicală era inexistentă, rezumându-se doar la prestațiile unor moașe localnice, care se pricepeau doar la asistarea nașterilor și la unele tratamente cu leacuri tradiționale.

Pentru vindecarea bolilor, oamenii foloseau un fel de medicină naturistă, rețete de leacuri încercate și îmbunătățite calitativ din generație în generație, care nu își făceau însă întotdeauna efectul așteptat.

Doctoriile cele mai folosite erau; zeama de piatră vânăță cu chisăliță (care era obținută din tărățe, apă și aluat) - pentru vindecarea TBC-ului; moarea de pe varză - pentru tratarea bolilor de stomac; tămâia și smirna - pentru bolile la rinichi; cartoful răzuit - pentru arsuri; ceaiul de ceapă - pentru răceală; ceaiul de mac - ca și calmant; grăsimea de iepure - ca antiinflamator; apă după cărbune ars - pentru dureri stomacale etc.

Oamenii se duceau la doctor, la oraș, doar în cazul unor boli grave și, de regulă, atunci când leacurile medicinale tradiționale nu dădeau rezultate. Spitalul care deservea bolnavii din zonă, era cel din Arad, care funcționează din anul 1780 și cel din orașul Ineu, construit în anul 1850. Primul medic care a profesat medicina modernă în apropierea satului Berechiu, în jurul anului 1920, a fost Lenghyel Deszo, la dispensarul din localitatea Vădas. Bolnavii din Berechiu au mers, de-a lungul vremii, pentru consult medical și la doctorii din localitățile Talpoș, Cermei, Ucuriș și Șepreuș. În localitatea Cermei funcționa și o farmacie.

Din datele obținute rezultă că în jurul anului 1950, în localitatea Apateu s-a instalat primul medic uman, Telceanu, la care mergeau de acuma și bolnavii din Berechiu. După anul 1960, în Berechiu a venit un felcer (asistent) medical Lucuța Petru, care mai apoi s-a și căsătorit în sat și a înființat un punct sanitar la nr. 129, proprietatea numitului Gheorghe Rus. Moașă în sat era în acea perioadă Lenuța Rus (Lenuța Găvrilii).

Datorită numărului redus al populației, precum și a situației economico-sociale precare, în localitatea Berechiu, primul doctor a început să profeseze abia din anul 1967, Nanu Albert, originar din Vădas. Acesta locuia la Dispensarul din Apateu, iar două zile pe săptămână se ocupa de asistența medicală și la Dispensarul din Berechiu, care era amenajat în clădirea fostei Primării. În acea perioadă, nașterile se făceau în mod asistat de către medic, la Casa de Nașteri din Apateu.

Din anul 1969 a început să profeseze ca moașă în sat Marta Rus, absolventă a Școlii sanitare din Oradea, care și-a încetat activitatea, după o muncă de 33 de ani, în cursul anului 2002, când s-a pensionat.

După construirea și darea în folosință a Dispensarului nou din Berechiu, în anul 1975, care este prevăzut și cu locuință de serviciu, au început să profeseze în sat medici care au și locuit în cadrul dispensarului, făcând mult mai accesibilă și mai promptă activitatea medicală, astfel: Dr. Bâșcă Teodor; Dr. Ardelean Ioan; Dr. Sava Sorin-Lucian; Dr. Merea Mircea, iar din anul 1995, asistența medicală este asigurată de către medicul de familie Dr. Călin Hagău. Din anul 1971, precum și în prezent, activitatea de asistență medicală pediatrică este asigurată de către Florica Patcău.

De remarcat este faptul că prima femeie din România care a devenit Doctor în Medicină, doctoratul fiind obținut la Viena, a fost **Alma Popovici**, soția lui Traianu Popii din Berechiu, care a profesat medicina în orașul Cluj-Napoca și a

fost întotdeauna o persoană de sprijin și alinare pentru suferințele fizice a multor oameni din sat.

3.1 BOLI

Odată cu evoluția și progresul științific de diagnosticare și apoi de tratare a bolilor, în diferitele forme de manifestare, denumirile acestora folosite în timp cât și mijloacele și modurile de combatere, prevenire și vindecare au fost modificate, astfel că numeroase denumiri au fost uitate și foarte rar folosite astăzi chiar și de bătrânii satului, cum sunt:

- “Aprindere de plămâni“	= Pneumonie
- “Aprinderea sângelui“	= Leucemie
- “Aprindere de creier“	= Meningita
- “Aprindere de mațe“	= Enterocolită
- “Apriderea gâtului“	= Amigdalită
- “Boală de inimă“	= Cardiopatie ischemică
- “Bubă“	= Antrax
- “Boală de bătrânețe	= Senilitate
- “Bolânzală“	= Demență
- “Boala de plămâni“	= TBC- pulmonar
- “Friguri“	= Malarie
- “Gălbenare“	= Hepatită
- “Gălbenare neagră“	= Icter
- “Încuietură“	= Constipație
- “Nădușală“	= Insuficiență respiratorie
- “Tremurat“	= Parkinson
- “Vărsat“	= Pojar

3.2 EPIDEMII

Datorită condițiilor grele de viață din trecut, a nivelului scăzut și aproape inexistent de cunoștințe medicale, o serie de epidemii, dintre cele mai periculoase au afectat nemilos și locuitorii din satul Berechiu.

Epidemiile care au provocat cele mai mari pierderi în rândul populației din zonă au fost ciuma, holera, tifosul și vărsatul negru.

Ciuma (moartea neagră) - a fost cunoscută ca fiind una dintre epidemiile cu efect dezastruos de-a lungul timpului, afectând periodic, în timp și recidivând apoi între anii 1585-1586; 1717- 1720; 1737- 1740 precum și în cursul anului 1743.

Holera - a apărut în perioada anilor 1831; 1836; 1873; 1915

Tifosul- a fost motivat ca prezență și epidemie în zona noastră datorită întinderilor mlăștinoase din acele vremuri, până în sec. al- XIX-a,

Vărsatul negru - a afectat populația din zona noastră în anii 1912; 1923.

Marea epidemie de holeră din luna mai 1873, a afectat și oamenii din Berechiu. Populația a scăzut dramatic, cei mai afectați au fost copiii și bărbații tineri, astfel că la recensământul din anul 1880, mai trăiau în Berechiu 1387 de locuitori, înregistrându-se o scădere a populației de aproape 19%.

La data de 22 noiembrie 1915, au fost suspendate temporar cursurile Școlii Generale din Berechiu, din cauza “colerei” (holerei), care a făcut numeroase victime, în special în satele învecinate.

4. VIAȚA ECONOMICĂ

4.1 PROGRESUL TEHNOLOGIC

Viața economică. Colectivizarea

După cel de-al doilea Război Mondial, în Berechiu, ca și peste tot în România, au avut loc o serie de schimbări de ordin socio - economic.

În urma Reformei Agrare din anul 1945 au fost împrăștiți în Berechiu, datorită unei politici cu caracter social, soldații întorși de pe front, cât și vădulele de război.

Mijloacele tehnice performante pentru acea vreme, folosite în agricultură de către țăranii din Berechiu, începând cu anul 1935, au fost cazanele cu aburi (fixe și mobile) care antrenau funcționarea batozelor. Datorită condițiilor financiare precare, țăranii, pentru a-și ușura și eficientiza munca, precum și pentru îmbunătățirea situației economice, s-au asociat, în general câte doi, achiziționându-și batoze. Printre aceștia se numără:

1. Rus Flore (Ciuna Nichii) împreună cu Bele Isai (Isaia Iepuroiului);
2. Chirilă Gheorghe (Laca) împreună cu Chirilă Petru (Petrea lui Teodor);
3. Chirilă Gheorghe (Laliș) împreună cu Botea Mihai (Zglebu, Bășăragă Ioan; Bășăragă Petru (Truța) și Sabău Ilie (Lia lui Vârtelău);

4. Buzgău Ioan (Tâbeac) împreună cu Buzgău Mihai (Șchiopu);
5. Cârlig Blaga (Gusti) împreună cu Mateaș Gheorghe (Ghica Ungurescului);

Cei mai înstăriți financiar, care și-au cumpărat batoze fără să se asocieze, au fost:

1. Chirilă Alexandru (Sandrea lui Ilie)
2. Calman Ioan

Odată cu progresul tehnologic în domeniul agriculturii, batozele au fost înlocuite sistematic prin apariția tractoarelor și mai apoi a combinelor, însă au funcționat în paralel până în anul 1956.

Singura moară de cereale în Berechiu, care era antrenată pentru funcționare de un cazan mobil cu aburi, tip “MOGOIAR“, și se alimenta cu combustibil solid (paie, tulei, lemne), era proprietatea lui Onoi Flore (Ursu).

Datorită suprafețelor de teren mici și insuficiente, Reforma a vizat doar această categorie de oameni. Condițiile de trai au fost îngreunate și datorită urmărilor războiului, respectiv după 1945, când s-a ajuns la o inflație monetară foarte mare.

Între anii 1947-1952 au avut loc reforme monetare care aveau drept scop schimbarea banilor și a emisiunilor monetare puse în circulație în timpul regalițiilor.

În data de 11.06.1948 a avut loc Naționalizarea mijloacelor de producție (colectivizarea) iar regimul comunist, prin măsurile radicale impunea de această dată creșterea cotelor datorate statului, aspecte ce au determinat mișcările țărănești din satul Berechiu în anul 1949 (Rebeliunea).

În anul 1950, la Berechiu a luat ființă Gospodăria Agricolă Colectivă (G.A.C.) “Pământ Deștelenit“, în cadrul căreia, la început nu s-au înscris decât 20-22 familii, iar sediul G.A.C. se afla la imobilul cu nr. 202 (la Cioara).

În anul 1962, autoritățile comuniste au luat, la nivel central, hotărârea de a înscrie în Cooperativele Agricole de Producție, (foste G.A.C.), toate familiile din Berechiu. Au urmat, în acest context, o serie de propagande pro-comuniste, care să îi convingă pe oameni despre marile avantaje ale cooperativizării, astfel că în final, doar 6 sau 7 familii din sat nu s-au înscris în C.A.P. Aceste familii au primit pământ în afara perimetrului Cooperativei Agricole de Producție, continuând să se opună colectivizării în ciuda presiunilor exercitate de către autorități.

Cooperativa Agricolă de Producție din Berechiu, a fost organizată în patru brigăzi de câmp și o brigadă care avea ca obiect de activitate-zootehnia. Au fost cultivate suprafețe agricole cu culturi de grâu, porumb, orz, ovăz, precum și plante tehnice ca inul pentru fuior și soia boabe. A fost totodată înființată și o mică grădină de legume pe terenul denumit "Topilă", iar producția obținută era apoi valorificată prin intermediul chioșcului din centrul satului sau în piețele de la oraș (Arad, Ineu, Chișineu-Criș, Pâncota, Oradea, Timișoara, etc.)

În zootehnie activitatea de bază era creșterea bovinelor, porcinelor, cabalinelor, ovinelor și a păsărilor, iar după anii 1980 activitatea din acest domeniu a fost profilată pe creșterea bovinelor și ovinelor, pentru care zona noastră era prielnică.

Asistența sanitar-veterinară de-a lungul anilor a fost asigurată de către medicii veterinari; Bozințan, Vasile Duma, Antonie Cârstea etc.

În anul 1963 a avut loc unificarea C.A.P. Moșiori cu C.A.P. Berechiu, urmând apoi o serie de schimbări de ordin organizatoric. A fost înființată o fermă agricolă la Moșiori, o fermă zootehnică și două ferme agricole la Berechiu.

În perioada colectivizării, începând cu anul 1950, cât și ulterior, respectiv până în anul 1991, Cooperativa Agricolă de Producție Berechiu, a fost condusă de următorii președinți:

1. Chirilă Teodor (Demblea)
2. Chirilă Teodor (Delea Ghii)
3. Mitran Pavel (Grecu)
4. Cârlig Iustin (Iusti)
5. Buzgău Gheorghe (Țoica)
6. Ilonca Mihai (Șopotic)
7. Dreghici Mihai (Șodroc)
8. Onoi Ioan (Clențu)

Dintre inginerii care au asigurat munca de specialitate în cardul Cooperativei Agricole de Producție din Berechiu, de-a lungul anilor au fost; ing. Junc Nicolae, ing. Waismuler, ing. Tănase Dumitru, ing. Tănase Marioara, ing. Crac Mircea, ing. Crac Corina și ing. Junc Floare, în sectorul zootehnic.

În scopul dezvoltării producției agricole și zootehnice, în cadrul C.A.P. Berechiu, în anul 1951, a luat ființă Brigada de tractoare ce aparținea, la acea vreme de S.M.T. Șicula și care a fost dotată cu trei tractoare I.A.R. Brașov, având ca personal, patru salariați. În anii următori, datorită îmbunătățirii tehnologice, Brigada de tractoare a fost dotată cu tractoarele UTOS-26, UTOS-27, astfel că în anul 1963 această unitate avea deja șapte tractoare U-27 și mai multe mijloace fixe, timp în care funcționa o brigadă de tractoare și la Moțiori.

În anul 1970 a luat ființă S.M.A. Cermei, iar în anul 1973 au fost demarate lucrările de construire în Berechiu a unui atelier mecanic, un depozit de carburanți și o platformă betonată, destinată păstrării utilajelor agricole care ulterior a fost și acoperită.

În această perioadă Brigada de tractoare a fost suplimentată cu tehnică de lucru, astfel că s-a ajuns la 32 de

tractoare și 173 de mijloace fixe (pluguri, semănători, combine de recoltat etc.) iar numărul de angajați a ajuns la 37.

După anul 1989 secția de mecanizare a fost privatizată, tractoriștii asigurând, la cerere, lucrările agricole în cadrul asociațiilor formate la nivelul localităților învecinate, precum și oamenilor din satul Berechiu care au primit în proprietate terenuri agricole.

În anul 2000 a avut loc lichidarea secției de mecanizare pe baza acțiunilor angajaților unității. Șefi la Secția de Mecanizare au fost; Gheorghe Rus, pentru o perioadă de 20 de ani; Mihai Nica, 10 ani, iar pentru perioade mai scurte de timp secția a mai fost condusă de către Teodor Briciu; Gheorghe Herman și Gheorghe Jurcoi.

În anul 1889, a fost dată în folosință calea ferată Ineu-Cermei, iar 15 ani mai târziu, în anul 1904 a fost construit drumul de piatră Cermei-Berechiu-Talpoș și Berechiu-Apateu-Mișca, lucrări care au contribuit la dezvoltarea economică a întregii zone.

În anul 1908 a fost construită linia de telegraf Cermei-Berechiu, iar primele posturi telefonice au fost instalate la casa administratorului (Cancelarie), de la Domeniul Szulkowsky, la Postul de Jandarmi și la Primărie.

În anul 1935 a fost instalat la Primăria din Comuna Berechiu primul telefon fix.

Primul radio și patefon în Berechiu au fost achiziționate de către Onoi Flore (Ursu), iar primul televizor, care se alimenta de la un grup generator pe benzină a fost instalat în anul 1958 la Căminul Cultural din sat și a fost administrat de către Sabău Ilie (Lie a lui Vârtelău), iar mai târziu de către Ardelean Flore (Floreă Urlui).

4.2 COMERȚUL

Până în anul 1948, când a început procesul de naționalizare a mijloacelor de producție, țăranii din Berechiu își cumpărau cele necesare traiului de la cele două magazine care funcționau în sat, proprietatea a doi evrei.

Un astfel de magazin, proprietatea numitului Weisz Șandor, funcționa în imobilul cu nr.542, unde astăzi locuiește Bochișoiaie. Un om bogat cu avere multă, acesta era considerat ca fiind un comerciant desăvârșit, își servea clienții cu respect, dădea marfă și pe cont în așteptarea plății, iar clientul era servit chiar dacă era o oră târzie din noapte. Copiilor le dădea, în schimbul a doi știuleți de porumb o cute de zahăr (zahăr cubic).

Clienții fideli puteau cumpăra diferite produse tot timpul anului de la Weisz, iar plata acestora o făceau abia toamna, după valorificarea recoltelor. Printre produsele de bază din acea vreme erau; pita de Sâmpetru, bomboane Canfor, bomboane de Vinga (foarte căutate și apreciate), noroance (portocale), țitrom (lămâi), ȋbac (biscuiți), măsline, smochine, stafide și alte produse care, în mare parte nu au mai fost găsite pe piața liberă până abia după revoluția din 1989. La magazinul lui Weisz Șandor au fost angajați în timp, ca și gestionari: Mitran Iosif (Ioji lui Păhui), Herman Ioan (Berti), David Flore (Burdea), Huț Gheorghe (Ghița Ciucii) și Crainic Nicolae. Tot în această locație a funcționat și un birt unde gestionari au fost: Chirilă Gheorghe (Bercii), Chiș Ioan (Onica Mitrii), Cârlig Zaharia (Zaharia Popii) și Dreghici Ioan (Onica lui Peteică).

O altă unitate comercială în sat a fost și magazinul proprietatea numitului Gyula Ritter, care a funcționat timp de aproape 40 de ani în clădirea în care astăzi se află ABC-ul gestionat de Jurcoi Teodor (Toderea Branii). Această locație a fost gestionată pe rând de către Druțau Ioan (Ioanea Branii), Rob

Gheorghe (Gheorghita Dudului), Cărlig Zaharia (Zăhăria Popii). Din anul 1973, în această locație a început să funcționeze o “Băcănie” care a fost gestionată o mare perioadă de timp de către Chirila Maria (Aurica Toderii Petrii), iar ulterior au mai fost angajați ca și gestionari Șiclovă Ioan (Nelu Bani) și Dreghici Elena (Leana Căchii).

Comercianții evrei locuiau de obicei în incinta magazinului pentru a fi permanent la dispoziția clientului. Deasupra ușii de la intrare era instalat un clopoțel care anunța prezența clientului.

Când evreii au fost obligați să părăsească țara, mai întâi de către legionari și apoi de către comuniști, o parte a averii lor, prin confiscare, a rămas la dispoziția autorităților, în special bunurile imobile. Mărturii ale prezenței evreilor în satul Berechiu sunt monumentele funerare, aceștia fiind înmormântați la marginea cimitirului. Au fost obținute date că o fiică a evreului Weisz Șandor ar locui în orașul Tinca, județul Bihor.

Locuința lui Weisz a fost cumpărată apoi de la autorități de către Onoi Flore (Ursu), iar imobilul lui Gyula a fost achiziționat de către Crainic Nicolae, care a continuat activitatea de magazin și birt.

Au mai funcționat în Berechiu și alte câteva mici dughene: la Jurcoi Flore (Florea Petrii Ghilii), la Bondor Ioan (Licu), la Chirilă Flore (Florea Petrii) - în imobilul unde astăzi locuiește familia Patcău Ioan.

În urma sistematizării, în Berechiu a fost înființat un Magazin mixt care era în subordinea Centrului de Cooperatie Cermei, iar aprovizionarea se făcea zilnic, de la Cermei, cu căruța de către Chirilă Ioan (Găzdonea) și Jurcoi Gheorghe (Ghica Ghilii).

A fost înființată și o cofetărie în incinta fostului Sfăt Popular. În anul 1969 a fost dat în folosință Magazinul mixt, situat în centrul satului, care (așa cum rezultă și din mărturiile

numitului Dreghici Flore, fost gestionar) a fost construit cu banii încasați de la oamenii din sat, sub formă de fond social “acție”, (o suprataxă aplicată mărfurilor mai căutate), fiind vorba de sume de 2-5-10-25 sau 100 lei vechi. La raionul mixt gestionari au fost Chirilă Teodor cu soția Maria (Toderea Petrii); Dreghici Ioan (Peteică) iar apoi Chirilă Alexandru (Ghedi) care a fost gestionar 27 ani - la bufet. Gavrilete Aurica (Aurica lui Laliș) și Dreghici Flore (Florea Muscanii) - la bunuri alimentare. Haiduc Gheorghe (Tuțu) - mărfuri nealimentare, iar mai apoi Buzgău Gheorghe (Pițilie) și Dreghici Mihaela (Șodroc).

Cofetăria din sat a fost gestionată de Suciu Floare (Floarea Slughii) timp de aproape 30 de ani. Alte unități de alimentație publică înființate după revoluția din 1989, au fost: la Ghiurca Haichii (Ilonca Gheorghe); la Curtu (Jurcoi Mihai); la Popa Eugen; la Leana Căchii (Dreghici Elena); la Toderea Branii (Jurcoi Teodor); la Hăica Măriuții (Toda Mihai; la Luminița Târlea Luminița); la Ghița Dâghii (Druțau Gheorghe) și la Adi Butii (Topai Dan-Adrian) - o parte dintre acestea funcționând și în prezent.

Informație primită de la Dreghici Flore (Florea Muscanii), din Berechiu, nr. 176.

**CONFEȚIONATUL MĂTURILOR, COMERT ȘI
TRADIȚIE**

Odată cu procesul de cooperativizare, început atât de brutal în anul 1949, prin revolta populară (Rebeliunea), și încheiat în anul 1962, oamenii din satul Berechiu au căutat, pe lângă munca în agricultură, care le asigura venituri modeste, și alte surse de câștig care să le suplimenteze din punct de vedere pecuniar posibilitățile materiale.

Pământul fiind de o calitate modestă, de pe urma culturilor tradiționale, era greu de relizat o bunăstare. Mulți dintre bărbați au fost nevoiți să se profileze în munca din domeniul construcțiilor pe la oraș, ajungând să lucreze în București, Iași, Timișoara, sau Arad, precum și pe șantiere, muncind din greu pentru a le asigura cele necesare copiilor rămași cu mamele lor în sat.

Au fost și familii care plecau ca și sezonieri la alte C.A.P.-uri, unde erau plătiți mai bine, activitatea în cadrul acestor unități fiind mai bine gestionată, iar pământul mult mai roditor (Scânteia, Glogovăț- Vladimirescu).

Pe la începutul anilor 1970, echipele de muncitori care au lucrat în cadrul C.A.P. Mădăras, jud. Bihor, au adus în Berechiu semințe de sorg (tătarcă), o nouă cultură pentru locurile noastre, din a cărei tulpină se confecționează măturile de casă. În scurt timp s-a dovedit că tătarca se preta foarte bine condițiilor de sol și climatice din zona Berechiului.

În anul 1973 au fost confecționate primele mături din sorg în Berechiu, activitate care în scurt timp a devenit o tradiție greu de înlocuit chiar și în zilele noastre.

Printre primii care au adus semințe de sorg în Berechiu a fost și Fiț Macavei (zis Măcăveia). Măturile confecționate în sat erau valorificate, în special până în anul 1989, în mai multe

fabrici și uzine din țară, în orașe ca București, Brașov, Constanța, Timișoara, Arad și altele, banii obținuți din vânzare constituind principala sursă de venit a oamenilor.

Tradiția cultivării sorgului a fost continuată și după Revoluția din anul 1989, aproape fiecare familie din sat, având după posibilități, anumite suprafețe cultivate cu tătarcă. De această dată însă au apărut și alte oportunități axate pe o economie de piață care necesita adaptarea la piața liberă creată. Practicarea în continuare a acestui meșteșug trebuia să se facă ținând cont de realitățile restrictive și de condițiile de a putea rezista luptei concurenței pe piața de desfacere, în condițiile în care marile întreprinderi au devenit falimentare, ori și-au schimbat obiectul de activitate, nemaifiind nevoie de întreținerea curățeniei cu mătura de tătarcă.

Având în vedere nevoile de câștig, pentru asigurarea celor necesare, pe lângă confecționarea la scară mică de această dată, a măturilor, o altă activitate ia naștere în gospodăriile oamenilor; creșterea animalelor în scop de valorificare.

Într-o atestare documentară din anul 1738 se face referire la faptul că, creșterea porcilor, a bovinelor și a ovinelor a constituit pentru oamenii din satul Berechiu, principala sursă de venit.

Cerințele impuse de piața occidentală, în ceea ce privește creșterea și comercializarea vițelilor, au dus la începerea unei noi tradiții în acest domeniu de activitate.

CULTIVAREA CÂNEPII

Alături de alte activități economice practicate și pretabile condițiilor de climă și sol din zona arabilă a localității Berechiu, oamenii, în vremuri trecute, s-au îndeletnicit și cu semănatul cânepii.

Suprafețele destinate cultivării cânepii erau alese cu grijă și se numeau “cânepiști”. Din toamnă, terenurilor li se administra ca și îngrășământ natural gunoi de grajd, după care se ara cu caii, sau cu boii, iar primăvara urma semănatul cânepii care se făcea manual. Vara, când semințele cânepii erau coapte, se organiza recoltarea. Plantele erau smulse din pământ cu rădăcină, se făceau “mănuși” (un mănunchi de plante), care era apoi pus la uscat timp de 3-4 zile. După uscare urma “îmblătitul” plantei (bătutu-l cu bâta), pentru a cădea semințele. Cânepa era apoi transportată la o sursă de apă, locuri stabilite; Topilă, Gropoai, sau în albia Canalului Criș, unde era ținută sub apă și acoperită cu pământ timp de aproximativ o săptămână, pentru a se “topi” (desprinderea firelor de tulpină). După ce cânepa era bine topită, se spăla și era apoi dusă acasă și pusă la uscat prin ogradă, arie, ocol sau chiar la uliță.

Urma apoi “melițarea” cânepii (îndepărtarea tulpinei în totalitate de firele de câlț), iar fuiorul obținut era pregătit pentru tors.

Torsul propriu-zis se făcea cu furca manuală sau cu furca cu roată, prin extragerea firelor din fuior și adunarea acestora pe fus prin rotire. Se făcea apoi jirebii (sculuri), după care ața se albea prin fierberea în leșie (apă de pe cenușă).

Ața din jirebie era depănată în gHEME, iar după urzire în urzoi (dimensionarea firelor în lungime), era adunată pe sulul mare al războiului începând astfel activitatea de țesut, care, de regulă, se făcea toamna și iarna.

Din pânda țesută se confecționau cearceafuri, prosoape și diferite obiecte de îmbrăcăminte, care erau, de regulă, cusute manual. Din alt tip de țesătură, mai groasă, se confecționau: cămăși bărbățești, boghiolci (bluze) pentru femei, izmene (gaci), zădii (șort) și poale femeiești. Pentru a obține pânda, din care apoi se confecționau saci, se folosea țesutul cu patru ițe; fiecare gospodină folosea fire de ață de diferite culori și dimensiuni pentru a-și identifica sacii.

Înfrumusețarea hainelor țesute din pânda de cânepă se făcea manual, acestea fiind împodobite prin aplicarea și coaserea diferitelor motive și desene florale în combinație de culori de roșu, negru, verde, albastru sau coaserea diferitelor broderii sau cipcă care erau de regulă aplicate la veșmintele femeiești: spătoaie, poale, cât și la decorarea dosurilor (prosoapelor), fățărițelor (față de masă), perinilor și a lipideelor (cearceafuri) de pat.

Din firele de cânepă țesute special cu șerinci (panglici rupte din haine vechi) se confecționau ponevile (preșurile) care decorau podeaua încăperilor.

Dosurile cu cipcă și cu fitău, de diferite modele cu tăieturi și chitușuri prinse pe margine cu colți de cipcă sau pe neț, mai târziu și prin cusături cu ață colorată și diferite broderii, erau folosite la împodobirea caselor, fiind aplicate pe pereți, de regulă deasupra icoanelor, tablourilor sau atașate unor farfurii artistice.

Surplusul produselor obținute din țesăturile de cânepă era valorificat apoi în piețele și târgurile din zonă: Cermei, Tinca, Beliu, Pâncota, Chișineu-Criș, Salonta etc., constituind o posibilitate de câștig și o mândrie a tradițiilor sătenilor din acele vremuri.

5. OBICEIURILE LOCULUI

5.1 OBICEIUL LA NAȘTERE

Putem analiza și dezbate apoi evenimentul venirii pe lume a unui copil, ca pe un obicei în trecut, deoarece oamenii, în special cei de la țară, depindeau în totalitate de condițiile economico-sociale precare și un sistem medical deficitar, încât, de nevoie, au fost obligați să își organizeze pe plan local activitatea de supraveghere și asistare a nașterilor cu ajutorul moașelor. Din necesitatea implicării în cadrul acestui eveniment și a bucuriei venirii pe lume a unui copil, totul s-a transformat într-un *obicei*. Datorită unei alimentații sănătoase, naturiste putem spune, alimentele fiind întotdeauna proaspete și necompromise calitativ, femeile nășteau în general ușor, moașa avea mai mult un rol de sprijin moral și afectiv pentru a o ajuta pe mamă să treacă mai ușor peste momentul facerii, precum și de a explica cum trebuie îngrijit noul-născut.

În multe situații, femeile nășteau în timp ce se aflau la munca câmpului, doar cu un mic sprijin din partea soțului, sau a altor femei, activitatea fizică și practică, de permanentă mișcare, fiind de bun augur pentru a naște relativ ușor.

Femeile gravide pregăteau din timp pentru copilul ce urma să se nască hăinuțe și scutece cu care, imediat după ce acesta venea pe lume, era înfășurat și apoi legat împrejur ca nu cumva când va fi mare să aibă mâini sau picioare strâmbe și era așezat apoi în leagănul căptușit de un strujac cu paie, acoperit cu lipideu.

Din superstiție, femeile gravide se fereau să ia vreun bun de la cineva de “pofta sarcinei” pentru că se spunea că forma celui obiect putea apare pe corpul noului-născut.

În mod intuitiv, din lipsa tehnicii medicale, femeile mai în vârstă încercau să stabilească sexul copilului înainte de a se naște, punând-o pe tânăra însărcinată să ridice de jos o batistă, iar în funcție de locul de unde o ținea puteau spune dacă va naște băiat sau fată.

După naștere, mama și copilul nou-născut erau vizitați de neamuri, vecini și prieteni, femeile îi aduceau cu această ocazie mamei cinste (mâncare, prăjituri, tort și bani), iar la plecare era musai să lase în pătuțul micuțului o scamă din propriile haine pentru a nu lua (din superstiție) laptele mamei și pentru a-i da în mod simbolic somn (odihnă plăcută). Bărbații erau serviți de tatăl copilului cu răchie sau vin, iar în mod ritualic, aceștia îi făceau noului-născut urări de bine, închinând în cinstea lui.

Dacă copilul plângea prea mult și crea impresia că nu se simte bine, era chemată în grabă una din babele satului, care era cunoscătoare a descântecelelor, presupunându-se că cineva l-a deocheat pe nou-născut. Aceasta puneă apă într-o cană în care stingeă câțiva cărbuni sau chibrituri, după care descânta și imediat copilul se liniștea și se simțea mai bine.

Ca și în zilele noastre, copiii erau botezați la vârsta de șase săptămâni, iar până în ziua botezului nu era voie ca micuțul să fie scos din casă, presupunându-se că i s-ar putea întâmpla lucruri rele.

Festivitatea botezului a fost dintotdeauna un prilej de bucurie, nou-născutul era pregătit din timp cu cele necesare, iar în ziua botezului era îmbrăcat de nașă și dus la biserică pentru ritualul de botez, după care, la întoarcere era dat mamei. În trecut se obișnuia să fie organizată și o masă (o mică petrecere),

la casa copilului, unde erau invitați nașii și familia restrânsă, care îl cinsteau pe micuț cu diferite daruri sau bani.

5.2 OBICEIURI LA NUNȚI

Legământul de suflet în fața lui Dumnezeu, și apoi în fața oamenilor, era consfințit și în trecut, ca și acum, de către miri, în cadrul unei ceremonii, de la care, printr-o regulă bine stabilită, nu puteau lipsi nașii, chiar dacă la nuntă era invitată doar familia restrânsă.

Nașii îndeplinesc și astăzi rolul de părinți spirituali pentru noul cuplu și sunt cei care îi sprijină moral pe miri, ajutându-i să treacă peste micile neînțelegeri și greutăți, fiind și mediatori în situații de criză conjugală. Sunt totodată giranții de încredere pentru dăinuirea în timp a cuplului nou-format.

În trecut, tinerii se căsătoreau la vârste fragede, 15-18 ani fetele și la 18-20 ani feciorii. Fetele trecute de vârsta de 20 ani și care rămâneau nemăritate erau considerate fete bătrâne. Căsătoria legală și religioasă nu era însă o prioritate, într-o relație de cuplu fiind la modă conviețuirea prin concubinaj, considerat ca o perioadă de încercare pentru ca tinerii să se convingă dacă se pot înțelege și întemeia apoi o familie. Acceptând de comun acord perioada “de probă”, precum și din comoditate, se ajungea în multe situații ca acele cupluri să-și

continue relația de concubinaj, multă vreme, sau, chiar pentru totdeauna. Multe relații dintre tineri erau aranjate de către părinții lor, care ignorau sentimentele copiilor pentru a-și atinge unele scopuri personale, motivându-se că urmăresc prin aceasta binele viitoarei familii. Sentimentele viitorului cuplu erau cântărite uneori în bani sau măsurate în iugăre de pământ. Devenise o practică ca fetele să fie furate de feciorii, pe care îi iubeau pentru a nu fi căsătorite cu bărbați pentru care nu aveau nici un sentiment de afecțiune.

Indirefent de modul în care tinerii alegeau să își unească destinul, căsătorie sau concubinaj, o petrecere care îndeplinea rolul solemn al evenimentului era organizată, bineînțeles după o perioadă de curtare a tinerei și după ce fata era pețită și cerută de la părinți.

După ce tinerii cădeau de acord cu căsătoria și își anunțau familiile, băiatul însoțit de părinți se ducea la casa fetei în pețit, cu o sticlă de răchie, pentru a o cere de nevastă. Tot cu acest prilej erau stabilite și anumite condiții la căsătorie (unde vor locui tinerii, cu cine vor lucra pământul), ocazie cu care se stabilea și zestrea (pământ, animale, bani, proprietăți). În trecut

nunțile se organizau mai mult în timpul iernii, în cadrul familiei restrânse și erau ținute în zilele de joi, sâmbăta sau duminica. Înainte cu o săptămână de data nunții, oamenii erau invitați pentru a participa la eveniment de grăitori călare pe cai, care erau aleși dintre tinerii din sat, de obicei erau rude sau prieteni cu mirii.

Aceștia mergeau călare prin sat, frumos gătați (îmbrăcați) cu pălării împodobite cu tricolor, mărgelă și piroșene (hârtie creponată), iar pe umeri și în jurul brâului își încingeau dosuri cu fitău (prosoape brodate) și baticuri împrumutate de la drăguțe.

În drumul lor cântau cântece populare locale. Caii erau și ei frumos ornați cu piroșene, pături frumos colorate și iederă. Invitații erau poftiți la ospăț, li se spunea din partea cui sunt chemați, după care grăitorii, în funcție de apetitul personal, îi serveau cu două-trei pahare cu răchie.

Chiar și în zilele noastre, în cazul nunților organizate în Berechiu, nuntașii, înainte cu 3-4 zile de data ospățului, merg cu daruri (făină, ouă, zahăr, unsoare, câte o găină, orez etc.) la casa celui care i-au invitat la nuntă, ajutându-se în acest mod, la reducerea cheltuielilor aferente.

În ziua nunții, mirele împreună cu grăitorii, muzicanții, domnișoara de onoare și câțiva invitați, mergeau mai întâi la casa nașilor pentru a-i onora în acest fel și pentru a le solicita, simbolic, să fie însoțit la casa miresei. Era un prilej deosebit pentru nașă să își arate bunăstarea și ospitalitatea personală. Apoi, întreg alaiul se deplasa la casa miresei, unde accesul era împiedicat de către “gudă” (grăitor de masă) din partea miresei care intra în ocoșag (polemică amicală) cu “guda” din partea mirelui. După mai multe schimburi de replici care făceau deliciul mulțimii, alaiul mirelui era poftit în casă, unde nuntașii erau serviți cu băutură și prăjituri, numai că în loc de aleasa mirelui, acestuia îi erau duse pe rând, mai întâi o miresuță mică, iar apoi o babă și doar la urmă era prezentată viitoarea soție, moment în care se striga:

“Alduiești Doamne casa
Inde-o crescut mireasa,
C-o fost vatră gunoioasă
Ș-o crescut fată frumoasă!
Alduiești Doamne ocolul
Inde s-o crescut feciorul
C-o fost ocol gunoios
Ș-o crescut fecior frumos!”

Când alaiul se punea în mișcare spre Primărie, în vederea îndeplinirii căsătoriei, mai mulți oameni din sat obișnuiau să lege drumului cu pălămarul (funie), blocând deplasarea nuntașilor. Deblocarea drumului era negociată de către naș, care

era nevoit să plătească în schimb o sumă de bani. La adresa nănașilor se striga:

“Nănașule, nănașule,
Dă nu-ți place-a cheltui
Nu te duce-a nănași!
Dă-i Doamne nănașului
Șapte vaci, șapte juninci
Șaptezecișicinci de prunci
Șapte cai și șapte iepe
Șaptezecișicinci de fete!”

După oficierea căsătoriei la Primărie și apoi la Biserică ,întregul alai continua distracția la casa mirelui sau a miresei. Ulterior au fost organizate nunți mai mari, astfel că petrecerile se desfășurau în corturi sau la Căminul Cultural din sat. Pe tot parcursul deplasării, femeile obișnuiau să spună “strigături” de nuntă care îi vizau pe nași, pe miri ori pe părinții acestora sau pe muzicanți.

La casa miresei și pe drum se cânta “hora miresei” precum și alte strigături:

“ Bine-mi pare că-i așe,
Cum o vrut inima me,
Asta-i fata cea hulită
Iacăt-o că se mărită.
Rău le pare la bogate
C-o rămas nemăritate
S-o face dracu bolând
Și le-o lua tă pă rând!”

“ Cui nu-i place mireasa
Bată-i Dumnezeu casa,
Cui nu-i placi junili
Bată-i Doamne binili!”

“ Mândri-s ochii la mireasă
Ca bobu de la cireășă,
Da-s mai mândri-a junelui
Ca boaba strugurelui!”

“ Mireasa noastră-i frumoasă
Dar junili nu să lasă,
Junele nostru-i frumos
Da mireasa-l bate jos!”

Atmosfera la nuntă era întreținută de trupa de muzicanți sau de un violonist care cânta și voce. La miezul nopții se făcea învelitul miresei. Mireasa era ținută de către mire pe genunchi, iar nașa îi aranja părul în concii (coc) și o învelea cu cârpă (batic). Din acel moment, mireasa era considerată femeie. În acest timp, celelalte femei prezente strigau astfel:

“Și ști fata ce-o ajunge,
Până-i lume tot ar plânge,
Da mai bine că nu ști,
Că tot amărâtă-ar fi.
Plânge-ți fată chica ta,
În casă la maică-ta,
Plânge-ți fată, părul tău,
În casă la taică-tău!”

După miezul nopții se organizează cinstirea mirilor, care întotdeauna trebuia să înceapă cu nașii urmați de părinții mirilor și apoi de ceilalți invitați. Darurile de nuntă în trecut erau foarte diversificate și constau în bani sau obiecte cum ar fi: servicii de masă, dune, perini, țesături, diferite obiecte de îmbrăcăminte etc.

Obiceiul “furatul pantofului” și mai apoi al miresei se mai păstrează și în zilele noastre. Tinerii care organizează astfel de farse, sunt plătiți pentru restabilirea situației de către naș cu sume de bani sau cu băutură, ca pedeapsă pentru neatenție.

Dimineața, după încheierea nunții, nănașii erau conduși acasă de finii lor, însoțiți de muzicanți care cântau pe drum, uneori distracția continuând la domiciliul acestora.

Strigăturile de nuntă au fost culese de la Gavrilete Maria, în vârstă de 68 ani.

5.3 OBICEIUL RECRUȚILOR

Momentul recrutării, a fost dintotdeauna tratat ca un eveniment deosebit în viața fiecărui tânăr. Odată cu recrutarea, feciorul era considerat maturizat, devenea bărbat cu responsabilități depline și era o mândrie când era declarat clinic sănătos, apt pentru a satisface serviciul militar.

În timpul Imperiului Austro-Ungar, tinerii erau duși în armată cu forța de către trupele de jandarmi, fără ca aceștia să fie examinați în vreun fel pentru a se stabili dacă sunt apți pentru

satisfacerea serviciului combatant.

Recrutarea se desfășura o singură dată pe an și era organizată la o dată bine stabilită, la Comisariatul Militar din orașul Ineu, când tinerii se prezentau în fața unei comisii medico-militare, unde, după ce aceștia erau examinați și declarați apt pentru satisfacerea serviciului militar, primeau ordinele de încorporare și foaia de drum pentru unitatea militară unde urma să se prezinte.

Cu câteva săptămâni înainte de ziua plecării la recrutare, feciorii din acel leat se organizau și se pregăteau pentru sărbătorirea evenimentului. Fetele din sat împodobeau steagul recruților (drapelul tricolor) cu flori și mărgelile, iar cloapele (pălăriile) erau frumos împodobite de către drăguțele, sau rudele feciorilor recruți cu panglici tricolore și prime (panglici de diferite culori), ce atârnavă până la nivelul brăului, mărgelile, pene de fazan etc.

În ziua când feciorii-recruți mergeau la Comisariat în Ineu, erau transportați cu cociile cu cai, frumos împodobiți cu zurgălăi și pături înflorate, din Berechiu până la gara din Cermei, pe drum fiind însoțiți de alaiul tinerilor și rudelor din sat.

Pe tot drumul până la gară erau acompaniați de highighiș, se cântau cântece ostășești, de despărțire, de joc, iar când urcau în tren, feciorii le plăteau mecanicilor de locomotivă să sune cât mai mult din fluier, pentru ca oamenii din satele din jur să știe că vor pleca recruții în armată.

La întoarcerea de la Ineu, recruții erau așteptați de tot alaiul în gară la Cermei, reveneau cu căruțele în sat, cântând cântecul recruților, jucând steagul și fluturând cloapele, iar seara organizau la Caminul Cultural, Balul Recruților la care participau toți tinerii din sat.

Înainte cu câteva săptămâni de a pleca în armată, fiecare tânăr își comanda la unul din tâmplarii satului (Conac;Tocoroș;

Ghia Mitrului etc.) un cufăr (valiză) din lemn, cu lacăt, cu care acesta pleca apoi la oaste. Drăguțele sau mama recrutului se îngrijeau să îi pună în cufăr toate cele strict necesare militarului pentru perioada armatei, inclusiv merinde (hrană) de drum.

Fragmente din cântecele recruților:

“ Gată mamă cufăru,
Că mi-o venit ordinu,
Ordinu l-am căpătat,
Trei ani să nu vin în sat!“

“M-o luat neamțu cătană,
La pușcă de bună-samă,
Io la pușcă n-am fost bun,
Și m-o pus neamțu la tun.
Lasă-mă neamțule-acasă
Că mi-i iarba iar de coasă
Că mi-i iarba de cosit
Și mândruța de iubit!“.

5.4 ȘEZĂTORILE

Iernile din trecut erau nelipsite de nea, temperaturile scăzute îi motivau pe oamenii de la țară să stea la gura sobei, fiind și un prilej ca țăranii să se viziteze, să-și facă bilanțul sezonului agricol încheiat și planuri pentru sezonul următor.

Cu succese și realizări, cu insuccese și dezamăgiri, țăranii au știut dintotdeauna să câștige și să piardă atunci când greutățile vieții apăsau asupra traiului lor. Au știut că unitatea dintre ei și spiritul prietenesc îi va ajuta să răzbească peste toate.

După finalizarea lucrărilor agricole de toamnă, când frigul iernii așternea o imensă liniște pe ulițele bătrânului sat, iar gospodinele își pregăteau cânepa de tors și războaiele de țesut,

după Postul Crăciunului și Sfintele Sărbători de iarnă, mamele care aveau fete de pețit și măritat, organizau seri de șezătoare, unde erau chemate prietenele fetei și feciorii pețitori.

Tinerele fete, în timpul șezătorii, erau preocupate cu diferite activități manufacturiere (torsul cânepii, scărmanatul lânii, cipcălitul, încărcatul țevelor de lemn cu fir de ață pentru războiul de țesut, făcutul ghemelor de ață, cusutul diferitelor modele și motive florale artizanale pe costumele populare, tricotatul manual). Feciorii, prin prezența lor, aveau mai mult un rol de companie, aceștia povesteau diferite întâmplări, spuneau glume, bancuri și ajutau gazda, când situația o impunea, la sfărmatul porumbului, toate acestea între două păhărele de vin sau ținică servite de fata-gazdă.

Scopul ușor tainic al organizării acestor șezători era în fapt acela de a oferi tinerilor posibilitatea de a se putea întâlni, de a se cunoaște mai bine, și de a crea posibile prietenii, care apoi puteau duce la căsătorii.

Fetele, prin activitățile practice desfășurate, urmăreau să-și dovedească priceperea, îndeletnicirea și aptitudinile de viitoare gospodine, aspecte observate îndeaproape și analizate discret de tinerii feciori care căutau să își găsească perechea potrivită.

Prin diferite glume și jocuri, cum ar fi ascunderea fusului, a ghemului de ață sau a acului de cusut, feciorii le condiționau pe fete, ca pentru a le returna obiectul pierdut să primească în schimb, ca răsplată, un sărut. La terminarea șezătorii, fata era obligată să îl sărute încă odată pe feciorul care a reușit să îi ascundă acel obiect și să îl petreacă pe acesta până în ușă la uliță.

Obiceiul organizării șezătorilor a dispărut în timp, fiind compromis de noile tentații moderne și practici ale tinerilor de azi.

5.5 OBICEIUL LA ÎNMORMÂNTĂRI

Obiceiul înmormântării, alături de celelalte tradiții populare, este parte integrantă a vieții de la țară. Tratat cu respect și fast, prin reguli organizatorice bine stabilite, obiceiul în sine este un omagiu de respect și conduită morală din partea familiei, față de cel decedat, precum și din partea vecinilor, a sătenilor prin gestul contribuției acestora la pregătirea ceremoniei, la privegherea mortului, la conducerea acestuia pe ultimul său drum și mai apoi prin participarea tuturor la masa de pomenire.

În ritualul ortodox, o persoană din familia mortului îl anunță pe preotul satului cu privire la acest aspect, după care sfătul (clopotarul) dă vestea prin tragerea clopotelor, respectând tradiția specifică, în funcție de persoana decedată, bărbat, femeie sau copil.

Începe apoi ritualul de pregătire a mortului. Acesta este mai întâi spălat, de regulă de către rude sau vecini, aranjat, îmbrăcat, pus în copârșeu (sicriu), și apoi așezat pe masa mortuară în camera de priveghere. Mortul este privegheat (supravegheat) apoi de către rude și consăteni timp de două nopți, moment în care cei prezenți jelesc sau discută amintindu-și de momentele din viața celui dispărut. Prezența în sine, prin participarea la priveghi și apoi la înmormântare, este socotită ca un ultim omagiu în memoria celui mort.

În timpul priveghiului, femeile bocesc în jurul mortului, iar bărbații, noaptea târziu, de regulă în încăperi alăturate sunt serviți în amintirea mortului cu răchie (țuică), sau vin, timp în care se discută și se joacă cărți.

Femeile care bocesc, “se vaită”, în jurul mortului transpun în versuri rimate aspecte din viața celui decedat și durerea ce o poartă pentru plecarea sa din această lume:

“ Dragii mei, părinții mei,
Că dă când voi m-ați lăsat
Trăiesc cu mare bănat,
Și eu n-am fost învățată
D-a trăi tot supărată,
Că eu aș-am fost la părinți
Ca icoanele între sfinți!”

“ Scoală-te ortacul meu,
Scoală-te și ne vorbim,
Că mai mult nu ne întâlnim,
Că dacă mei în pământ,
D-acolo nu vii mai mult,
Că cine acolo să bagă,
Iarbă verde nu mai calcă,
Că dă când tu m-ai lăsat,
Nici o ploaie n-o picat,
Câte lacrimi am vărsat,
Că dă le-am vrut strânge-n grădină
Vrutu-s-o face fântână,
De le-am vrut strânge-n ocol,
Vrutu-s-o face izvor!”

“Moarte, moarte blăstămată,
Tu mânzi omu’ dintr-odată,
Și unde tu săluiești
Numa frigi și pârjolești,
La mine ai săluit
Toată m-ai ars și m-ai fript,
Dă m-ai vrut frige-n unsoare
Nu mă ustura mai tare!”

“Dacă mergi ortacu meu,
Dacă mergi, dacă te duci
Și mergi pe drumul cu nuci,
La capătul nucilor,
Acolo este-o fântână
Unde toți morții s-adună,
Acolo ș-ai mei or sta,
Dă mine, te-or întreba,
Dar tu nu mă lăuda,
Spune-le că sunt beteagă,
Doară or veni și mă vadă
Că dă când nu m-or văzut,
Multă vreme o trecut
Că d-ar ști cum mi-i de bine,
Ar veni și după mine.”

În ziua înmormântării, cel decedat este scos în ocol (curtea casei), unde se ține și slujba religioasă, timp în care prin vocea preotului, participanților li se cere iertăciunea pentru eventualele greșeli ale mortului din timpul vieții acestuia. Urmează procesiunea de însoțire a mortului la cimitir, acesta fiind transportat cu cocia de jele (căruța mortuară), până la care este dus din curte de către patru bărbați, numiți din timp, care poartă pe mână câte un prosop, ca semn distinctiv pentru această activitate.

În tradiția ortodoxă, ceremonia însoțirii mortului de acasă până la cimitir este bine stabilită și organizată de întreg alaiul de oameni. În fruntea procesiunii se află un tânăr care poartă crucea, urmat de copiii îmbrăcați în straie albe, care duc făcliile, după care un grup de bărbați țin praporii. În urma acestora se află preotul, cantorii, după care căruța mortuară, iar în spatele acesteia familia și cei dragi îl deplâng și îl bocesc pe mortul lor, urmați de toți cei prezenți. La fiecare colț de uliță

alaiul se oprește, preotul citește din Biblie, după care în urma unui semnal transmis prin mai mulți bărbați din colț în colț de uliță, sunt trase clopotele, iar apoi alaiul merge mai departe.

După încheierea serviciului religios și înmormântarea propriu-zisă, familia celui decedat, prin intermediul preotului îi invită pe cei prezenți la casa mortului unde se organizează servirea mesei cu băutură și mâncare (fasole cu varză; sarmale; tocăniță cu cartofi etc.), fiind considerată masa de pomenire a celui dispărut (pomana).

Toți cei care au avut anumite sarcini în cadrul ritualului de înmormântare primesc din partea familiei mortului batiste (copii), prosoape și colac, iar groparul primește și el răchie, colac, un prosop, după care este și el chemat la pomană.

Ca o superstiție, în vremuri de demult se presăra cenușă sau nisip în drum spre groapă pentru ca mortul să nu mai vină acasă.

Informație primită de la Simina Persida, 71 ani, domiciliată în Berechiu, nr. 437

5.6 ALTE OBICEIURI

Tăiatul porcului se organiza de obicei cu o săptămână sau două înainte de sărbătoarea de Crăciun. Arderea părului (pârjolirea) se făcea cu paie, șoricul avea astfel un gust deosebit. Sacrificarea era realizată tradițional prin înjunghiere de către oameni pricepuți (henteși), care apoi se ocupau și de prepararea produselor rezultate.

În trecut, nu toți țăranii din sat aveau posibilitatea de a-și sacrifica porc, în schimb în zilele noastre, aproape fiecare familie taie de Crăciun câte unul sau chiar doi porci. Din carne se pregătesc cârnații, iar din celelalte părți componente, caltaboșii, toba, clisa (slănina) și șunca (jambon). La orele amiezii, în ziua tăierii porcului, gospodinele pregăteau tocana (varză cu carne de porc). Seara era organizată “cina porcului”, și se pregăteau pachete cu produse din porc care erau apoi făcute cadou vecinilor și rudelor apropiate.

Fiind un eveniment și un moment unic peste an, în trecut copiii se învoiau de la școală pentru a fi și ei prezenți la tăierea porcului, și din curiozitate erau cei mai emoționați, așteptând cu nerăbdare ziua sacrificării.

Umblatul pepilor.

În tradiția țăranilor din Berechiu, pe lângă alte obiceiuri, în perioada sărbătorilor de iarnă, după tăierea porcului, în seara Ajunului de Crăciun, mai mulți tineri se îmbrăcau în haine ponosite, uzate, cu măști pe față sau cerniți, care mergeau apoi prin sat cu scopul de a-i speria pe oameni prin imitarea unor animale, cântând și gesticulând în diferite moduri. Continuau un obicei străvechi de destindere și de vestire a sărbătorii Crăciunului, păstrând tradiția “Umblatul pepilor”.

Cei căutați acasă de către “pepi” le răsplăteau pe acestea cu băutură, cârnaț sau colac, iar cei mai vizitați erau aceia care aveau fete de măritat. La terminarea colindatului, mascații (pepile) se strâneau la câte un prieten comun acasă, unde serveau din bunătațile adunate și jucau până în dimineața zilei de Crăciun.

De Crăciun, o tradiție în rândul copiilor era “cucuțatul”. Aceștia, în dimineața zilei de Crăciun, mergeau pe la oamenii din sat având pe umăr legată o “straiță” în care, în schimbul unui colind li se punea un “cucuțal” (colac) și o bucată de cârnaț. Un astfel de colind era:

“ Puică neagră bagă-n sac
Scoală gazdă dă-mi colac
Nu-mi da mic, că mi-i frig
Ce-mi dă mare, bine-mi pare
Tup în straița pruncului
Să să ducă-n treaba lui.”

De Anul Nou, în ajun de sărbătoare, tinerii își confecționau un plug de lemn “plugușor” cu care în grup, de regulă de câte trei, mergeau prin sat cântând și făcând urări ca anul care urma să înceapă să fie roditor și îmbelșugat. În schimbul urărilor, aceștia primeau bani și erau serviți cu prăjituri. Plugușorul era frumos ornat cu flori, prime din hârtie creponată și iederă verde pentru a aduce belșug în casele în care intra.

În dimineața din noul an, copiii umblau pe la casele oamenilor cu sorcova, iar după ce îi sorcoveau pe aceștia primeau bani și dulciuri.

De Paști, dimineața, copiii plecau prin sat, vestind Învierea Fiului Lui Dumnezeu, folosind expresia de salut “Hristos a Înviat”, la care gazda le răspundea “Adevărat a Înviat”, iar apoi le oferea acestora câte un ou vopsit roșu, ca simbol al Jertfei și al Învierii Domnului Iisus.

De Rusalii, se aduc în Biserică spice de grâu, care apoi se împletesc în cununi. După ce se încheie prima parte a slujbei, toți creștinii împreună cu părintele bisericii se deplasează “la grâne”. Aici se sfințesc cununile și apa și se fac rugăciuni pentru ca recoltele să fie bogate și să fie ferite de dăunători. La încheierea rugăciunilor, cununile sunt prinse de prapori, după care toți creștinii se întorc la biserică pentru a participa la ultima parte a slujbei religioase.

De Sânzâene, se culeg de pe câmp flori de sânzâene și se împletesc cununi care se atârnă la poarta casei și la crucile din cimitir. Astăzi, în acele cununi se pun și altfel de flori; trandafiri, crini; mușcate și frunze de nuc. **Vid Persida, 74 ani, Berechiu, nr. 14).**

5.7 JOCUL ȘI CÂNTECUL POPULAR

Din vremuri străvechi, jocul și cântecul popular au avut un rol recreativ, cultural și în același timp educativ, fiind

practicate în special în zile de sărbătoare, nunți, botezuri sau baluri organizate cu diferite ocazii și erau unele dintre puținele posibilități și mijloace de delectare a oamenilor de la țară.

Caracteristic românilor din Transilvania, în zona Banatului și a Crișanei, în zilele de duminică cât și în zilele de sărbătoare se organiza hora țărănească, care mai târziu, în zona noastră i s-a spus “higheghe”, denumire primită de la instrumentul principal cu care se interpreta muzica, adică vioara. Alte instrumente folosite erau: duba care ținea ritmul jocului și un instrument de suflat, în special clarinetul.

Organizarea “higheghe” era considerată ca fiind un eveniment aparte de către tinerii din sat; la joc participau atât oamenii mai în vârstă cât și copiii care, de la vârste fragede, căutau să își imite părinții, fiind prinși de ritmul și vraja muzicii.

Țăranii veneau la higheghe îmbrăcați în haine de sărbătoare, iar fetele erau însoțite de obicei de mame care le supravegheau îndeaproape.

Dansul era format din trei jocuri de bază: “P-a lungu”, “Mânântălu”, “Ramoșu”, precum și alte jocuri cum ar fi: “Pe picior”, “Perinița” și “Șapte sus”. Când începea jocul, feciorul se uita la fata cu care vroia să joace, îi făcea semn cu ochiul, fata venea la el, după care începea să joace. La terminarea celor trei jocuri (un dans), feciorul îi strângea fetei mâna în semn de mulțumire.

Hora țărănească începea duminica după-amiaza de la orele 14.00 și se încheia seara la orele 19.00, după care feciorii care aveau drăguțe, le petreceau pe acestea acasă.

Un obicei mai vechi era acela ca la baluri să nu participe decât oameni căsătoriți.

Pentru cei mai petrecăreți oameni din sat a fost compusă și o strigătură, care spune cam așa:

“Buțu zâce, Ciolea joacă,
Cichirel bate pă toacă,
Grofu-ncepe a hori
Țoaia bate pinteni,
Musca zboară păstă ii.
Drenea zice din cimpoi,
Ghița Naii cu nevoi,
Bolea mere cu boii,
Berti pușcă păstă ii.”

În anul 1972, a fost înființată la Berechiu o formație de dansuri populare, alcătuită din 8, iar mai apoi din 10 perechi de dansatori. Dintre aceștia îi amintim pe: Baltă Ioan, Baltă Viorica, Herman Gheorghe, Ușurelu Elena, Rus Gheorghe, Rus Marta, Druțau Ioan, Druțau Dorina, Dreghici Ioan, Dreghici Viorica, Gavrilete Ionel, Gavrilete Aurica, Druțau Gheorghe, Suciu Floare, Jurcoi Mihai și Jurcoi Elena.

Instructor al acestei formații de dansuri a fost învățătorul Baltă Ioan, iar mai târziu au fost înființate și alte formații de dansuri din rândul elevilor Școlii Generale din sat, care au participat la diferite concursuri zonale.

O altă formă de manifestare cultural- artistică, la Berechiu, a fost concepută de către d-na profesoară Badea, care a înființat și o trupă de teatru-amator.

Aceasta era alcătuită din profesori, învățători și țărani din sat care aveau înclinații teatrale. Trupa de teatru a ținut mai multe reprezentații în satele învecinate; Apateu, Cermei, Somoșcheș etc., iar la sărbători naționale ca: 23 August sau 1 Mai, au participat în repetate rânduri la sărbătorile câmpenești organizate în orașul Ineu.

În domeniul muzicii populare vocale, din Berechiu, s-a remarcat în mod deosebit solista Cornelia Vid Pașca, care, în timp, a dovedit prin activitatea culturală, respectiv prin rezultatele obținute la diferite concursuri folclorice, că este un artist cunoscut alături de alte nume sonore din domeniul muzicii populare, reușind prin melodiile sale să păstreze originalitatea, farmecul și frumusețea cântecului popular, o combinație de tradiție și obicei din zona Țării Crișurilor.

Debutând cu emoții de copil pentru prima dată pe scena Căminului Cultural din Berechiu, în anii de liceu, fiind în clasa a X-a, a participat la un concurs județean de muzică populară unde a obținut un meritat loc II.

Cultivându-și și perfecționându-și talentul și stilul personal de tânăr artist, sub supravegherea dascălilor de specialitate, după absolvirea studiilor liceale, Cornelia Vid, impresionată de folclorul și tradiția locului reușește să transpună în primul ei cântec intitulat “Marți în târg la Chișineu“, farmecul și frumusețea cântecului bihorean.

Mai târziu, Cornelia Vid Pașca, a lansat primul său album, care cuprinde cântece inspirate și culese din viața de zi cu zi trăită în adolescența ei la țară, loc de inspirație și împlinire sufletească pentru un artist care în acel spațiu s-a regăsit pe sine, prin versurile și melodiile sale cântând bucuriile și tristețile oamenilor. A continuat apoi studiile Școlii Populare de Artă din Arad, unde obține o diplomă la secția de canto popular. Din acest moment își lărgeste aria muzicală cu repertorii specifice

zonei Bihorului și Banatului, cu toate interferențele folclorice ale acestora.

În variata sa experiență profesională, artista reușește să își îmbunătățească repertoriul personal lansând încă cinci casete muzicale, aspect evidențiat prin mai multe concerte susținute în diferite orașe din țară. A obținut apoi o serie de contracte și a participat la diferite emisiuni televizate.

În cariera sa muzicală, Cornelia Vid Pașca, le-a avut ca model pe consacratele artiste: Ana Munteanu; Viorica Flintașu și Nicoleta Voica care i-a fost și idol personal.

Prin cântecul și portul popular, versurile și linia melodică, Cornelia Vid Pașca duce mai departe cu mândrie și dragoste cultura, tradițiile și obiceiurile oamenilor din satul ei natal Berechiu, continuând să fie un real model de urmat.

5.8 PORTUL POPULAR

Portul popular din satul Berechiu s-a încadrat în tipologia portului din zona Crișanei și de vest a țării, unde linia, ca și componența costumului, prezintă unele abateri de la tipul autentic al vestimentației românești. În cea mai mare parte, obiectele de îmbrăcăminte folosite în zona noastră și-au păstrat unele linii tradiționale, prin modele și motive preluate de la strămoșii noștri daci; acestea erau confecționate din pânză țesută de cânepă.

Costumul femeiesc se compunea din îmbrăcămintea capului (cârpa), cămașa (spătoi sau bodiolcă, poale, budigăi (chilot), șort (zadie) și încălțăminte; opinci, botoșei sau sandale.

Fetele purtau de regulă capul descoperit și părul împletit în două chici atârinate pe spate, iar cozile erau împletite folosind o panglică (primă) de culoare roșie.

Femeile își legau părul la spate sub formă de “conci” fixat pe cap cu ajutorul unui suport din os, lemn sau metal, învelindu-și apoi capul cu cârpa legată sub bărbie sau la spate sub conci.

Costumul de tip vechi conține și spătoiul decorat de către femei și fete cu motive și modele locale sau brodate cu cipcă, la care mânecile erau încrețite terminându-se la bază cu “fodre” au “jură” și cu pumnarul ce se încheia cu “bumb”, nasture.

Poalele erau albe, neornamentate, dar la bază puteau fi decorate cu cipcă în colțuri sau alte elemente decorative.

“Zadia” era compusă din două piese purtate în față și în spate și prezenta o mare varietate de ornamente și broderii cu motive diferite, specifice zonei. Era de obicei de culoare neagră, înconjurată de “cipcă” făcută manual și decorată cu diferite motive tradiționale. Culoarea zadiei trebuia să coincidă cu cea a cârpei.

“Cârpa după cap” sau marama, era confecționată de regulă din lână, iar în partea de jos era ornamentată cu ciucuri mari.

“Pieptarul”, ojocul de iarnă, era confecționat din blană de oaie și era ornat cu modele decorative, de diferite culori, la bază și la mâneci având blană întoarsă.

Încălțăminte folosită era compusă din opinci confecționate din cauciuc sau piele, iar ulterior au fost folosite cizme de box (din piele).

Costumul bărbătesc se compunea din clop (pălărie), iar în sezonul rece era folosită cușma; cămașa; cioareci (pantaloni), gaci (ismene) și încălțăminte.

Clopul de sărbătoare era confecționat din stofă groasă, de regulă de culoare neagră, ornat cu o panglică din mătase de care se prindea câte o pană de fazan sau o floare, în special atunci când bărbații mergeau la “higheghe”.

La lucrările agricole din sezonul cald, țăranii își puneau pe cap clopul confecționat din paie sau din șovar.

Cușma se purta în sezonul rece, țuguată, cu vârful îndoit, sau cu vârful coborât spre interior în două rânduri, iar cei mai nealcoși (făleți) o țineau într-o parte pe ureche.

Cămașa tradițional - bărbătească era de regulă de culoare albă cu croi drept și mâneci slobode. Gulerul, deschizătura pieptului și pumnarele erau ornate, sau tivite cu motive în culori de roșu sau negru.

Cojocul sau pieptarul, despicat în față, era confecționat din blană de oaie, avea două buzunare și era ornamentat într-o varietate de cusături îndesate din mătase în colorit sobru.

“Ciorecii” purtați de țăranii din Berechiu, erau confecționați din pănură albă, croiți drept și ușor ornamentați în culori negre, iar mai târziu a apărut modelul vpricioși“, lărgiți până deasupra genunchiului și strâmțați la grosimea piciorului pe pulpă, pentru a fi folosiți la cizmele de box. Aceștia erau confecționați din stofă de păr, barșon (catifea) sau alte materiale groase (postav).

“Șuba” era confecționată din pănură albă și decorată cu aplicații de postav colorat și șireturi, obiect de îmbrăcăminte neîntâlnit în multe părți ale țării.

Încălțăminte bărbătească, în vechime, era opinca din piele, și mai apoi din cauciuc, care se încălța peste o “obdeală” (fâșie de pânză) albă, răsucită peste laba piciorului și pulpă și se

Florin Dregăci

---

lega apoi cu două curele din piele (nojite). Mai târziu au fost folosite cizmele de piele (box) și bocanci.

5.9 UNELTE GOSPODĂREȘTI

Pentru a-și simplifica și ușura munca fizică în gospodărie, precum și la activitățile agricole din câmp, țăranii de-a lungul timpului au inventat și perfecționat tot felul de unelte și scule. Cum activitatea de bază era agricultura, țăranii au început să folosească în acest scop forța animalelor, la arat, grăpat, semănat și transportul diferitelor bunuri, impunându-se pentru aceasta tot felul de unelte, care din necesitate au fost apoi folosite la aceste munci, cum sunt: sapa, arșeul, târsa, toporul, târnăcopul, secera, coasa, plugul, chileaga (folosită la arat), grapa, grebla, furca, oțicul (folosit la plivitul păioaselor), ileul (folosit la bătutul coasei și sapei), mângălăul (folosit la tasarea pământului), vânturătoarea, carul cu jug pentru cornute, cocia (căruța pentru cai), ștraful (căruța cu roți de cauciuc), piua (pentru boiaua de ardei).

În activitățile din atelierele gospodărești, țăranii meșteșugari foloseau pentru prelucrarea lemnului și în căocii (atelier de forjare și modelare a fierului), unelte ca: jilău (rindeaua), scredelul (burghiu), șpranț (folosit la cioplitul lemnului), barda (secure), silvoc (folosit la modelarea lemnului), firezul, joagărul (firez de două persoane), icu de spart lemne, dalta, ciocanul, tesla, tocila (pentru ascuțitul obiectelor), foiul (burduf cu aer).

Unelte pe care femeile le foloseau la pregătirea și țesutul pânzelor din in și cânepă erau: melita, piaptănul de câlț, furca de tors (cu roată și simplă), fusul, socala, vârtelnița, urzoiul, războiul de țesut.

Unelte pentru zidărie erau: mistria, canciogul, drișca, dreptarul, bolobocul, cumpăna (ața cu plumb), roaba, targa etc.

5.10 CASA ȚĂRĂNEASCĂ

Tendința continuă de modernizare în toate ramurile de activitate nu a făcut abstracție nici în domeniul imobiliar, astfel că și oamenii de la țară, încercând să fie în pas cu noile tendințe moderniste, și-au modificat structural casele încât în puține locuri mai poți vedea astăzi o clădire tradițional-țărănească care să își păstreze planul caselor de odinioară. În general casele părăsite, pe care noii proprietari le-au cumpărat doar pentru a lucra grădina aferentă, mai păstrează în amintirea locului modelul caselor vechi în care părinții și bunicii noștri își depănau amintirile războaielor, își povesteau bucuriile ori își plângeau necazurile, în serile de odihnă, la lumina difuză a lampei cu petrol și feștilă (fitil), fixată în podea sau în grinda de lemn .

Oameni simpli, sinceri și cu frică de Dumnezeu, țăranii de altădată erau, poate, mai fericiți și mai mulțumiți sufletește în sinea lor, chiar dacă nu aveau parte de prea bune condiții sau satisfacții materiale deosebite, pentru că întotdeauna s-au mulțumit cu puținul ca rezultat al muncii lor și nu căutau să facă averi, marea lor majoritate o ducea destul de greu. Ca rezultat al modestiei lor sunt și căsuțele cu ferestre mici, în general cu două încăperi, (tinda și camera mare) și un coridor (prispă) care asigură trecerea din curte în casă.

Fundația caselor vechi era din piatră deasupra căreia se realiza o structură din lemn ai cărei pereți erau apoi lipiți și văcăliți cu tină (pământ înmuiat amestecat cu paie), peste care, după văcăleală (strat mai fin de pământ și pleavă), se aplică două-trei straturi de var. Acoperișul era din paie, trestie sau sovar, iar mai târziu a fost folosită ciripa (țigla).

O altă variantă era aceea a caselor din pământ bătut. Pe o fundație solidă, din piatră sau direct pe sol erau construite cofrage din lemn în care se punea pământ înmuiat cu paie sau

pleavă, care era apoi bătut (tasat) cu maiul. Multe locuințe erau realizate din vaiugă (compoziție de pământ cu pleavă de forma unei cărămizi care se uscă la soare), fiind o variantă mai puțin costisitoare financiar. La construirea caselor, oamenii se ajutau între ei fără vreo plată, în sistem “clacă” - ajutor reciproc.

Pe prispă era instalat cânăpeiul – pat din șovar împletit pe o structură din lemn, folosit la odihna de peste zi sau în nopțile răcoroase de vară.

Pereții interiori ai caselor erau frumos împodobiți cu farfurii pictate din porțelan la care erau prinse ștergare (prosoape țesute cu diferite motive). Masa din lemn cu picioare răsucite de diferite forme ornamentale era acoperită cu fățăriță (țesătură realizată în războiul de țesut cu diferite motive), lângă care se afla lavița (bancă - scaun supradimensionat) acoperită cu poneavă (pătură). Lângă un alt perete se afla stelajul, podișorul (suport din lemn etajat) sau credențul (corp de bucătărie) în care erau depozitate oalele (cratițe), lingurile și blidele (farfurii) frumos ornamentate.

În cea de-a doua încăpere “camera mare” se afla lada cu spinare (ladă sculptată) în care erau depozitate hainele de sărbătoare. De-a lungul încăperii erau cele două paturi din lemn cu sucitoare în care se puneau strujacul umplut cu paie sau șușorci de cucuruz acoperit cu lipideu (cuvertură din pânză albă cu cipcă pe margini), iar deasupra erau puse șase perini, suprapuse tot câte două, având la capete dantelă care permitea să se observe înăuntru materiale colorate în roșu, galben și albastru. Șifonul cu oglinda se afla și el în “camera mare” aici erau păstrate de asemenea hainele bune (de sărbătoare).

Vatra interioară a caselor vechi era realizată din pământ, peste care se aplica în straturi subțiri, în mod repetat pentru reîmprospătarea ambientului, un amestec realizat din pământ galben, apă și balebă (excremente de cal sau vacă). Peste vatră,

în sens decorativ erau puse ponevi (preșuri din cânepă și zdrențe realizate în războiul de țesut).

Spuneam anterior că majoritatea oamenilor de la țară se supun cu smerenie în fața orânduirii dată de Dumnezeu, că trăiesc cu frică și cu respect față de EL, aspecte ce se regăsesc apoi și în relațiile lor interumane. Lumea a fost și este într-o continuă transformare, ne îndreptăm înspre mai bine, sperăm noi, sau ne apropiem de mai rău, după cum reiese din tot ceea ce se întâmplă în jurul nostru? Fără a exagera, un lucru este cert, suntem pe cale de a deveni tot mai distanți unii față de alții și în acest sens mă refer la faptul că oamenii în trecut se căutau mai des, se ajutau mai mult, se vizitau peste grădini pentru că nu existau garduri între case, și își împrumutau reciproc diferite lucruri pe care le și returnau mai apoi tot în stare de funcționare. Se realizau astfel și se întrețineau totodată legături strânse de prietenie, relațiile interumane de rudenie, respect și ajutor reciproc.

Dacă în vremuri de demult erau în tot satul, la început, trei fereaze (joagăre) de tăiat lemne, acestea erau folosite prin împrumut de către toți vecinii.

Practica modernistă de asigurare a proprietății și individualismul pustnic se face tot mai resimțit în zilele noastre și în viața relațională a oamenilor de la țară.

Florin Dreglici- impresii personale, date culese de la “bătrânii noștri” din Berechiu.

6. VIAȚA CULTURALĂ ȘI SPIRITUALĂ

Cea mai grăitoare dovadă a existenței creștinismului în țara noastră o găsim în izvoarele vremii care ne confirmă faptul că oamenii din aceste locuri, românii au primit credința Cristianică, (a Lui Hristos), de la Apostolul Andrei, ucenicul Domnului nostru Iisus Hristos, în sec. I e.n.

6.1 BISERICA ORTODOXĂ

Comuna Barakony, azi Berechiu, devenea, în jurul anului 1720, o localitate mai bine organizată prin venirea și așezarea în această vatră a oamenilor care au locuit, până atunci, în Pusta Călăcii. Comuna începe astfel să se dezvolte din punct de vedere economic, iar în anul 1871, număra 230 de familii și peste 1500 de suflete.

În prima parte a sec. al XVIII-lea, în localitatea Berechiu, credincioșii ortodocși se închinau la Bunul Dumnezeu într-o bisericuță din lemn, care era amplasată în parcul din centrul satului și care purta hramul **“Sfântul Ierarh Nicolae”**.

În a doua jumătate a sec.al XVIII-lea, datorită stării de ruină avansată a acestei biserici, comunitatea ortodoxă a cerut oficialităților vremii aprobarea pentru construirea altui lăcaș de cult. La data de 01 februarie 1770 a fost finalizată construcția altei biserici, tot din lemn, cu hramul celei vechi, **“Sfântul Ierarh Nicolae”**, care a dăinuit până la sfârșitul sec. al XIX-lea. Această construcție avea o lungime de 20 m, iar turnul se înălța la 10-12 m, în care erau amplasate trei clopote mici. Zidul, din bârne, era vărui și împodobit cu Icoane Sfinte și câteva steaguri (prapori). Câteva icoane și un potir, din acea vreme, se mai păstrează și astăzi.

În anul 1786, istoricul și cartograful Johann Mathios Karabinszky, a executat la Bratislava, Harta Comitatului Arad, în care Berechiul apare însemnat ca fiind o localitate cu biserică.

Parohia Bisericii Ortodoxe Române din comuna Berechiu s-a înființat în anul 1800 și poartă hramul **“Sfântul Ioan Botezătorul”**.

Documentele de arhivă (Foi de Proprietate), fac dovada că Biserica Ortodoxă din Berechiu a primit drept de întăbulare la data de 05 noiembrie 1871, iar pe atunci era **“Biserică de Rit Grecesc”**.

Dezvoltarea demografică a făcut ca biserica veche să devină necorespunzătoare cerințelor sale religioase, astfel că în

urma demersurilor făcute de preotul paroh de vrednică pomenire, **Ioan Popovici**, și cu acordul comunității locale, biserica veche a fost demolată, iar lemnul rezultat vândut apoi credincioșilor la licitație publică. Pr. Ioan Popovici, fiu al satului Berechiu, provenea dintr-o familie de preoți din tată în fiu, dintre care unii au fost preoți și în localitatea Apateu.

În anul 1897 credincioșii ortodocși, prin obolul și cu ajutorul Lui Dumnezeu, își înalță un alt lăcaș de cult, modern, construit în stil baroc, din materiale rezistente (cărămidă), unde enoriașii se închină Sfintei Treimi și în zilele noastre. Picturile din biserică, în stil bizantin, au fost efectuate în anul 1925 de către pictorul Dimitrie Kabadaev, originar din Macedonia. Interiorul bisericii este frumos și armonios, iconostasul de o frumusețe rară, este realizat din lemn de tei cu ornamente sculptate. Obiectele bisericești, Sfântul Chivot, Sfeșnicele împărătești, jilțul arhieresc, tetrapoade și străni, au fost realizate din lemn strunjit cu frumoase ornamente.

Înzestrată cu toate cele necesare, prin strădania și cu ajutorul material al credincioșilor, biserica a fost sfințită în data de 29 august 1926, de către Episcopul Dr. Grigore Comșa, înconjurat de un ales sobor de preoți. Un alt eveniment deosebit a fost desfășurat în anul 1960, când, din inițiativa P.S. Episcop Dr. Andrei Magieru, a fost organizată o misiune religioasă spre întărirea duhovnicească a vieții creștine în parohie. Slujitor al bisericii în acea vreme era Pr. Petre Păcurariu (1939- 1962). Din anul 1963 până în anul 1972, oficiul parohial a fost condus de Pr. Traian Șuțu.

În anul 1972, la această Parohie a venit, prin transfer de la Parohia Nadăș, un alt vrednic slujitor, în persoana Pr. Nicandru Hohor - trecut timpuriu la cele veșnice. Acesta a fost un bun gospodar, sub păstoria sa realizându-se importante lucrări în cadrul bisericii. Aceasta a fost retencuită în interior, a fost realizată o nouă pictură în tehnica "fresco", stilul

“neobizantin“, de către zugravul provizoriu- Doina Asaftei, din Sebiș, sub îndrumarea pictorului Gheorghe Costiurin. Concomitent au fost făcute reparații la acoperiș, fiind vopsit cu bronz-aluminiu, s-a realizat gardul împrejmuitor al curții bisericii și al cimitirului parohial și a fost demarată zidirea noii case parohiale. Acesta a arătat un deosebit interes și strădanie, ca totul să fie bine făcut. Ulterior Pr. Nicandru Hohor, a încetat din viață înainte de a-și vedea unele lucrări terminate și fără a se putea bucura de roadele neobositei sale strădanii. Parohia îi poartă însă și azi o pioasă recunoștință. A urmat apoi ca preot-paroh în Berechiu, Pavel Savu, în vremea căruia s-a făcut binecuvântarea mai multor lucrări. Activitatea parohială a fost mai târziu continuată de preotul-paroh Ilie Pioraș, urmat de Onița Mirel-George, care a trecut la cele veșnice după numai 3 ani de slujire, printr-un tragic eveniment rutier. O scurtă perioadă de timp a slujit aici și Pr. Stoica Radomir iar din luna februarie 1997, și în prezent, cu purtare de grijă a Lui Dumnezeu, biserica este păstorită de Pr. Pop Alexandru.

“Cu modestie amintesc că venirea mea aici a dus la o reaprindere a dorinței credincioșilor de a înfrumuseța biserica. Au fost executate lucrări de reparații exterioare: schimbarea jgheaburilor, ridicarea interiorului bisericii și placarea cu gresie, a fost realizată încălzirea centrală, reparată și revopsită catapeteasma bisericii, prilej cu care am găsit pe acesta inscripția *Tirmann Rezso aranyazo Arad - 1898*. Tot în această perioadă a fost realizată și o construcție nouă - cancelaria parohială - în locul casei parohiale vechi.

Nu este lipsit de importanță să amintim și numele unor colaboratori vrednici din rândul credincioșilor. Între aceștia un loc aparte îl ocupă dascălul Nicodim, originar din Comlăușul Mare, județul Timiș, care a fost inițiatorul corului bărbătesc al parohiei. Acesta a instruit o seamă de cantori pentru strănă care au deservit apoi biserica. Dintre aceștia aș dori să îi amintesc pe

Hornea Vasile, Jurcoi Gheorghe, Buzgău Pavel și Druțău Gheorghe. Acesta din urmă a dirijat corul mulți ani și l-a format profesional și pe actualul cantor, Stan Valentin, care a urmat apoi și cursurile de asimilare la Seminarul Teologic din Caransebeș.

O categorie de oameni-epitropi și consilieri și-au adus o însemnată contribuție la toate acțiunile și activitățile desfășurate în parohie, epitropii: Mitru Dreghici (+ 1869), Topai Flore (+ 1878), George Popovici (+ 1888), Druțău Mihai (+ 1890), mai târziu Dreghici Petru (+ 1967), Onoi Tudor (+ 1967), Plaștin Gheorghe (+ 1998), Haiduc Gheorghe (+ 1996), Mândru Gheorghe (+ 2004), Jurcoi Ioan, Panda Gheorghe, Herman Gheorghe și Mitran Ioan.

În satul Berechiu, credincioșii ortodocși, care sunt majoritari, participă constant la slujbe, dar și la celelalte aspecte care țin de viața spirituală promovată de biserică“

Preot Pop Alexandru

Preoți care au slujit în Biserica Ortodoxă din Berechiu de-a lungul vremii au mai fost:

- în perioada anilor 1755-1767, preot Petru Popovici;
- între anii 1767-1783 a slujit un alt preot, Irimie Popovici;
- în anul 1849 Biserica din Berechiu era slujită de preotul Alexandru Popovici;

În turnul bisericii din Berechiu se află trei clopote, de mărimi diferite, care au fost confecționate la o turnătorie de clopote “Frederic Honig Frigtes“ din Arad, str. Gheorghe Barițiu, nr. 10-21, și fiecare poartă câte o inscripție aparte.

Clopotul mare - “Acest clopot s-au turnat în anul 1898, fiind episcop Ioan Meșianu iar Pr. Ioan Popoviciu paroh în Berechiu prin a cărui zel s-a edificat și biserica și făcut și aceste clopote. Epitrop Moisie Buzgău, notariu Kerezszeș Laios, inv. D. Vlădaran“.

Clopotul mijlociu – “Turnat Fr. Honig Arad. Turnat în anul 1925 sub preotul Ioan Popoviciu. Epitropii St. Trif I. Chirilă și G. Buzgău, Notar I. Mărcuțiu, Primar I. Toda, inv. N. Bugariu”.

Clopotul mic – “Turnat Fr. Honig Arad din banii colectați prin parohul Ioan Popoviciu. Turnat în anul 1925”

6.2 BISERICA BAPTISTĂ

Pentru un bun creștin, una din cele mai mari nevoi este aceea de a-și cunoaște trecutul istoric al Cultului ce îl reprezintă. Este bine de reținut faptul că primii credincioși bapțiști care au semănat “Evanghelia Vieții” pe meleagurile noastre, mai întâi în București și apoi mai departe și în alte zone ale țării, au fost soții Carol Johann Scharschmidt și soția sa Augusta, care au sosit în România în anul 1856, venind din Germania cu scopul de a găsi la noi un trai mai bun.

Este deosebit de necesar să cunoaștem munca și jertfa predecesorilor noștri, să cunoaștem împrejurările vitrege în care au lucrat, împotrivirile pe care au trebuit să le biruiască și statornicia lor în credință, în pofida multor piedici.

Cultul Baptist a fost inaugurat în Berechiu de către pastorul Mihai Cornea, care era de loc din Oradea. Mai mulți localnici din sat care l-au auzit pe acesta predicând la Biserica Baptistă din localitatea Talpoș, județul Bihor, au fost impresionați de modul cum a prezentat Biblia și cuvântul Lui Dumnezeu și l-au invitat să predice și în Berechiu. Cum zvonul a fost repede răspândit, pentru a-l împiedica să ajungă în sat, o patrulă de jandarmi austro-ungari, l-a așteptat pe pastor la intrarea în Berechiu dinspre Talpoș, pentru a-l întoarce din drum.

Pastorul, fiind sărăcăcios îmbrăcat, s-a apropiat de jandarmi, i-a salutat politicos, după care și-a continuat drumul, ajungând în Berechiu. Jandarmii l-au neglijat întrucât credeau că fiind vorba de un pastor, acesta trebuia să fie bine îmbrăcat și au avut impresia falsă că acel simplu trecător nu putea fi decât un biet țăran, un localnic din satele învecinate.

La început a fost stabilit ca loc pentru rugăciuni, cu rol de biserică, casa lui Ilonca Gheorghe (Guba), unde se adunau la început circa 20 de persoane, familiile: Bele (a Iepuroiului), Groza Anton (a Grofului), Chirilă (Șendrii), Antonea Ghilii (Pănăvel) etc. Ulterior, în anul 1918, cu sprijinul financiar al membrilor Bisericii Baptiste, a fost cumpărat terenul din centrul satului, de la numărul 163, unde, apoi, a fost construită o Biserică din lemn.

În anul 1974, după numeroase demersuri adresate autorităților locale, care se împotriveau cu vehemență oricărei inițiative religioase de a construi o Biserică nouă, au fost totuși obținute aprobările necesare doar pentru renovarea vechii Biserici.

În același an s-a reușit construirea noului lăcaș de cult, la care oamenii se roagă și astăzi, prin împrejmuirea bisericuței din lemn și încadrarea ei în totalitate în biserica construită de această dată din materiale durabile, cărămidă etc. Doar după ce biserica a fost finalizată s-a început demolarea bisericii din lemn, care era înglobată în construcția nouă.

Pastorii care au slujit în cadrul Bisericii Baptiste din Berechiu au fost:

- Grecea Teodor, din localitatea Talpoș;
- Vicaș Teodor, din localitatea Batăr;
- Dalti Jusepi, cetățean italian stabilit în localitatea Talpoș;
- Vidican Laios, din localitatea Talpoș;
- Vidican Teodor, din localitatea Talpoș;
- Ardelean Iacob, din localitatea Macea;
- Miclea Mircea, din municipiul Arad;
- Boțoc Ioan, din localitatea Călăcea.

În prezent Biserica Baptistă, din localitatea Berechiu, numără circa 65 de membri, iar în jurul anului 1950 era formată din aproximativ 180-200 de membri.

6.3 BISERICA APOSTOLICĂ PENTICOSTALĂ

Cultul penticostal a luat ființă în satul Berechiu, în anul 1970. Fratele Scurtu Ion, de loc din Bistrița, de credință penticostală, a venit în Berechiu cu mai mulți muncitori pentru a săpa canalul de la marginea satului. Acesta a început să propovăduiască Cuvântul lui Dumnezeu prin sat.

Mai mulți oameni au fost receptivi și interesați de credința penticostală, iar primii botezați au fost: sora Pantea Floare, sora Buzgău Floare, în casa acesteia în primii doi ani s-a ținut adunarea. Apoi s-a botezat sora Nica Floare, sora Jurcă Maria și fratele Muscan Gheorghe.

Adunarea pentru închinarea la Dumnezeu, s-a mutat apoi la fratele Piroș Flore, care a și fost apoi botezat cu toată familia. Timp de 18 ani, în casa familiei Piroș s-au adunat frații pentru rugăciune.

A urmat o serie de botezuri, uneori botezându-se familii întregi, astfel că numărul membrilor a crescut, iar în anul 1991 a

fost începută construcția Casei de Rugăciune, în care adunările se țin și în prezent.

Casa de Rugăciune a fost ridicată de către membrii acesteia din Berechiu și, cu ajutorul Lui Dumnezeu, a fost finalizată și dată spre folosință în luna martie 1993.

Primul pastor al Bisericii Lui Dumnezeu Apostolică Penticostală din Berechiu a fost fratele Lador Vasile, apoi a urmat fratele Iovu Ioan acesta fiind pastor și în prezent.

Diaconul bisericii este fratele Piroș Flore, iar conducătorul bisericii este fratele Ilonca Gheorghe. Din anul 2005, biserica are un cor format din membrii tineri ai acesteia, iar în prezent, biserica numără 43 membri la care se mai adaugă și copiii acestora.

6.4 BISERICA CREȘTINĂ ADVENTISTA DE ZIUA A ȘAPTEA

În anul 1990, comunitatea Bisericii Adventiste de Ziua a Șaptea din comuna Apateu a cumpărat casa învățătorului Baltă, aflată în satul Berechiu la numărul 484, care apoi a devenit “Casă de Rugăciuni” pentru comunitatea de adventiști din localitate.

La acea dată, comunitatea Adventistă din Berechiu număra șapte membri. Pastorul Bisericii la data inaugurării acesteia era Jigău Emil, iar prezbiter Tăutan Flore.

Înainte de anul 1990, în localitatea Berechiu, primii creștini adventiști au fost familia Buzgău (Ghețu) și familia Bondor (Licu).

Între anii 1990-2000 Biserica Adventistă de Ziua a Șaptea, din localitatea Berechiu a avut următorii pastori: Iștoc Abel, Sturz Ioan, Hărdălău Petrișor, iar prezbiteri au fost: Tăutan Flore și Tăutan Teodor. În prezent, comunitatea Adventista, din Berechiu este formată din 11 credincioși, iar pastor al Bisericii în prezent este Popa Ionuc, prezbiter fiind Tăutan Teodor.

6.5 LEXICUL LOCAL

A

Abrac = grăunțe
Abrăcăli = a da grăunțe animalelor

Acru (ă) = puțin acru(ă)
Acuș = imediat, îndată
Adeu = tun de război

Adipă = a da apă animalelor
Albineț = blond, alb la față
Alduit = binecuvântat
Alipuit = așezat
Aluat = cocă, dospeală
Apucătură = deprindere, nărav
Arșeu = hârleț, cazma
Astupuș = dop
Ațâța = a aprinde
A zvârli = a arunca

B

Bai = necaz
Barem = măcar
Barost = ciocan mare
Barșon = catifea
Batâr = măcar, barem
Băgău = tutun rămas în pipă
Bărnaci = brunet, tuciuriu
A bătuci = a îndesa, a pisa, a călca
Bătă = băț, ciomag

J

Jeb = buzunar
Jilău = rindea, tăietor de varză
Jireadă = claie lungă de fin
Junere = ginere
Jup = snop, mănunchi de coceni

L

Laboșe = cratiță
Lămpaș = felinar de grajd
Lăvor = lighean
Lepeti = a vorbi fără rost
Lipideu = cearceaf
Lesnă = ieftin
Lihod = searbăd

M

Macră = carne slabă
Mai = ficat
Maistor = maistru
Maldăr = mortar, tencuială
Matahală = om înalt, greoi
Meseleu = bidinea, perie
Mihei = atelier de meșter
Moare = zeamă acră de varză murată
Morminți = cimitir

Scrieri monografice

Beteag = bolnav, suferind

Bică = taur

Birău = primar

Bistoș = sigur

Bitang = pierde vară

Blid = farfurie

Boitar = ajutor de ciurdar

Borbir = frizer

Bortă = scorbură

Box = cremă de ghete

Brișcă = briceag

Brâzgaie = ploaie mărunță

Brâncă = braț, mână

Bruș = bulgăr de pământ

Bubă = rană, plagă

Bumb = nasture

C

A călca = a treiera

A se căiera = a se plânge

Căuaci = fierar

Cătană = soldat, ostaș

Cârpuță = batistă

Ciufală = poreclă

Cute = gresie pentru ascuțit coasa

Clăpaci = ciocan

Căput = poartă

Morneață = vreme închisă
cu ceață

N

Nădrag = pantalon

Nimuric = om slab, schilod

O

Obloc = fereastră

Ocol = curte

Ogaș = făgaș, urmă de roți

Oleacă = puțin

Oloi = ulei

Orbeț = milog, cerșetor

P

Pană = floare

Păfuga = a fugări, a alunga

Pălincă = țuică, rachiu de
prune

Păsulă = fasole

Părădaică = roșie, bulion

Pășuș = ordin scris

Pângăli = a drege mâncarea
cu rântaș

Pistriț = multicolor

Pleasnă = capăt de bici

Plevas = creion

Pleavă = coaja bobolui de
grâu

Porcar = îngrijitor de
porcine

Plev = tablă

D

Dare = bir, impozit
Dascăl = învățător, profesor
Dăloc = defel, nicidecum
Dărab = bucată, parte
Deca = zece
Drăguță = iubită
Deț = decilitru, 100g
Dos = prosop
Drod = sârmă
Dudă = burlan, cetârnă
Duhan = tutun
Duleu = drum agricol între culturi
Dună = plapumă umplută cu fulgi
A se da d-a dura = a se rostogoli

F

Făcătură = farmec
Fălos = mândru, arogant
Fărină = făină
Fățăriță = față de masă
Fedeu = capac de bucătărie

Feleherț = scara trăsirii
Feștilă = fitil de lampă
Fetan = copac înalt
Fioc = sertar

Firez = fierăstrău

Fireanguri = perdele
Frimbie = șnur

Poivan = funie
Porșor = clăie mică de fân
Poțoc = șobolan
A prăbăli = a încerca
Puică = pui de găină
Pup = boboc în floare

R

Rânză = pipotă
Rudă = par lung
Răzor = șanț mic

S

Scovardă = clătită
Sfărmătoare = instrument
cu zimți de fier, pentru
îndepărtarea boabelor
Sfât = crâșnicul bisericii
Spătoi = cămașă femeiască
Stavă = herghelie
Stelaj = etajeră
Straiță = traistă
A sudui = a înjura, a
insulta

Ș

Șercan = zmeu
Șireglă = partea din spate a
căruței
Șirincă = fâșie lungă și
îngustă
Șoancă = șuncă
Șogor = cumnat

G

Galițe = păsări de curte

Gazdă = bogat

Golumb = șiret de pantof

Grăitor = cel care anunță nunta

Grumaz = gât

Gudă = cățea

Gumă = radieră, cauciuc, elastic

H

Haba = degeaba, în zadar

Hașmă = ceapă mică, arpagic

Hamiș = rău

Harcă = somn(pește)

Haznă = folos

Hărăni = a hrăni animalele

Hărmig = armăsar

Hârb = ciob

Hepe = seceră

Hoară = păsări de curte

Hoaspă = pleavă

A hului = a dărâma

I

Iagă = sticlă

Iertăciune = iertare

Iliș = scaun de căruță

Iosag = animale

Șorof = șurub

Ștrimf = ciorap

Șuștar = vas folosit la
mulsul vacilor

Șuștăr = pantofar, cismar

T

Tăgăși = a face curat

Tărhană = pastă făinoasă
de casă

Tătarcă = sorg

Tenchi = porumb

Tolcer = pâlnie

Tuleu = tulpină de porumb

Tulvai = strigăt de teamă

Tureac = carimbul cismeii

Ț

Țandură = așchie

Țanțoș = mândru, fudul

Țâțână = balama

Țiment = ciment

Țoangă = clopot

U

Ujină = perioada care
precede înserarea

Unghet = ungher a unei
camere

Uliță = stradă

V

Văduoi = văduv

Iștalău = grajd

Î

Îmboți = a șifona

Îmbuibat = sătul

Îmburda = a răsturna

Împristi = a încondeia ouă

Încelui = a înșela

Întrămat = refăcut, alintat

A învăli = a lua o fată de soție

A se văita = a se boci

Văiug = cărămidă nearsă
de lut cu pleavă

Vică = unitate de măsură
pentru cereale egală cu
două brădii(30 litri)

Vigan = vioi

Vrenic = harnic

Văcar = păstor la turma de
vacii

Z

Zadie = șort

Zâmbric = pofticios

6.6 ÎNVĂȚĂMÎNTUL

Motto: *“Doar cel care cunoaște trecutul are un viitor”*
(*Wilhelm von Humboldt 1767-1835*).

Scurt istoric

Școala Generală din satul Berechiu, județul Arad, funcționează în această localitate din anul 1768. Prima atestare documentară o găsim în cartea lui F. Popeanga “Două secole de învățământ românesc în părțile Aradului”.

Întâiul învățător al acestei instituții a fost numit D. Popoviciu care a locuit în satul Berechiu la numărul 128 unde în prezent se află gospodăria lui Rus Gheorghe (Scăruța).

În urma încoronării împăratului Francisc Iosif, ca rege al Ungariei, la data de 08.06.1867, printre alte măsuri legislative, a fost și aceea de încorporare a Transilvaniei în regatul Ungar. Pentru că singurele instituții care puteau să-și mai folosească limba erau Biserica și Școala confesională, românii, acoperiți de aceste drepturi, au făcut din aceste instituții, apărătoarele limbii, tradițiilor și spiritualității naționale.

În anul 1870, locația școlii din Berechiu, construită din cărămidă, oferea bune condiții pentru desfășurarea procesului de studiu. Cei 1516, locuitori români ortodocși, susțineau material școala. Numărul copiilor de vârstă școlară (6-12 ani), recenzați, era de 70 băieți și 40 de fete, dintre care doar 25 de băieți și 5 fete urmau cursurile școlare. În special prezența fetelor la cursuri era foarte scăzută.

Învățătorul George Simina, absolvise în anul 1841, cursurile Preparandiei din Arad. După o vechime de 32 de ani, în învățământ, acesta primea un salariu ce consta din 126 florini și diferite alte bunuri în valoare de 300 florini. Director școlar local în acea perioadă era Anghelina Gheorghe.

La data de 22 noiembrie 1915, au fost suspendate temporar cursurile școlare, din cauza “colerei” (holerei), care a făcut numeroase victime, în special în satele învecinate. Mobilizările masive de învățători pentru primul Război Mondial, au frustrat multe localități de slujitorii școlii. În anul 1918, la examenul din luna iunie, au participat doar 16 elevi, dintr-un număr de 198 recenzați. Ioan Popovici, a rămas singurul învățător în Berechiu, deoarece învățătorul Nicodim Bugariu, era mobilizat pe frontul de luptă. Școala a funcționat în condiții de simultaneitate.

Locul primei clădiri a școlii s-a aflat pe vatra actuală a casei parohiale în care au fost găzduiți o serie de oaspeți până în anul 1970 când a fost demolată și s-a construit noul lăcaș de adăpostire a slujitorilor bisericii din localitate.

Al doilea local al școlii este încă în stare bună și se află în centrul satului, unde în prezent funcționează ca spațiu aferent Primăriei din Apateu. Această clădire a fost ridicată în anul 1896 și a fost amplasată în mijlocul satului, echidistantă de cele mai îndepărtate puncte ale acestuia, ca un simbol parcă pentru faptul că toți sunt egali când vine vorba de educație.

Altă clădire, cea din fața nordică a parcului sătesc, de lângă monument, a fost amenajată în anul 1927 de Nica Mihai, care în acea perioadă a fost primar.

Actuala clădire, finalizată în anul 1965, luminoasă și încăpătoare, își are povestea ei. Pe terenul unde este amplasată clădirea funcționa anterior bicăria satului, iar în fața acesteia se afla o fântână cu două cumpene (ghermuri).

Ulterior, după ridicarea clădirii, fântâna a fost astupată ca măsură de prevenire a accidentelor, la care, eventual, ar fi fost expuși copiii.

Dat fiind numărul mare de copii, oamenii au considerat că este nevoie pe lângă cele două școli existente, de o a treia, care să corespundă nevoilor spirituale ale comunității și să se alinieze cerințelor stringente ale învățământului din acea perioadă.

Toată suflarea satului a participat la ridicarea noului edificiu, dar mai ales patru oameni și-au legat numele de această reușită care și astăzi reprezintă una din mândriile locale, simbol al spiritului colectiv al berechenilor.

Cei patru oameni mai importanți sunt Matei Traian, fost primar, originar din Moțiori, zis “al Măgarului“, Omilescu Nicolae, directorul școlii, cu rădăcinile prin părțile Făgărașului, Cârlig Iustin, președinte de C.A.P., localnic, Hârțau Gheorghe, secretar al Sfatului Popular al Raionului Ineu, Regiunea Crișana, de pământ din localitatea Pil-Vârșand.

Iustin Cârlig fusese în al doilea Război Mondial camarad de arme cu Hârțau; ambii au căzut prizonieri la ruși și au stat în prizonierat în minele de cărbuni din Karogonda, iar directorul Școlii Omilescu Nicolae, era cumnat cu secretarul Sfatului Popular Ineu. Aceștia l-au convins pe Hârțau să direcționeze fonduri spre Berechiu pentru construcția școlii. Dat fiind că la vremea aceea începuse procesul de construire al noilor tipuri de școli pentru învățământul rural, și nu numai, au fost obținute fondurile sub formă de împrumut pentru ridicarea noii clădiri.

Zece ani au plătit locuitorii satului Berechiu banii împrumutați pentru ridicarea acestui edificiu. În acea vreme, fiecare familie avea obligația de a achita contribuția voluntară bănească (CUB), câte 150 lei pe an pentru diferite lucrări de interes social, obștesc. Locuitorii Berechiului s-au orientat spre această clădire pentru că cele două localuri de școală nu mai

satisfăceau cerințele unui învățământ modern, datorită numărului mare de copii existenți în sat și apoi, din orgoliu, justificat în acel timp, că și aici la margine de județ, vorba cronicarului: “nasc oameni”.

Pentru construirea clădirii s-a format o echipă de meseriași locali sub îndrumarea maistrului constructor, Chiș Dumitru, care zidise clădiri și în București - socrul lui Cati Ioan, zis Mezi, care locuiește peste drum de fostul S.M.A., din Berechiu.

Fiecare locuitor al satului a contribuit cu câte 10 zile de muncă. Când școala a fost acoperită cu țiglă, Iustin Cârlig, președintele C.A.P. împreună cu primarul Matei Traian, au mobilizat întregul sat, tot corpul profesoral și într-o singură zi țigla a fost urcată și așezată la locul ei.

De bucurie că au văzut lucrarea terminată, președintele C.A.P. Iustin Cârlig a făcut cinste din fondurile unității pe care o conducea și tot satul, cu mic cu mare au petrecut sărbătorind evenimentul. Unul dintre meșterii principali Ioan Druțău, tatăl lui Druțău Flore, s-a așezat în cap făcând echilibristică pe coama acoperișului clădirii.

Caracuda locală - opoziția președintelui de C.A.P. Iustin Cârlig, l-a reclamat pe acesta că a delapidat fondurile cooperatiste, iar anchetatorii care au cercetat cazul l-au obligat să restituie întreaga sumă folosită, deși Iustin a chemat în clacă tot satul pentru acoperirea școlii, pe banii lui.

De remarcat este faptul că locuitorii din satul Berechiu, în intervalul de 227 de ani, câți s-au depănat de la 1738 până în anul 1965, au ridicat patru clădiri de școală, performanțe cu care nu multe sate din România se pot mândri. Este mai presus de orice îndoială că faptele lor dovedesc fără putință de tăgadă, marea lor dragoste față de învățătură și dorința fermă ca fiii lor să păsească pe căile luminoase ale științei.

Anul școlar 2005/2006, a fost ultimul în care școala din Berechiu, a mai funcționat în regim de 8 clase.

În anul 2005, cadrele didactice din cadrul Școlii Generale Berechiu, printr-un efort comun și multă muncă au reușit să conceapă și apoi să câștige un proiect pe învățământ, printr-o competiție cu alte 45 de școli din județ. Sub conducerea și îndrumarea directorului acestei instituții, profesor Vlad Claudiu-Daniel, în cursul anului școlar 2005/2006, proiectul a fost derulat în bune condiții, reușindu-se astfel dotarea școlii cu mijloace moderne, necesare procesului de studiu.

Din toamna anului 2006, elevii claselor gimnaziale urmează cursurile școlare în cadrul Școlilor Generale din Apateu și Cermei. În cadrul Școlii Generale din Berechiu a rămas să învețe carte, doar elevii din ciclul primar, care sunt educați de către doamna Viorica Popa, fostă Simina, institutor gradul II, cu o vechime în muncă de 28 ani și doamna Mirela Burca, institutor gradul II, cu o vechime în profesie de 11 ani.

Pentru anul școlar 2006/2007, la școala din Berechiu sunt înscriși în clasele I-IV, 40 de elevi:

- 17 elevi - în clasele I-III - înv. Popa Viorica,
- 23 elevi - în clasele II-IV- înv. Burca Mirela.

În incinta școlii funcționează și Grădinița cu Program Normal, unde, un număr de 29 de copii sunt educați în cadrul unei grupe “combinată”, având ca institutor definitivat pe doamna Jurcoi Mariana, cu o vechime în profesie de 9 ani.

Cele două instituții, din Berechiu, sunt subordonate Școlii Generale din Apateu, unde profesează ca director, profesor Vlad Claudiu-Daniel.

6.7 ACTIVITATEA SPORTIVĂ

Activitatea sportivă a tinerilor din Berechiu, de-a lungul vremii a reprezentat, pe lângă alte activități de delectare în timpul liber, un mod prin care aceștia au înțeles să se distreze și să-și dovedească calitățile fizice.

Din relatările lui Gheorghe Rus, fiu al satului, care s-a ocupat și implicat în mod direct în activitățile organizatorice și de susținere a echipei de fotbal, reiese că în anul 1967 a fost înființată și înscrisă în campionatul de fotbal raional Ineu, echipa “**AVÂNTUL BERECHIU**” care însă în anul 1968 a fost desființată datorită unui regulament de înscriere care nu a putut fi susținut financiar.

În anul 1968, tinerii din sat au înființat o echipă de volei masculin care a activat până în anul 1972, din această echipă făcând parte; Mircea Buzgău, Pavel Buzgău, Gheorghe Jurcoi, Mircea Herman, Mihai Buzgău, Gheorghe Rus și profesorul de matematică Ioan Angheluș. În activitatea sportivă a tinerilor din Berechiu, un rol important l-a avut regretatul profesor de sport **Savu Ciucea**, care, cu echipele de fotbal și handbal din care făceau parte tineri din cadrul Școlii Generale din localitate, a câștigat numeroase cupe în cadrul competițiilor organizate de Inspectoratul Școlar Județean.

Deși în perioada anilor 1968-1990 în Berechiu nu a fost o echipă de fotbal înscrisă în campionat, se organizau întâlniri sportive în special în zilele de duminică, în parcul din centrul satului. Începând cu anul 1983 mai mulți tineri, plecați să învețe la Liceul din orașul Ineu, au reușit să se impună în activitatea sportivă, ajungând să fie legitimați la echipa de fotbal “Victoria Ineu”; această echipă activând în eșalonul trei al campionatului național, dintre membrii acesteia fiind: Ioan Ilonca (a Cocului), Ioan și Marius Gavriș (Păraină), Mircea Topai (Buti) și Dorin Ardelean (Ceuca).

Până în anul 1990 nu a fost amenajat un teren de fotbal care să respecte standardele sportive, astfel că tinerii organizau meciuri de fotbal în special între **tămândani și văleni**, fiind considerate două tabere ce despart mai mult imaginar și competițional localitatea Berechiu, jucând în curtea școlii, în parc ori în “câmp la vale”.

Erau și pe atunci organizate cupe de fotbal între tinerii din satele învecinate, la Satul Nou, Apateu, Somoșcheș, Bătar, Cermei și în alte localități, unde deseori echipa din Berechiu a câștigat acele competiții, iar trofeeile obținute erau expuse la “birt la Ghedi”. Aici se dezbăteau și fazele neclare din timpul meciurilor, alături de bătrânii satului, fiind astfel un bun prilej de relaxare, “**procesul etapei**”.

În anul 1990, totul devenind mult mai permisiv, mai mulți tineri, fii ai satului Berechiu, au luat inițiativa și au pus bazele formării unei echipe de fotbal, denumită “Victoria Berechiu”.

Au trasat, respectând standardele sportive impuse, un teren de fotbal și au construit apoi prin efort propriu un vestiar, care în anul 2006 a fost renovat, având în prezent un aspect plăcut, care parcă vrea să fie eticheta ce reprezintă valoarea sportivilor de peste ani care au activat în cadrul acestei echipe. Întotdeauna, cu bani puțini și posibilități minime, sportivii echipei de fotbal “Victoria Berechiu“, prin rezultatele spectaculoase au stârnit invidia unor echipe care și-ar fi dorit aceste performanțe, deși erau bine susținuți financiar.

Deplasările pentru meciurile de fotbal în alte localități se făceau cu tractorul cu bașaraga de la Secția de Mecanizare din sat , unde ca șef și sponsor al echipei era Nica Mihai, iar ulterior Rus Gheorghe.

Printre cei care au ajutat la înființarea bazei sportive și a echipei de fotbal “Victoria Berechiu“ în anul 1990 se numără: **Dreghici Mihai (Hăica Mișchii)**, Gheorghe Rus, Viorel Dreghici, Gheorghe Cati, Pavel Haiduc, Florin Dreghici, Mihai Plaștin, Gheorghe Jurcoi, Dorel-Ioan Druțau, Dorel Toda și alții; o parte dintre aceștia au activat cu succes în echipă mulți ani la rând.

Au existat de-a lungul timpului și alte persoane, oameni de bine, care au participat ca jucători în cadrul echipei, ori au participat prin diferite donații la susținerea activității sportive care, probabil, au fost omiși în paginile acestei cărți. Respectul nostru li se adresează și acestora.

Cu modestia noastră, a fiilor acestui sat, vom ști că ne regăsim în aceste scrieri și că tot ce s-a realizat este demn de mândria tuturor.

Componenta echipei de fotbal, sezon 2006-2007: Iștoc Nicolae; Topai Adrian; Toda Dorel; Suciul Ovidiu; Rancov Cătălin; Patcău Adelin; Faur Marius; Budean Ioan; Buzgău Ciprian; Jurcoi Gheorghe; Gligor Ioan; Lucea Ionel; Buzgău Ionel; Toda Sorin; Bondor Alin; Șiclovă Dorin; Tat Ciprian; Dreghici Călin; Mehno Răzvan și Tripa Ioan.

În prezent ne putem iarași mândri cu echipa noastră de fotbal care, prin performanțele obținute, ține cap de afiș în clasamentul pe campionat, iar tinerii noștri demonstrează încă o dată că ambiția, tăria de caracter și spiritul de echipă sunt principii care ne caracterizează.

Performanțele deosebite obținute de tinerii fotbaliști sunt totodată și rezultatul unui deosebit sprijin de susținere morală și financiară din partea președintelui acestei echipe, *Gheorghe Buzgău*, a vicepreședintelui *Dorel-Ioan Druțău*, care sunt ajutați în activitatea echipei de antrenorul-jucător Gheorghe Jurcoi, trezorier Cosmin Tănase și Gheorghe Jurcoi - membru în colectivul de conducere.

Sportivi de seamă, și cu palmaresese de invidiat în domeniul sportului “rege”, fotbalul, sunt; *Viorel Dreghici* (Viorelul Ghiuriții), care a activat în eșalonul III (divizia C), la echipa “Motorul”; *Ilonca Ioan*, care a fost legitimat timp de 10 ani, în eșalonul III fotbalistic, (divizia C), la echipa de fotbal “C.P.L. Arad”; *Mircea Topai și Gavriș Ioan*, care au fost legitimați la echipa de fotbal “Victoria Ineu”, aceștia fiind permanent un sprijin moral și un model de urmat pentru tinerii fotbaliști din sat.

În alte activități sportive s-au remarcat și numiții:

- *Mitrăn Teodor* (Delea Monghii), care a fost legitimat ca handbalist 15 ani de zile, a evoluat o perioadă de timp și în Divizia A, la echipa “Strungul Arad”;
- *Herman Cornel* (Cornelu Bicoș) care a practicat handbalul 13 ani și a activat la echipele “Strungul și Vagonul Arad”;
- *Jurcoi Gheorghe* (Ghița Jghiupii) - a practicat atletismul iar mai apoi fotbalul;
- *Vid Gheorghe* (Ticher) - legitimat ca halterofil.

Informații primite de la Mircea Topai și Dorel-Ioan Druțău, fii și sportivi de seamă ai satului Berechiu.

RĂDĂCINI

Tu nu ai alergat prin praf
Mărunt, călcat de rafurile grele,
Ale carelor din sat,
Desculț și fără opincele?!

Tu nu ai înmuiat pământ
Cu apă și cu multă pleavă,
Pentru căsuțele din sat
Ce astăzi sunt mai mult epavă?

În zile de toridă vară,
Cu calde ploi și șanțuri inundate,
Desculți umblam să ne udăm
Mâncând doar pită unsă și sărată.

Oriunde-n lume te-ai afla
Pentru un rost de bine,
Te regăsești când vezi parcul din sat
Și-un unchi bătrân ce-abia de se mai ține.

Chiar de-ai plecat demult din sat,
Nu poți uita ușor
Mirosul fânului uscat
Luat din brazdă, din porșor.

Nu-i mai cunoști pe oamenii bătrâni,
Dar nu-i cunoști nici pe nepoți,
Se-ntreabă ei, te-ntrebi și tu
Și-ai vrea să-i știi, însă nu poți!

În suflet simți un mare gol
Cu amintiri ce te inundă,
Când te mai uiți la poza din sertar
Făcută cu ai tăi pe la vreo nuntă.

Din când în când te întorci acasă,
Îți vezi părinții mai bătrâni
Și te-ntristezi văzând mereu
Cum ei se duc... sunt oameni buni!

Părinți ce ați trudit mereu
Ca noi s-o ducem bine,
Vă mulțumiți când vă aducem
Un suc și câteva alune.
Și când în ochii omului-țăran privești,
Îl simți că e cinstit, **uman**,
Se roagă des Puterilor Cerești
Și-așteaptă, milă-n van.

UNDE vezi cerul mai senin
Și nopți cu mii de stele?
UNDE te regăsești în toate
Și simți că faci parte din ele?

ACASĂ nu e peste tot,
Dar toți avem pe lume...
UNDE ești fiu al unui **LOC**
Iubit de frați, știut pe nume!

FLORIN DREGHICI

*Mulțumim totodată pentru sprijinul acordat și
numiților:*

Dreghici Lenuța-Mariana

Gligor Ana-Ramona

Chișeoan Beatrice-Ioana-Tania

Burca Mirela

Rus Gheorghe

Topai Adrian

Țirlea Ioan

Barba Ioan (Uțu)

Comitetul de inițiativă, care s-a ocupat de organizarea primei ediții a festivității “Fii satului Berechiu - 2007”, din data de 08 septembrie 2007

<i>Jurcoi Mariana</i>	- educatoare
<i>Dreghici Lenuța-Mariana</i>	- expert I.N.A.
<i>Gligor Ioan</i>	- consilier local
<i>Dreghici Florin</i>	- ofițer de Poliție
<i>Topai Mircea</i>	- șef la Postul de Poliție
<i>Stan Valentin</i>	- consilier local, cantor
<i>Țirlea Ioan</i>	- liber profesionist
<i>Jurcoi Gheorghe</i>	- consilier local
<i>Gligor Ana-Ramona</i>	- jurist
<i>Rus Gheorghe</i>	- pensionar
<i>Popa Viorica</i>	- învățătoare
<i>Druțău Dorel</i>	- inspector ARR

Sigiliul Primăriei Comunei Rurale Berechiu

*Hartă întocmită în anul 1806, de inginerul cartograf
Johannes Lipszky*

Sigiliul localității Barakony (Berechiul de azi), din anul 1836.

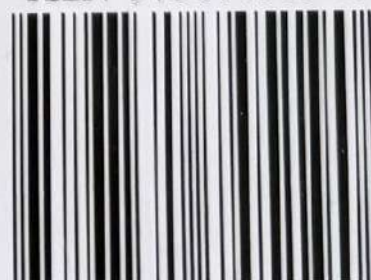

ISBN 973174519-X

9789731745190